

Profileringsproject

Zonder differentiatie geen prestatie

Naam:	Kelly de Jong
Studentnummer	2222387
Schooljaar	2016-2017
PP-docent	Anita Kuijpers
Werkveldbegeleider	Peter van Kessel

Voorwoord

Voor u ligt het praktijkonderzoek “zonder differentiatie geen prestatie”. Het praktijkonderzoek is uitgevoerd op de Bossche Vakschool te 's-Hertogenbosch. Dit praktijkonderzoek is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de opleiding Pedagogiek aan de Fontys Hogeschool te 's-Hertogenbosch. Ik ben met dit praktijkonderzoek bezig geweest van september 2016 tot april 2017.

Samen met mijn praktijkbegeleider Peter van Kessel, heb ik een hoofdvraag opgesteld die betrekking had op een vraag uit de praktijk. Aan de hand van kwalitatief en kwantitatief onderzoek, heb ik uiteindelijk mijn hoofdvraag kunnen beantwoorden.

Ik wil mijn begeleiders Peter van Kessel vanuit de Bossche Vakschool en Anita Kuijpers vanuit Fontys Hogeschool enorm bedanken voor hun steun en goede feedback tijdens dit onderzoeksproces. Daarnaast wil ik alle medewerkers en leerlingen van de Bossche Vakschool bedanken die deel hebben genomen aan het onderzoek. Zonder jullie had ik dit product niet kunnen leveren. Tot slot wil ik nog mijn ouders en al mijn lieve vrienden bedanken die mij altijd gesteund hebben als ik het niet meer zag zitten

Ik wens u veel leesplezier toe!

Kelly de Jong.

's-Hertogenbosch, April 2017.

Inhoud

Voorwoord.....	1
Inhoud	2
Inleiding.....	4
Aanleiding	5
1. Oriëntatiefase.....	6
1.1. Pedagogische kwestie.....	6
1.2. Maatschappelijke context	8
1.3. Gedragscode.....	10
1.4. Doelstelling	11
1.5. Onderzoeksvraag.....	11
1.6. Deelvragen.....	11
1.7. Onderzoeksopzet	12
2. Literatuurstudie	14
2.1. Pedagogische randvoorwaarden voor differentiatie tussen leerlingen	14
2.2. De pedagogische relatie tussen de leerling en de docent.....	17
2.3. Ondersteunend klassenklimaat	20
2.4. Differentiatie en passend onderwijs.....	22
3. praktijkonderzoek	24
3.1. Inleiding.....	24
3.2. Onderzoeksdesign	25
3.3. Onderzoeksgroep 1.....	25
3.3.1. Respondenten Groep 1	25
3.3.2. Dataverzameling Groep 1	26
3.3.3. Data-analyse	26
3.3.4. Resultaten Groep 1	27
3.3.5. Interpretatie en conclusies Groep 1.....	31
3.4. Onderzoeksgroep 2.....	33
3.4.1. Respondenten Groep 2	33
3.4.2. Dataverzameling Groep 2, uitleg over het onderzoeksinstrument.....	33
3.4.3. Data-analyse	34
3.4.4. Resultaten Groep 2	34
3.4.5. Interpretatie en conclusies Groep 2.....	36
3.5. Conclusies uit het praktijkonderzoek, antwoorden op de deelvragen.....	37
4. Conclusies en aanbevelingen.....	39
4.1. Inleiding.....	39
4.2. Beantwoording deelvragen.....	39
4.3. Beantwoording hoofdvraag & doelstelling.....	42
4.4. Aanbevelingen	43

5. Evaluatie	46
Geciteerde werken	48
Bijlagen	51
Bijlage 1: topiclijst	51
Bijlage 2: interview docenten	53
Bijlage 3: enquête leerlingen.....	54
Bijlage 4: Analyse enquête.....	57

Door de verandering in het onderwijs door passend onderwijs vraagt dit heden ten dage meer van een docent. Er komen meer zorgleerlingen binnen, waardoor het meer van een docent zijn of haar pedagogische kwaliteiten vraagt. Die kennis moet je als docent dan paraat hebben.

Binnen de Bossche Vakschool valt op dat steeds meer docenten moeite hebben met de verandering van de doelgroep. De meeste zijn wel gewend aan zorgleerlingen, die waren er altijd al maar, door de verandering van de doelgroep ervaren docenten dat het lastiger is om te differentiëren tussen leerlingen. Dit is juist wel nodig door de verandering van de doelgroep.

In dit onderzoek wordt er gekeken, hoe docenten van de Bossche Vakschool hun competenties kunnen versterken om beter om te gaan met de verschillen tussen de leerlingen. Dit zal onderzocht worden door kwalitatief onderzoek onder docenten en kwantitatief onderzoek onder leerlingen.

Het onderzoek begint met een oriëntatiefase waarin de pedagogische kwestie wordt beschreven aan de hand van de 5x W + H vraag. Vervolgens zal de maatschappelijke context worden beschreven en wordt dit onderzoek verantwoord aan de HBO gedragscode. De oriëntatie wordt afgesloten met een eerste opzet voor het praktijkonderzoek.

In paragraaf twee is het literatuur onderzoek opgenomen waar in vier paragrafen een antwoord wordt gegeven op de deelvragen waaruit topics worden gehaald voor het interview en de enquête.

In paragraaf drie wordt het praktijk onderzoek beschreven. Het praktijkonderzoek is uitgezet in twee groepen. Groep 1 zijn de docenten, groep 2 zijn de leerlingen. Eerst wordt beschreven hoe het praktijkonderzoek er uit zal zien, waarna per groep de respondenten en de dataverzamelmethode worden beschreven.

Hierna volgt een resultatenbeschrijving met conclusies de onderzochte betreffende groep. De paragraaf wordt afsloten met een algemene conclusie op het praktijkonderzoek.

In paragraaf vier vindt u de conclusie en aanbevelingen. Hier komt de theorie samen met de praktijk en zal er een antwoord worden gegeven op de hoofdvraag. Aan de hand daarvan zullen praktische aanbevelingen worden gedaan voor de organisatie.

Het onderzoek wordt afgesloten met een evaluatie op het onderzoek. Er wordt door middel van een kritische reflectie teruggekeken op het onderzoek. Daarnaast wordt er beargumenteerd wat de meerwaarde is van dit onderzoek binnen de bestaande kennis.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd op de Bossche Vakschool te 's-Hertogenbosch. De aanleiding van dit onderzoek komt door de verandering in het onderwijs. In 2014 is de wet op passend onderwijs ingevoerd. Dit houdt in dat er meer leerlingen met een bepaalde ondersteuningsbehoefte in het reguliere onderwijs terecht komt. Het gevolg hiervan is dat docenten meer moeten differentiëren in hun lessen. Sommige leerlingen vragen om meer ondersteuning op cognitief gebied andere weer op sociaal gebied.

Op de Bossche Vakschool is een toename van leerlingen met een zorgvraag. Docenten zijn er om les te geven en daardoor ontbreekt het soms aan pedagogische vaardigheden om goed met de zorgvraag van die bepaalde leerling om te gaan. Deze leerlingen worden dan vaak uit de les gestuurd en in het opvang lokaal opgevangen. Hierdoor mist de leerling de stof wat uiteindelijk consequenties kan hebben voor cijfers van de leerlingen.

Extra ondersteuning wordt geboden buiten de klas, hierbij valt te denken aan remedial teaching en SOVA training. Leerlingen krijgen buiten de les ondersteuning om hun gedrag te veranderen of sterker te worden in het theorie vak. De docent krijgt geen handvaten om beter om te gaan met het gedrag of om zijn manier van instructie beter aan te laten sluiten bij het denkvermogen van de leerling. Dit zorgt ervoor dat wanneer de leerling terug in de klas komt de verandering minimaal is en alleen vanuit de leerling komt. Dit zorgt ervoor dat uiteindelijk de verandering in gedrag weinig tot geen effect heeft en alles opnieuw begint. Het is daarom van belang dat docenten handvaten krijgen aangereikt om, om te gaan met verschillen in de groep. Hoe pak ik de leerling met ADHD of PDD-NOS aan? Hoe ga ik om met de leerling die op het rekenniveau van groep 6 is blijven hangen? Hierbij is het belangrijk dat de docent de groep als geheel niet uit het oog verliest. Wat het blijven docenten.

1. Oriëntatiefase

1.1. Pedagogische kwestie

Aan de hand van de 5 w-vragen + hoe vraag wil ik mijn oriënteren op de pedagogische kwestie; Hoe kunnen docenten op de Bossche Vakschool de juiste pedagogische competenties inzetten om leerlingen een passende en goede leeromgeving te bieden binnen de groep?

Wie:

Bij deze vraag zijn de docenten en de leerlingen van de Bossche-vakschool betrokken. De docenten geven les aan de leerlingen en moeten proberen om iedere leerling op de juiste manier te begeleiden in hun leerproces. De leerlingen zijn indirect betrokken bij deze vraag. Zij zijn namelijk degene die bepaalde ondersteuningsbehoeften hebben, waar docenten, zorgcoördinatoren en coaches op de juiste manier om in moeten kunnen spelen. Op dit moment lukt het niet om iedere leerling op de juiste manier te begeleiden. Docenten weten dan niet waar de behoeftes liggen en kunnen op deze manier niet de ondersteuning bieden die de leerling nodig heeft. De geschreven handelingsplannen bieden dan niet de juiste handvaten voor een goede begeleiding.

Wat:

Op dit moment kunnen docenten niet altijd inspelen op de verschillen die er zijn tussen de leerlingen. De klassen bestaan uit gemiddeld 25 leerlingen en de diversiteit tussen leerlingen is soms groot. Hierdoor is het juist belangrijk om in te kunnen spelen op de verschillen tussen de leerlingen binnen de groep. Er worden er handelingsplannen opgesteld om een leerling te helpen in de klas. Deze handelingsplannen zijn alleen specifiek gericht op één vak zodat andere docenten daar niet mee aan de slag kunnen. Daarnaast wordt er niet altijd concreet aangegeven wat er gedaan moet worden bij een leerling met bijvoorbeeld ADHD, waardoor het voor de docent lastig is om daar op de juiste manier op in te spelen. Wanneer er voor de docenten pedagogische handvaten liggen om op een adequate wijze te handelen kan dit betekenen dat de leerling en de klas beter functioneert zonder dat het daarbij nodig is om veel aandacht te schenken aan het individu. Op deze manier wordt het voor de docent makkelijker gemaakt om les te geven en hierin te differentiëren tussen leerlingen.

Waar:

Het onderzoek wordt uitgevoerd op de Bossche vakschool te 's-Hertogenbosch. Het onderzoek wordt gedaan onder de tweede en derde klassen. Er is opgemerkt dat leerlingen uit het tweede en derde leerjaar vaak meer ondersteuning nodig hebben. Leerlingen uit het eerste leerjaar zijn nieuw en zijn nog aan het aftasten, dit levert soms wel problemen op maar deze zijn vaak snel te verhelpen. Leerlingen uit het vierde leerjaar hebben een doel, namelijk een diploma halen, hierdoor zie je minder gedragsproblemen in het vierde leerjaar. De leerlingen uit het tweede en derde leerjaar hebben geen specifiek doel en zien niet altijd het nut van school in, hierdoor ontstaan de meeste problemen in deze twee leerjaren.

Wanneer:

De vraag doet zich voornamelijk voor als er leerlingen in de groep zitten met een specifieke hulpvraag. Deze leerlingen zouden door een juiste benadering beter functioneren in de groep. Voor de docent is dit lastig omdat hij of zij 24 andere leerlingen moet begeleiden en les geven. Een voorbeeld hiervan is een leerling die erg druk en storend gedrag laat zien in de groep. Vaak wordt er een oplossing gezocht in het er uit sturen van de leerling om op deze manier rust te creëren. Dit is een tijdelijke oplossing maar lost uiteindelijk het probleem niet op. Wanneer de docent specifieke handvaten krijgt om met de leerling om te gaan, zorgt dit ervoor dat de leerling met minder problemen de les kan bijwonen.

Daarnaast wil een docent zijn les lesstof behandelen en niet vooral bezig zijn met het pedagogisch aansturen van de leerling. Veel van onze leerlingen vragen om een juist op hen afgestemde pedagogisch behoefte binnen de klas. Hierbij moet een belangrijke kanttekening gemaakt worden, sommige docenten vinden het didactisch aspect belangrijker dan het pedagogisch aspect. De meeste leerlingen op de Bossche Vakschool vragen om een groter pedagogisch aspect als dit niet wordt geboden door een docent is het voor sommige leerlingen niet mogelijk om de les optimaal te kunnen volgen. De vraag is hoe dit het beste gerealiseerd kan worden.

Waarom:

Het is belangrijk om leerlingen met een pedagogische hulpvraag goed te kunnen begeleiden binnen het onderwijs. Wanneer deze begeleiding op orde is, zal het leren goed tot stand komen. Leerlingen die zich niet kunnen focussen omdat de leeromgeving niet goed is afgestemd op hen, zullen niet volledig mee kunnen doen aan de les omdat zij afgeleid zijn, teveel prikkels ontvangen of de stof niet begrijpen. Hierdoor bestaat de kans dat ze gaan vervelen of hun motivatie afneemt. Als de docent de juiste begeleiding kan bieden wordt de kans verkleint dat dit gebeurt.

Hoe:

Op dit moment krijgen leerlingen met een didactische of pedagogische hulpvraag een handelingsplan. Het handelingsplan is ofwel op de didactische kant gericht of op de pedagogische kant. Als het handelingsplan op didactisch vlak is geschreven, dan worden de pedagogische kanten kort even aangetipt. Leerlingen met een pedagogische hulpvraag worden vaak extra buiten de klas geholpen door een SOVA-training of gesprekken met een coach. Docenten krijgen geen tot weinig handvaten hoe zij met een bepaalde leerling om moeten gaan, terwijl zij juist degene zijn die in een grote groep met deze leerling om moeten gaan.

De gevolgen hiervan zijn dat de docenten zelf niet de handvaten aangereikt krijgen om goed om te gaan met de leerling. Er is geprobeerd om het probleem bij de leerling te verminderen. Er wordt niet gekeken of de docenten de handvaten hebben om met de leerling te werken. Dit wordt wel geprobeerd door middel van studiedagen maar deze worden nauwelijks geïmplementeerd onder de collega's.

De gedragsverandering gebeurt buiten de klas daardoor kan de leerling zelf ook niet altijd de handvaten uit de training in de klas toe te passen doordat de training buiten de les heeft plaatsgevonden. Doordat er leerlingen binnen de groep zijn die zoveel aandacht vragen kan er niet goed worden lesgegeven. Dit kan voor een docent frustrerend zijn. Daarnaast lopen de leerlingen achter met de lesstof wat weer gevolgen kan hebben voor de cijfers van de leerlingen.

1.2. Maatschappelijke context

Passend onderwijs.

De eerste invalshoek is de verandering van het onderwijs. Sinds 1 augustus 2014 is de wet op passend onderwijs ingegaan. Dit houdt in dat scholen de plicht hebben om leerlingen met een ondersteuningsbehoefte een goede onderwijs plek te bieden (Ministerie van OCW, z.j.). Dit houdt in dat leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte in de oude wetgeving op speciaal voortgezet onderwijs terecht kwamen. Nu hebben scholen een zorgplicht om leerlingen met een lichte ondersteuningsbehoefte aan te nemen op hun school en hen te voorzien van ondersteuning. Op de Bossche Vakschool zie je dit terug in het feit dat er meer zorgleerlingen per klas zitten dan vroeger. Tevens zijn de problematieken zwaarder dan voorheen.

Toen deze wet is aangesteld zijn er bepaalde doelen aangekoppeld. Een van de doelen van passend onderwijs is dat er goede docenten voor de klas staan en dat zij de juiste ondersteuning kunnen bieden (Ministerie van OVC, z.j.). Docenten moeten nog meer als eerst de verschillen tussen de leerlingen kunnen zien en daarop in kunnen spelen (Ministerie van OVC, z.j.). Dit moet in samenwerking met het team, zorgcoördinatoren, internbegeleider en het management. Tevens is het belangrijk om samen te werken met het VSO voor een goede afstemming.

Pedagogische competentie

Aan de hand van deze doelen zijn er zeven competenties geschreven door Competentie Thermometer. Een hiervan is de pedagogische competenties. Een docent die aan deze pedagogische competentie voldoet zorgt volgens de competentie thermometer (z.j.) ervoor dat leerlingen zich in een veilige leer- en werkomgeving bevinden en dat er houvast en structuur is. De docent heeft voldoende pedagogische kennis en vaardigheden om leerlingen te stimuleren en te komen zelfstandige en verantwoorde persoon.

Deze kennis en vaardigheden zet de docent in om zich zo een goed beeld te vormen van het klassenklimaat maar tevens ook de individuele leerling. Aan de hand hiervan schrijft de docent een plan om leerlingen zo optimaal mogelijk te begeleiden en een veilig leerklimaat te creëren waarin iedere leerling tot zijn recht komt. Dit evalueert de docent en bespreekt dit met collega's. Problemen worden erkent en beschreven en aan de hand hiervan wordt een plan van aanpak opgesteld (Competentie Thermometer , z.j.).

Voordat de docent die goed kan uitvoeren heeft hij bepaalde kennis nodig over de doelgroep, . Het is voor een docent van belang dat hij weet in welke ontwikkelingsfase de leerlingen zich bevinden en waar zij tegen aan lopen in deze periode. Wat zijn de ontwikkelingsopgaven en waar moet de docent rekening mee houden. De docent moet zoal kennis hebben over culturen, identiteitsvorming en waardenontwikkeling (Competentie Thermometer , z.j.). Op deze manier kan de docent de leerling zo optimaal mogelijk begeleiden.

Interpersoonlijke competentie

Een andere competentie volgens de Competentie Thermometer (z.j.) is de interpersoonlijke competentie. Dit houdt in dat een docent bewust is van zijn eigen houding en de invloed daarvan richting de leerlingen. De docent heeft kennis over groepsprocessen en communicatie om zo een goede samenwerking met leerlingen tot stand te brengen. Het is belangrijk dat de docent leerlingen om hun gemak laat voelen en structuur biedt in de leeromgeving om zo de leerprocessen van de leerlingen te stimuleren. Daarnaast zorgt de docent voor een goed klimaat om zo een professionele relatie aan te kunnen gaan met de leerling (Competentie Thermometer, z.j.). Hiervoor is het volgens Competentie Thermometer (z.j.) van belang dat de docent kennis heeft over communicatievormen in de leefwereld van de doelgroep en dat de docent op praktisch niveau kennis heeft over verschillende communicatie theorieën.

Vakinhoudelijke en didactisch component

De laatste competentie die wordt beschreven voor belang van dit onderzoek is de vakinhoudelijke en didactisch component. Hierbij draait het om het feit dat de docent een krachtige leeromgeving neerzet. Hierbij stemt hij de leerinhouden af op de leerlingen en kan hierbij differentiëren. Daarnaast probeert de docent leerlingen te motiveren en leert hij hoe zij moeten leren en samen werken met anderen (Competentie Thermometer , z.j.). Het is belangrijk dat de docent kennis heeft over de kennisbasis van de leerling en waar het startpunt is. Hierop moet hij de lesinhoud afstemmen om zo een goed leerklimaat te bieden. Daarnaast moet de docent kennis hebben over de belemmeringen die zich voor kunnen doen. Zoals leerstoornissen en ontwikkelingsstoornissen, hier moet de docent op in kunnen spelen (Competentie Thermometer , z.j.).

Het is belangrijk dat een docent aan deze competenties kan voldoen. Op deze manier kan de docent een goed leerklimaat bieden aan zijn leerlingen. Zij worden gemotiveerd en bevinden zich in een veilig klassenklimaat waar ieder individu tot zijn recht komt.

Net-generatie

Een andere invalshoek kan de veranderde doelgroep in het algemeen zijn. Deze generatie leerlingen worden ook wel de Net-generatie genoemd. Dit zijn jongeren die opgroeien met internet en waar dit een vaststaand gegeven is in hun leven (Veen & Jacobs, 2004). Oblinger & Oblinger beschrijven dit als volgt: ““One of the most striking attributes is the attitude toward the Internet. For the Net Generation, the Internet is like oxygen; they can't imagine being able to live without it (Oblinger & Oblinger, 2005). Hiermee bedoelen zij dat internet verslaving is, jongeren kunnen zonder internet niet leven.

Deze generatie jongeren hebben ook een aantal specifieke kenmerken waar zij zich aan typeren. Een van deze kenmerken is dat deze jongeren snel en ongeduldig zijn. Hiermee wordt bedoeld dat jongeren uit de net generatie moeite hebben met lineaire denken, dat wil zeggen dat jongeren één verhaal moeilijk kunnen volgen en daarom de behoefte hebben om zelf keuzes te kunnen maken (Veen & Jacobs, 2004). Er wordt ook wel gesproken over de ‘zapcultuur’. Jongeren zijn gewend om snel te schakelen van het een na het ander. Dit zie je gebeuren op tv maar ook op de computer door steeds op links te klikken om meer informatie te verkrijgen. Een gevolg hiervan is volgens Bronneman-Helmers (2016) dat de concentratie van de jongeren sterk is afgenomen omdat zij niet gewend zijn om zich een langere periode te concentreren.

Een ander kenmerk is dat de Net-generatie leert door te doen. Ze vinden het prettig om ervaringsgericht te leren (Veen & Jacobs, 2004). Daarnaast werken zij graag doelgericht. Volgens Hartmann moet dit een doel zijn waar de jongere persoonlijk aan wil werken en waar hij het nut van in ziet (Browns, 2005). Het is belangrijk dat er een prestatie aan verbonden is. Wat gesteld kan worden dat deze jongeren een lage intrinsieke motivatie hebben voor school, alles moet een doel hebben anders is het nutteloos.

Een ander belangrijk kenmerk van de Net-generatie is dat zij op een andere manier leren. Jongeren uit de Net-generatie zijn visueel ingesteld, ze zijn opgegroeid met een beeldcultuur (Veen & Jacobs, 2004). Dit houdt in dat zij beter leren door middel van plaatjes dan door een tekst te lezen. Het blijkt zelfs dat jongeren gemotiveerder zijn als zij een tekst krijgen die over veel plaatjes beschikt (Oblinger & Oblinger, 2005).

Naast deze kenmerken is er nog een ontwikkeling gaande die typerend is voor Net-generatie. Dit is gamen. Uit een onderzoek van de SCP in 2013 blijkt dat 17% van de 2989 deelnemers doet gamen daarvan is 25% tussen de 13 en 19 jaar oud. (Sonck & Haan de, 2015). Volgens Veen en Jacobs (2004) bestaat er een relatie tussen leren en games. Uit onderzoek blijkt dat games ervoor zorgen dat kinderen en jongeren leren door te doen en leren samenwerken. Daarnaast leren zij een nieuwe manier van leren waarbij plannen en snel schakelen vereist is (Kirriemuir & McFarlane, 2014). Volgens Marc Prensky is het belangrijk dat we games gebruiken om het onderwijs te vernieuwen. Games bieden mogelijkheden om het traditionele onderwijs te vernieuwen. Zo hebben kinderen en jongeren meer regie, de fantasie wordt geprikkeld en het is mogelijk om maatwerk toe te passen (Prensky, 2001).

Uit het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de jongeren de afgelopen jaren stevig zijn veranderd. De jongeren leren op een andere manier en zij vragen dus ook een andere manier van benaderen. Het onderwijs van nu speelt hier te weinig op in. Dit zie je terug in het nationaal leerplan, vaste examens en de verplichte vakken die een leerling moet volgen. Daarnaast is de didactiek het onderwijs gericht om leerlingen kennis te bieden door middel van uitleg. De docent staat voor de klas en doet zijn praatje en is weinig sprake van interactieve lessen (Veen & Jacobs, 2004). Het is belangrijk dat scholen mee gaan in deze vernieuwing om leerlingen goed voor te bereiden op de netwerksamenleving.

1.3. Gedragscode

Met dit onderzoek wordt voldaan aan de gedragscode praktijkgericht onderzoek HBO. De gedragscode bestaat uit vijf regels;

- Professionele en maatschappelijke belang dienen,
- Respectvol zijn,
- Zorgvuldig zijn,
- Integer zijn,
- Keuzes en gedrag verantwoorden,

Hieronder zal kort per regel worden toegelicht hoe er door middel van dit onderzoek aan wordt bijgedragen.

Professionele en maatschappelijke belang dienen,

Het onderwerp van dit onderzoek past bij de actuele ontwikkelingen van het onderwijs. Door het feit dat passend onderwijs is ingevoerd is er een verandering binnen de doelgroep ontstaan. Hierdoor kan het voor docenten moeilijker worden om te differentiëren binnen de klas. Met dit onderzoek worden er praktische aanbevelingen gedaan om de competenties van docenten te versterken met betrekking op differentiatie. In feite ben je bezig om docenten competentier maken om beter om te gaan met de veranderde doelgroep, wat het maatschappelijk belang dient.

Respectvol zijn,

Er wordt respectvol omgegaan met de betrokkenen van dit onderzoek. Zo is er voor gekozen om de enquêtes anoniem af te nemen en worden de respondenten van het interview niet met naam en toenaam genoemd.

Daarnaast worden de gegevens uit literatuur en praktijk onderzoek zorgvuldig verwerkt.

Zorgvuldig zijn,

Er is voor gekozen om twee verschillende onderzoeksmethoden toe te passen binnen het onderzoek om zo een compleet mogelijk beeld te vormen van de organisatie. Daarnaast wordt door bestaande literatuur de gemaakte keuzes voor het praktijkonderzoek onderbouwd.

Binnen het praktijkonderzoek worden de gekozen dataverzamelmethode onderbouwd met literatuur en zo ook uitgevoerd. Op deze manier wordt het data verzamelen betrouwbaar.

De onderzoeksresultaten worden door een nauwkeurige codering gecodeerd zodat er een zo compleet mogelijk beeld ontstaat van de onderzoeksresultaten.

Integer zijn,

Binnen dit praktijkonderzoek zal altijd integer worden gehandeld. Zo zal er door het hele onderzoek heen kritisch worden gehandeld en zal iedere stap met een kritische blik worden bekeken. Niet alleen door de onderzoek maar ook door de begeleiders van dit onderzoek.

Keuzes en gedrag verantwoorden

Door het hele onderzoek heen worden de gemaakte keuzes verantwoord. In het praktijkonderzoek zal terug te lezen zijn waarom er is gekozen voor twee onderzoeksgroepen en binnen het literatuur wordt verantwoord waarom bepaalde topics gekozen zullen worden.

Het onderzoek wordt afgesloten met een kritische reflectie op het eigen handelen tijdens het onderzoek.

1.4. Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is bij te dragen aan het beter omgaan door docenten van de Bossche vakschool met verschillen tussen leerlingen, die het passend onderwijs met zich meebrengt, door hun pedagogische competenties te versterken.

1.5. Onderzoeksvraag

Hoe kunnen docenten op de Bossche Vakschool hun pedagogische competenties versterken om adequaat te kunnen handelen in het omgaan met verschillen tussen de leerlingen, met name in de klassikale situaties.

1.6. Deelvragen

- Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen? (praktijkonderzoeksvraag)
- Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te gaan met de verschillen tussen leerlingen? (praktijk)
- Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.
- Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?
- Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen. (praktijk)
- Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in zijn klassensituatie? (praktijkonderzoeksvraag)
- Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent? (literatuur, praktijk)
- Wat zegt het passend onderwijs/theorie over het omgaan met verschillen tussen leerlingen in de klas op een vmbo school? (literatuurvraag)

1.7. Onderzoeksopzet

Onderzoeksmethoden

Vanuit de opleiding wordt er gevraagd om praktijkgericht onderzoek te doen. Het onderzoek is namelijk primair gericht op een maatschappelijke kwestie (Harinck, 2007). Deze is niet gericht op een maatschappelijk probleem maar is specifiek gericht op het bedrijf. In dit geval is het onderzoek gericht op de Bossche Vakschool te 's-Hertogenbosch. Wanneer er praktijkonderzoek wordt gedaan is het belangrijk dat er planmatig gehandeld wordt. Dit houdt in dat door middel van een nauwkeurige analyse. De beginsituatie goed in beeld wordt gebracht doormiddel van de 5 W-vragen zodat er uiteindelijk een goede onderzoeksopzet kan worden geschreven en worden uitgevoerd (Harinck, 2007).

Er wordt gebruikt gemaakt worden van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Kwantitatief onderzoek wordt gedaan onder de leerlingen. Er zullen enquêtes afgenomen worden die antwoord moeten geven op de deelvragen. Kwalitatief onderzoek zal gedaan worden onder de docenten en de teamleider door middel van interviews. Daarnaast is er nog sprake van een literatuurstudie. Deze drie vormen van onderzoek moeten er uiteindelijk voor zorgen dat er een antwoord gegeven kan worden op de hoofdvraag. Hieronder zullen de deelvragen worden weergegeven en daaronder zal per deelvraag kort worden toegelicht voor welk type onderzoek is gekozen.

- *Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van praktijkonderzoek. Dit onderzoek wordt gedaan onder leerlingen en docenten van de Bossche Vakschool.
- *Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn om in een klassensituatie goed om te gaan met verschillen tussen leerlingen?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van de literatuur.
- *Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te gaan met de verschillen tussen leerlingen?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van praktijkonderzoek. Dit onderzoek wordt gedaan onder leerlingen en docenten van de Bossche Vakschool
- *Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunne gaan met verschillen tussen leerlingen.*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van praktijkonderzoek. Dit onderzoek wordt gedaan onder leiding en docenten van de Bossche Vakschool
- *Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in zijn klassensituatie?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van praktijkonderzoek. Dit onderzoek wordt gedaan onder leerlingen en docenten van de Bossche Vakschool
- *Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van de literatuur en praktijkonderzoek.
- *Wat zegt het passend onderwijs/theorie over het omgaan met verschillen tussen leerlingen in de klas op een vmbo school?*
 - Deze vraag wordt beantwoordt door middel van de literatuur.

Respondentengroep

Er is gekozen om onderzoek te doen onder drie verschillende respondentengroepen. Hieronder zullen zij kort worden toegelicht.

- De leerlingen van de Bossche vakschool

Er is gekozen om leerlingen van de Bossche Vakschool te onderzoeken. Dit zal gebeuren onder leerlingen uit alle jaarlagen. Er zal een willekeurige keuze gemaakt van vier klassen die een enquête voorgelegd krijgen. Het omgaan met verschillen speelt in alle jaarlagen en daarom is ervoor gekozen om uit ieder leerjaar een klas te kiezen.

- De docenten van de Bossche vakschool

De docenten van de Bossche Vakschool worden tijdens dit onderzoek geïnterviewd. Er is gekozen om de docenten apart te interviewen zodat zij niet beïnvloedt worden door de mening van anderen docenten. Er wordt een willekeurige keuze gemaakt van docenten, hierbij wordt er wel rekening gehouden dat er variatie is tussen de docenten, hierbij valt te denken aan praktijkdocenten en docenten die theorie aanbieden.

- De teamleiders van de Bossche Vakschool

Er is gekozen om de teamleiders van de Bossche Vakschool te interviewen omdat zij informatie kunnen bieden over hoe er leiding wordt gegeven op de Bossche Vakschool. De interviews zullen individueel afgenomen zodat ze niet worden beïnvloed door de mening van anderen.

Dataverzamelmethode

Er worden tijdens dit onderzoek twee verschillende dataverzamelmethode gebruikt. Hieronder zullen zij kort worden toegelicht.

- Interviews

Er zullen met de docenten en teamleiders half gestandaardiseerde interviews worden afgenomen. Dit houdt in dat de interviews bestaan uit open vragen maar die nog niet vooraf allemaal vaststaan. (Heerink, Pinksteren-Schalken, & Bratti- van der Werf, 2013). De interviewer kiest een aantal onderwerpen en stelt per onderwerp een open vraag, hierna vraagt hij of zij door om meer te weten te komen over het onderwerp (Heerink, Pinksteren-Schalken, & Bratti- van der Werf, 2013). Daarnaast wordt er nog een interviewschema opgesteld.

- Enquêtes

Onder de leerlingen wordt een enquête afgenomen. Hierbij is het belangrijk dat er sprake is van een goede formulering en dat het geen suggestieve vragen bevat (Heerink, Pinksteren-Schalken, & Bratti- van der Werf, 2013). Verder is het belangrijk dat het een korte vragenlijst betreft die de leerlingen in 5 á 10 minuten in kunnen vullen.

Data-analyse

Voor de data-analyse zal er gebruik gemaakt worden van verschillende methodes. Hieronder worden deze kort toegelicht

- Coderen

Voor de interviews zal labelen als data-analyse methode gebruikt worden. Het verschil is dat je niet interview voor interview afwerkt maar vraag voor vraag. Hierbij worden de nuttige stukken uit de interviews gehaald. Deze geven antwoord op de deelvragen. Aan de belangrijke stukken hang je codes. Deze wordt vervolgens vergeleken met het volgende interview om te kijken of er overeenkomsten zijn. Hier wordt een codeboek van gemaakt, op deze manier worden alle interviews geanalyseerd (Heerink, Pinksteren-Schalken, & Bratti- van der Werf, 2013).

- De frequentieverdeling.

Voor de enquêtes wordt gebruik gemaakt van de frequentieverdeling. Hierbij wordt iedere vraag in een tabel of grafiek weergegeven. (Harinck, 2007). Hierdoor ontstaat er een duidelijk beeld van de gegeven antwoorden. De enquêtes worden op papier verspreid en zullen handmatig verwerkt worden.

2. Literatuurstudie

De tweede stap van dit afstudeeronderzoek is een literatuuronderzoek gericht op differentiatie tussen leerlingen op pedagogisch niveau. In deze literatuurstudie zullen vier onderwerpen besproken worden:

- Pedagogische randvoorwaarden voor differentiatie tussen leerlingen,
- De pedagogische relatie vanuit de leerling met de docent,
- Ondersteunend klassenklimaat,
- Differentiatie en passend onderwijs.

2.1. Pedagogische randvoorwaarden voor differentiatie tussen leerlingen

In deze paragraaf zullen de pedagogische randvoorwaarden besproken worden die nodig zijn om op een juiste manier te kunnen differentiëren tussen de verschillende typen leerlingen. In deze paragraaf zal onder andere de self-determinatie theorie, de interpersoonlijke cirkel docent en het belang van kennis over de achtergrond van de leerling besproken worden.

Autonomie, Competentie en Relatie

De drie hierboven genoemde begrippen zijn de basis voor de self-determination theorie. Deze theorie stelt dat er aan deze drie psychologische basisbehoeften voldaan moet worden alvorens een persoon tot intrinsieke motivatie komt om te kunnen leren. (Deci & Ryan, 2012). Deze drie basisbehoeften zullen hieronder besproken worden.

Autonomie staat voor de behoefte om psychologisch vrij te kunnen handelen en niet onder druk van anderen te staan (Zimbardo, Johnson, & McCann, 2013). Wanneer er in een pedagogische relatie sprake is van een bepaalde mate van autonomie zal de leerling meer betrokken zijn bij de les en een hogere motivatie hebben. Hierdoor is het mogelijk om de lesstof beter op te nemen (Deci & Ryan, 2012).

De tweede basisbehoefte is competentie, hiermee wordt volgens Deci & Ryan (2012) gezegd dat een persoon zich bekwaam wil voelen om een gewenst resultaat neer te kunnen zetten. Mensen zijn uit zichzelf proactief zij willen de wereld om zich heen verkennen, begrijpen en beheersen (Broeck, Witte, Vansteenkiste, Lens, & Andriessen, 2009).

Deze twee basisbehoeften staan tevens in verband met een ontwikkelingsdoel in de adolescentie, jongeren zijn zich in deze periode aan het losmaken van hun ouders en andere gezaghebbende personen in hun leven (Beyers, Soenens, & Vansteenkiste, 2010). Zij ontwikkelen in deze periode een bepaalde mate van zelfstandigheid die voortkomt uit autonomie en competentie (Scholte & Engels, 2012).

De derde en laatste basisbehoefte is relatie. Deze staat volgens van Steenkiste (2015) voor de behoefte van het opbouwen van positieve relaties met anderen. Ieder mens zou er behoefte aan hebben om in een bepaalde mate verzorgd te worden door een ander en voor een ander willen zorgen (Steenkiste & Soenens, 2015). Deze behoefte aan verbondenheid zal later tijdens de interpersoonlijke cirkel docent terug komen.

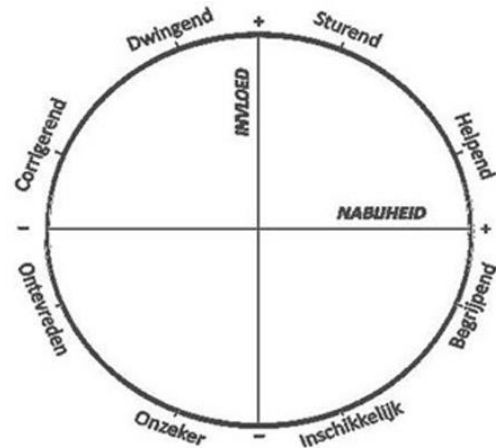
Wanneer er aan deze drie basisbehoeften wordt voldaan zal de leerling eerder intrinsiek gemotiveerd zijn om iets te leren (Deci & Ryan, 2012). Intrinsieke motivatie betekent dat de leerling de activiteit uitvoert vanwege de activiteit zelf en niet vanwege de beloning die er tegenover staat (Zimbardo, Johnson, & McCann, 2013). Wanneer er een bepaalde mate van intrinsieke motivatie is dan zal de leeropbrengst van de leerling hoger zijn (Peetsma & Veen, 2008).

Motivatie hangt samen met differentiatie, wanneer een docent in staat is om goed met de verschillen tussen leerlingen om te gaan zal de motivatie van de leerlingen toenemen (Schuit, Vrieze, & Slegers, 2011). Andersom geldt dit ook, docenten die leerlingen kunnen motiveren zullen makkelijker op de verschillen tussen de leerlingen in kunnen spelen. Er is dus sprake van een wisselwerking.

De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat motivatie samen hangt met differentiatie. Intrinsieke motivatie kan tot stand als de docent drie basisbehoeften kan bieden; competentie, autonomie en relatie. Dit is niet alleen belangrijk om tot motivatie te komen maar ook om de jongeren te helpen in zijn ontwikkeling tot een zelfstandige adolescent.

Interpersoonlijke cirkel docent

De interpersoonlijke cirkel docent is gebaseerd op het werk van Leary. Hij ontwikkelde in 1957 de roos van Leary, deze kwam voort uit tal van onderzoeken waarin hij aantoonde dat gedrag van mensen voorspelbaar is. Het is een interactiecirkel waarin de mogelijkheden van gedrag worden weergegeven en de voorspelbare reactie daarop van de ander (Kerpel, 2014). Hierop hebben Wubbels & Créton (1984) het model voor Interactioneel Leraarsgedrag ontwikkeld, tegenwoordig beter bekend als interpersoonlijke cirkel docent (Brekelmans M., Klimaatverandering in de klas, 2010). Met dit model kan er volgens Wubbels (2014) betekenis gegeven worden aan

het gedrag van docenten. Het model wordt vormgegeven in de vorm van een cirkel waarbij er sprake is van twee dimensies invloed en nabijheid (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014). Invloed staat volgens Tartwijk e.d. (2014) voor de controle die een docent heeft op de groep, nabijheid voor de warmte in het contact tussen docent en leerlingen. Hierbij is het belangrijk om te noemen dat beide dimensies onafhankelijk van elkaar zijn, dit wil zeggen dat ze geen invloed op elkaar hebben. Een invloedrijke docent hoeft niet direct goed contact te hebben met zijn leerlingen (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014).

Uit onderzoek met de Vragenlijst Interpersoonlijk Leraarsgedrag (hierna genoemd: VIL), die de afgelopen 25 jaar door meer dan 400.000 leerling is ingevuld (Brekelmans M., Klimaatverandering in de klas, 2010). Is gebleken dat leerlingen en docenten de voorkeur hebben voor een relatief hoge mate van nabijheid en invloed. De kenmerken die daarbij horen zullen in een latere paragraaf besproken worden. Leerlingen omschrijven het klassenklimaat dan als een rustige en prettige werksfeer. (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014). Wanneer een docent veel invloed heeft, maar weinig nabijheid toont zien leerlingen de docent als autoritair, andersom wordt de docent vaak als rommelig ervaren (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014; Jonge, 2016).

De VIL is een vragenlijst die ontwikkeld is om onder leerlingen en docenten te onderzoeken wat de percepties zijn op het gebied van de twee dimensies; controle en nabijheid. De gemiddelde van deze percepties geven een beeld over het klimaat in de klas, het blijkt dat leerlingen in een klas het over het algemeen eens zijn over hoe een docent met zijn leerlingen omgaat (Brekelmans M., Klimaatverandering in de klas, 2010).

Zoals hierboven is benoemd gaat de interpersoonlijke cirkel docent niet alleen over de interactie tussen docent en leerling maar ook over het sociale klimaat in de klas. Uit onderzoek is gebleken dat de onderwijsopbrengsten samen hangen met het sociaal klimaat waar leerlingen zich in bevinden (Brekelmans M., Interpersoonlijk gedrag van docenten in de klas, 1989). Leerlingen geven hierin aan dat de affectieve onderwijsopbrengsten (motivatie & plezier in het vak) sterk samen hangen met de nabijheid van de docent (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014). De nabijheid zorgt ervoor dat leerlingen actiever participeren in het leerproces (Brekelmans, Sleegers, & Fraser, 2000). Om goed te kunnen differentiëren tussen leerlingen is het belangrijk om te weten waar de voorkeuren liggen van de leerlingen. Als leerlingen behoefte hebben aan veel controle in de klas is, dan kan de docent daar rekening mee houden in zijn lesstructuur. Dit zorgt er voor dat leerlingen zich prettiger voelen en misschien beter gaan presteren.

Ken de leerling

Jolles (2016) stelt dat het van belang is dat een docent bekend is met de achtergrond van zijn leerlingen. Wat zijn de cognitieve en psychosociale capaciteiten? en welke leerervaringen heeft de leerling? Dit is belangrijk volgens Jolles (2016) omdat de docent in staat moet zijn om steun, sturing en inspiratie te bieden. Wanneer de docent hiertoe in staat is kan hij de leerlingen de goede feedback geven die de executieve functies van de leerlingen stimuleert. Executieve functies zijn nodig om volgens een actie plan simpele tot complexe handelingen uit te voeren (Jolles J. , 2016). Als er geen goede feedback wordt gegeven kan dit gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de executieve functies. Dit kan er dan voor zorgen dat een leerling de leeropdracht niet goed begrijpt, kan uitvoeren, niet de juiste verbanden legt of weinig zelfinzicht ontwikkelt (Jolles J. , 2016). Het kennen van de leerlingen is daarom volgens Jolles (2016) belangrijk omdat de docent hierdoor hét verschil kan maken tussen de verschillende leerlingen en misschien de “probleem” leerling net het goede duwtje in de rug kan geven.

Dit wordt ook bevestigd door Schuit, Vrieze & Sleegers (2011), die stellen dat het van belang is dat docenten inzicht hebben in de verschillen in de ontwikkeling tussen leerlingen op cognitief, sociaal en emotioneel niveau. Wanneer een docent hier inzicht in heeft kan hij zijn begeleiding op de goed afstemmen op zijn leerlingen. Hieruit komt naar voren dat een van de pedagogische randvoorwaarden is dat docenten voorkennis hebben over de leerlingen. Dit is volgens John Hattie (2012) belangrijk zodat een docent zijn lesdoel goed af kan stemmen op de leerlingen. Hierbij is het volgens Hattie (2012) belangrijk dat er gekeken wordt naar wat de leerlingen al kunnen maar tevens ook hoe zij functioneren op cognitief gebied. Op deze manier kan een docent een lesdoel stellen wat past bij de les en de leerlingen en zo optimale begeleiding bieden.

Om goed te kunnen differentiëren is het dus van belang dat de docent kennis heeft over de achtergrond van de leerling. Hierbij is het belangrijk dat de docent niet alleen kennis heeft over de cognitieve aspecten maar ook over de sociale kant van de leerling. Als de docent hier kennis over heeft en dit juist gebruikt is het mogelijk om goed om te gaan met de verschillen tussen leerlingen.

Conclusie

Uit deze paragraaf zijn verschillende conclusies te trekken. Allereerst is motivatie een belangrijk punt als het over differentiëren gaat. Wanneer leerlingen gemotiveerd zijn is het makkelijker om te differentiëren, tevens geldt ook het tegenovergestelde als een docent goed kan differentiëren zijn leerlingen meer gemotiveerd. Leerlingen kun je volgens de self-determinatie-theorie motiveren door de pedagogische relatie aan te gaan, de leerling competent te laten voelen en autonomie te bieden. In het praktijk onderzoek worden deze drie basisvoorwaarden als topics gebruikt in de interviews en de enquête.

Ten tweede is er de interpersoonlijke cirkel die laat zien welke eigenschappen de voorkeur hebben bij leerling. In de meeste gevallen gaat het hier over een relatief hoge mate van nabijheid en invloed. Deze twee termen zullen als topics meegenomen tijdens de interviews met docenten. Docenten worden bevraagd hoe belangrijk zij deze achten en hoeverre dit met differentiëren te maken heeft.

De laatste conclusie die uit deze paragraaf getrokken kan worden is dat het van belang is dat de docent bekend is met de leerling. Er moet achtergrond informatie bekend zijn over de leerling om de leerling juist te begeleiden. Dit is belangrijk om te weten om de les en de begeleiding goed af te stemmen op de leerling. Tijdens het praktijkonderzoek zal dit als topic mee genomen worden tijdens het interviews. Hoe denken de docenten over het belang van achtergrond informatie over de leerling en hoe gebruiken zij deze informatie tijdens de lessen.

2.2. De pedagogische relatie tussen de leerling en de docent

In deze paragraaf wordt de pedagogische relatie tussen leerling en docent besproken. Wat vinden leerlingen belangrijk in de pedagogische relatie met de docent, en wat zeggen de professionals over de pedagogische relatie tussen leerlingen en docent?

Vragenlijst interpersoonlijk docent,

Hierboven is de interpersoonlijke cirkel docent al besproken. Aan de hand hiervan is ruim 400.000 keer de VIL afgenomen. De uitkomst geeft een beeld over hoe leerlingen de relatie met hun docent zien. Uit deze onderzoeken blijkt dat leerlingen en docenten de voorkeur hebben voor een relatief hoge mate van nabijheid en invloed (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014). In de vragenlijst worden eigenschappen van de docent genoemd, als goed leiding kunnen geven, de stof over kunnen brengen, vriendelijk zijn en het zorgen voor een prettige werksfeer worden als goede eigenschappen benoemd (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014). Deze vier eigenschappen zullen hieronder toegelicht worden, De laatste twee worden samen toegelicht onder het kopje “ de docent als vriend”

De docent als leider

Een van de eigenschappen van een goede leraar is volgens leerlingen dat hij goed leiding kan geven aan de klas. Er zijn verschillende soorten van leidinggeven, vanuit de organisatieliteratuur worden er vier soorten van leiding geven genoemd. De eerste is een directieve stijl, waarbij de docent alles voor de leerling bepaalt (Alblas, Heinstra, & Sande, 2001). Een tweede stijl is volgens Alblas, Heinstra & Sande (2001) de participatieve stijl, hierbij betreft de docent zijn leerlingen bij de gang van zaken in de klas. Hij is meer een begeleider dan een leider. De derde stijl is de taakgerichte docent, deze is voornamelijk bezig met het scheppen van condities om tot goede leerprestaties te komen.. De laatste stijl is de groepsgerichte docent. De docent is voornamelijk bezig met het scheppen van een goed groepsklimaat, waarin goede onderlinge relaties bestaan. (Alblas, Heinstra, & Sande, 2001). De stijlen zijn vaak niet los van elkaar te zien, een docent die voornamelijk participatieve stijl hanteert zal ook eigenschappen hebben van de groepsgerichte stijl. Uit onderzoek is gebleken dat de participatieve en de groepsgerichte stijl de voorkeur heeft bij leerlingen (Alblas, Heinstra, & Sande, 2001). Matthijssen (1991) concludeert dat een strak socialisatieregime voor een groot deel van de leerlingen leidt tot een demotiverende leeromgeving. Hier spreekt hij over een autoritaire docent. Een participatieve docent zou juist meer zorgen voor een stimulerende leeromgeving. Leerlingen krijgen meer zelfstandigheid en mogen meer zelf beslissen. Dit zou er voor zorgen dat leerlingen met meer plezier naar school gaan. (Matthijssen, 1991). Een conclusie die getrokken kan worden is dat leerlingen een voorkeur hebben voor een participatieve docent die leerlingen zelfstandig laat zijn en eigen keuzes laat maken.

De docent als uitlegger

Een andere eigenschap die de leerlingen waarderen van een docent is dat hij goed uit kan leggen en de stof over kan brengen. Dit doet de docent aan de hand van een begeleidingsstijl. Volgens Van der plas (2008) is een begeleidingsstijl een relatief stabiel patroon van de wijze waarop iemand begeleidt. Dit begeleiden wordt gedaan aan de hand van leerstijlen, iedere leerling heeft een andere manier van leren en daar zal een docent rekening mee moeten houden om goed te kunnen begeleiden (Plas, 2008). Om dit te beschrijven worden de leerstijlen en de daar bijbehorende begeleidingstijden van Kolb gebruikt.

Kolb (2008) onderscheidt vier verschillende leerstijlen, de dromer, de denker, de beslisser en de doener. Volgens Kolb is een dromer iemand die nadenkt over de theorie, veelzijdige belangstellingen heeft en is in staat om oplossingen voor problemen te bedenken door de situatie vanuit verschillende situaties te bekijken (Plas, 2008). Een denker is iemand die intellectueel uitgedaagd wil worden, vind het leuk om problemen op te lossen door daar over na te denken. Werkt systematisch en nauwkeurig (Plas, 2008). De derde leerstijl is de

beslisser. Deze kan herkend worden aan het feit dat hij praktische vragen stelt over het leren en richt zich op praktische zaken. De laatste leerstijl is volgens Kolb de doener. De doener is te herkennen aan het feit dat hij goed om kan gaan met onverwachte situaties, hij doet eerst voordat hij denkt. Hij staat open voor nieuwe dingen en vindt humor erg belangrijk (Plas, 2008). Dit wil niet zeggen dat iedereen maar over één leerstijl beschikt vaak, is het een combinatie van verschillende leerstijlen die wordt gevormd door het karakter van de persoon. Vaak zijn zij, “gespecialiseerd” in één of twee leerstijlen.

Bij deze leerstijlen horen begeleidingsstijlen. Allereerst is het van belang dat een docent de verschillende leerstijlen kan hanteren om zo op een goede manier begeleiding te bieden aan zijn leerlingen. Het is belangrijk dat een docent zelf via de verschillende leerstijlen kan leren om op deze manier de juiste begeleiding te bieden (Plas, 2008). Bij iedere leerstijl hoort een andere manier van begeleiden. Volgens Kolb (2008) heeft een dromer het liefst les waarbij communicatie centraal staat en heeft tijd nodig om informatie te verwerken en vragen te stellen. Een doener wil juist uitdagende opdrachten en nieuwe dingen uitproberen, hij leert van ervaringen (Plas, 2008). De beslisser is volgens Kolb (2008) de persoon die leert door middel van een praktische uitvoering van de opdracht. Het is van belang dat er een duidelijk verband is tussen de opdracht en wat hij moet leren. De laatste leerstijl is de denker, de begeleiding die hierbij past is het uitdagen in kennis van deze leerling. Hij houdt ervan om problemen te bespreken en is graag met de theorie bezig.

Deze begeleidingsstijlen kenmerken zich door specifieke voorkeuren voor begeleiding. Er wordt niet besproken welke beter of slechter is. Het is van belang dat de docent deze stijlen kan hanteren en op deze manier kan differentiëren tussen leerlingen. Op deze manier worden leerlingen optimaal begeleidt en leren zij op een manier die voor hun geschikt is. Wanneer er dus gesproken wordt over een docent die naar alle leerlingen de stof goed over kan brengen, dan zou dit een docent kunnen zijn die verschillende begeleidingsstijlen gebruikt om de stof over te brengen.

De docent als vriend

Uit de VIL komt na voren dat leerlingen het belangrijk vinden dat de docent aardig is en zorgt voor een prettige werksfeer (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014).

Als er gekeken wordt naar leerlingen met gedragsproblemen dan valt het op dat sommige leerlingen bij de ene docent wel storend gedrag laten zien en bij een andere docent niet. Horeweg (2015) geeft daar als verklaring voor dat gedragsproblemen verdwijnen wanneer de docent zijn gedrag verandert. Een belangrijk punt is dat de docent het gedrag van de leerling kan scheiden, dit zorgt ervoor dat het uiteindelijk niet de vervelende leerling wordt (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015). Het is volgens Horeweg (2015) wel belangrijk dat je gesprekken voert over dit gedrag. Hierbij moet de docent proberen om het gedrag niet direct af te keuren, maar samen vanuit de visie van de leerling een oplossing te zoeken voor het gedrag van de leerling.

Een andere positieve eigenschap van een docent is dat hij een relatie opbouwt met zijn leerlingen, waardoor ze zich veilig voelen in de klas en het naar hun zin hebben (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015). Uit onderzoek blijkt volgens Horeweg (2015) dat leerlingen het waarderen als de docent gesprekjes met hen voert over zaken die niks met school te maken hebben. Dat een positieve relatie opbouwen belangrijk is werd al eerder benadrukt in de self determinatie theorie (Deci & Ryan, 2012), en ook het kopje “Docent als leider” waar een participatieve docent zou zorgen voor een stimulerende leeromgeving (Matthijssen, 1991).

Een laatste positieve eigenschap die als belangrijk wordt gezien voor een docent is dat de docent niet alleen oog heeft voor verkeerd gedrag maar juist ook voor goed gedrag. Dit kan ervoor zorgen dat leerlingen dit gedrag gaan herhalen (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015). Dit noemt Horeweg (2015) ook wel positieve controle, omdat er meer gelet wordt op wat er goed gaat.

LAKS

Terug naar de leerling. In de VIL wordt er gevraagd hoe de leerlingen de relatie zien met hun docent. Het landelijke comité scholieren (hierna genoemd: LAKS) onderzoekt tevens hoe middelbare scholieren de kwaliteit van hun school ervaren. Dit onderzoek, de LAKS-monitor wordt elke twee jaar gehouden. Dit is een vragenlijst die middelbare scholieren invullen over de kwaliteit van hun school. (LAKS, 2016). Uitkomsten hiervan worden gebruikt om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Uit dit onderzoek worden voor de literatuurstudie de resultaten over hoe leerlingen de docent en de begeleiding ervaren gebruikt en wat de schets is van een algemene tevreden scholier.

Over het algemeen zijn leerlingen tevreden over hun docent (69%). Een van de opvallende punten is dat maar een kleine meerderheid (55%) tevreden is over de manier waarop de docent uitlegt. De meeste ontevredenheid zit in het vmbo daarvan vindt 13% van de leerlingen dat docenten niet goed kunnen uitleggen (LAKS, 2016). LAKS (2016) stelt tevens vast dat bijna een kwart (23%) van de scholieren ontevreden is over de vormen van lesgeven, de meeste ontevredenheid zit opnieuw bij vmbo scholieren waar 26% van de scholieren ontevreden is. Een mogelijke verklaring hiervan is te vinden in het gepersonaliseerd leren, daar is 22% van de vmbo scholieren ontevreden over. Aansluitend daarop vindt meer dan een kwart van de vmbo scholieren (28%) dat er niet genoeg rekening gehouden wordt met hun sterke en zwakke punten (LAKS, 2016). Vervolgens komt het in het onderzoek van LAKS (2016) naar voren dat 26% van de vmbo scholieren vindt dat hij of zij niet uitgedaagd wordt op school en dat 29% vindt dat zij niet worden gemotiveerd door hun docent. Dit zou een mogelijk gevolg kunnen zijn van het niet gepersonaliseerd leren.

Als er gekeken wordt naar de algemene tevredenheid van leerlingen dan valt op dat een groot aantal van alle leerlingen met plezier naar school gaat (59%), hierin valt ook op dat maar 49% van de vmbo leerlingen met plezier naar school gaat, dit in een aanzienlijk verschil (LAKS, 2016). De reden hiervoor wordt niet gegeven door LAKS.

Wat opvalt is dat vmbo scholieren over het algemeen vaker ontevreden zijn dan andere scholieren, dit is op veel vlakken het geval. Er zou in het praktijkonderzoek gekeken kunnen worden of dat dit ook geldt voor leerlingen van de Bossche Vakschool en of dat dit in verband staat met de relatie die leerlingen ervaren met hun docent.

Conclusie

In deze paragraaf is onderzocht wat leerlingen belangrijk vinden in hun pedagogische relatie met de docent. Uit de VIL zijn een aantal eigenschappen naar voren gekomen die leerlingen belangrijk vinden in hun relatie. Een van die eigenschappen is dat de docent controle heeft over de groep. Dit kan uitgedrukt worden in verschillende leiderschapsstijlen, hieruit blijkt dan dat de participatieve stijl de voorkeur dient bij leerlingen. Dit zal als topic meegenomen worden in het interview. Er zal gevraagd worden welke stijl hun voorkeur heeft en hoe ze dit terug laten komen in hun les. Tevens zal dit ook als onderwerp worden gebruikt tijdens de enquête.

Dit geldt ook voor de leerstijlen. Leerlingen vinden het prettig als de docent de stof goed over kan brengen. Hier komt uit de literatuur geen duidelijk stijl naar voren die de voorkeur heeft. In de enquête wordt er door middel van leerstijl kenmerken achterhaald wat de voorkeur is van de leerlingen van de Bossche Vakschool. Leerstijlen worden als topic meegenomen in het interview, om te ontdekken hoe docenten differentiëren tussen verschillende leerstijlen. Het derde punt wat besproken is gaat over de docent als vriend. Hierin komt vooral naar voren dat het belangrijk is dat de docent de leerling positief benadert en interesse toont in de leerling. Deze twee punten zullen meegenomen worden in het interview en de enquête. Er zal in beide gevallen gevraagd worden hoe belangrijk deze punten worden geacht voor een goede relatie tussen docent en leerling.

De uitkomsten van het LAKS onderzoek zullen voornamelijk gebruikt worden om te controleren of de uitkomsten uit de enquête overeenkomen met die van het LAKS, om te ontdekken of er een patroon in zit en het dus misschien een maatschappelijk probleem kan zijn.

2.3. Ondersteunend klassenklimaat

In deze paragraaf wordt er onderzocht welk klassenklimaat nodig is om goed te kunnen differentiëren tussen leerlingen. Er wordt gekeken naar wat een effectieve groep is? Wat de rol van de docent moet zijn binnen groep en in hoeverre groepsprocessen invloed hebben op een positief groepsklimaat?.

Effectieve groep.

Een klas is een groep en voordat een groep ook effectief functioneert zal het aan zeven richtlijnen moeten voldoen. Allereerst zal de groep de gestelde doelen moeten behalen. Doelen moeten zo gesteld worden dat iedereen het begrijpt en daarnaast moet duidelijk zijn hoe de doelen behaald kunnen worden (Johnson & Johnson, 2011). Als tweede richtlijn noemt Johnson & Johnson (2011) dat er tweezijdige communicatie moet zijn tussen groepsleden zodat zij hun gevoelens kunnen uiten. De derde richtlijn is betrokkenheid & leiderschap, groepsleden moeten zich betrokken voelen bij de groep en investeren in de groepsactiviteiten. De leiding moet over de groep verdeeld worden. Hierdoor voelen zij zich positief betrokken bij de groep. De vierde richtlijn sluit hierbij aan deze gaat namelijk over macht; dit houdt in dat de groepsleden invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken om zo gemeenschappelijke doelen te bereiken. (Johnson & Johnson, 2011).

De vijfde richtlijn die Johnson & Johnson (2011) noemt is besluitvorming, hierbij is het belangrijk dat de besluitvorming is afgestemd op de situatie, en dat bij het nemen van besluiten altijd wordt geprobeerd consensus te bereiken. Discussie is de zesde richtlijn van een effectieve groep, dit zorgt voor creatieve besluiten en oplossingen. Tevens leren de deelnemers op deze manier om hun mening te delen. Hierbij is het wel belangrijk dat dit in een gestructureerde omgeving gebeurt. (Johnson & Johnson, 2011) De laatste richtlijn is "conflicten", het is belangrijk dat een groep de conflicten binnen de groep onder ogen ziet en deze samen probeert op te lossen (Johnson & Johnson, 2011).

Als deze richtlijnen gevolgd worden dan zou volgens Johnson en Johnson (2011) een effectieve groep tot stand komen. Terug naar het klassenklimaat, een effectieve groep zou zorgen voor een positieve invloed op het klassenklimaat. De groep is namelijk deels verantwoordelijk voor het klassenklimaat. Een positief klassenklimaat kan tot stand komen als de groep effectief functioneert.

De docent als begeleider,

Hierboven is de effectiviteit van een groep benoemd, een van de punten die wordt benoemd is dat er sprake moet zijn van een verdeeld leiderschap over de groep. De docent moet zich dan ook niet als leider gedragen maar als begeleider van de groep. Jolles (2016) ziet de docent als coach van het leerproces van de jongere. De docent moet de leerling begeleiden in het leerproces. Een van de belangrijke punten die Jolles (2016) noemt is dat de docent "verhalen" moet vertellen. De stof moet gaan leven voor de leerlingen, dit kan hij doen door voorbeelden en metaforen te gebruiken. Als de docent weet aan te sluiten bij de interesses van de leerlingen, zal de stof beter opgeslagen worden. Daarnaast is het belangrijk dat de docent uitlegt waarom bepaalde stof belangrijk is, dit moet hij doen door middel van een inspirerende en motiverende aanpak (Jolles J. , 2016). Dit sluit aan bij het stuk over de effectieve groep, hierin wordt genoemd dat groepsdoelen duidelijk moeten zijn. In feite wordt er met een lesdoel aangegeven waarom de les nuttig is.

Een ander belangrijk punt volgens Jolles (2016) is dat de docent moet begeleiden bij het leerproces. Het onderwijs is gericht op zelfstandigheid en sluit ook aan bij het doel wat bereikt moet worden in de adolescentie (Scholte & Engels, 2012). Jolles (2016) stelt dat de hersenen nog niet ver genoeg ontwikkeld zijn om leerlingen dat allemaal zelfstandig te laten doen, zeker niet als het over langetermijn besluiten gaat. Daarom is het van belang dat een docent hier ondersteunend in is en samen met de leerling op zoek is naar de beste oplossing (Jolles J. , 2016). Hattie (2012) geeft hier als aanvulling op dat je als docent moet luisteren naar de leerling en ruimte moet bieden voor de dialoog met de leerling.

Tevens sluit dit opnieuw aan bij het creëren van een effectieve groep waar communicatie als belangrijk punt wordt genoemd (Johnson & Johnson, 2011).

Uit deze alinea kan geconcludeerd worden dat de docent een belangrijke rol speelt in het leerproces van de leerling en het groepsklimaat.

Groepsprocessen

De groepsprocessen beïnvloeden het klassenklimaat. Deze worden beïnvloedt door alles wat er in de klas gebeurt. Voorbeelden hiervan zijn de achtergrond van leerlingen, de attitude tegenover school en de groepsdruk die leerlingen ervaren. Deze punten zullen kort behandeld worden. Wat is de invloed op de groep en hoe staan deze met elkaar in verband en wat is de uiteindelijke invloed op het klassenklimaat.

Om te beginnen de achtergrond van de leerlingen, binnen de Bossche Vakschool heerst een bepaalde mate van straatcultuur onder de leerlingen. Dit houdt in dat jongeren leven van respect en gezag. School is ondergeschikt, vrienden, chillen en uitgaan zijn de belangrijkere zaken (Horeweg, Hoofdstuk 16 - straatcultuur in je klas, 2015). Het gezag van een docent zullen zij niet erkennen, ze moeten laten zien wat ze kunnen, dit door middel van intimidatie en door tegen het gezag van een docent in te gaan (Horeweg, Hoofdstuk 16 - straatcultuur in je klas, 2015). Dit gedrag heeft veel invloed op andere leerlingen in de groep, ze gaan mee doen of voelen zich niet veilig in de klas.

Tevens zorgt de straatcultuur ervoor dat wanneer er verschillende leden van een straatgroep bij elkaar zitten zij de druk voelen om zich zo te gedragen. Zij mogen niet aan de ander laten zien dat ze hun best willen doen, dit wordt niet gewaardeerd door andere groepsleden en kan hun positie in de groep verslechteren (Jong, 2010).

De druk die jongeren voelen om bij de groep te horen komt niet alleen in de straatcultuur voor, maar kan in iedere klas of school spelen. Dit wordt ook wel sociale status genoemd. Welke status heeft een jongere ten opzichte van een groep, vinden ze hem aardig of wordt hij juist genegeerd (Scholte & Engels, 2012). De sociale status van een jongere wordt gevormd naar de waarden en normen van de groep. Wanneer een jongere constant brutaal is tegen de docent, en dit wordt niet gewaardeerd door andere leerlingen bestaat er een kans dat deze leerling een lage sociale status binnen de groep zal hebben. In een groep waar andere dit "stoer" vinden zal hij een hogere sociale status verwerven. Sociale status kan er voor zorgen dat jongeren een bepaalde druk voelen om "er bij te horen" en gaan ze zich daarom gedragen naar de normen en waarden van de groep.

Terug naar "de docent als begeleider"

Hierboven is al beschreven dat een docent zich als begeleider van de groep op moet stellen. "Leerlingen begeleiden in hun leerproces" noemt Jolles (2016) het. Maar dit is niet genoeg, de groep heeft namelijk veel invloed op de individuele leerling. De docent moet inspelen op de groep om het groepsproces positief te beïnvloeden. De persoon die dit het beste kan doen is de mentor (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015).

Een van de voorwaarden is volgens Horeweg (2015) dat de docent zich als rolmodel opstelt, hij moet het juiste voorbeeldgedrag laten zien. De docent moet de leerlingen nemen zoals ze zijn, en respect tonen.

Een belangrijk punt is dat de docent (mentor) zich in het begin van jaar bezig houdt met "norming". Dit houdt in dat de docent bezig is met het overbrengen van positieve normen richting de groep (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015). Het is belangrijk dat hier tijd aan wordt besteed, docenten willen graag gelijk beginnen met hun les maar aandacht voor het groepsproces kan zich de rest van het jaar terugbetalen.

Een ander belangrijk punt dat wordt genoemd is het duidelijk stellen van regels (Teitler, 2013). Het is volgens Teitler (2013) belangrijk dat dit samen met de jongeren gedaan wordt, zodat de regels bij de jongeren duidelijk zijn, zorg tevens dat ze zichtbaar zijn voor de jongeren, het ophangen van de regels in de klas is een goed voorbeeld.

Iets wat al eerder is genoemd in de vorige paragraaf is het bieden van een veilig klimaat voor de jongeren, dit kan door middel van het opbouwen van een goede pedagogische relatie (Horeweg, Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas, 2015). Dit kan door middel van elkaar beter te leren kennen. Dit geldt zowel voor de leerlingen onderling maar ook vinden leerlingen het prettig om meer over de docent te weten. (Engelen, 2007).

Conclusie

Uit deze paragraaf kunnen verschillende conclusie worden getrokken. Allereerst is het belangrijk om een effectieve groep te creëren. Dit zorgt voor een positief klassenklimaat, wanneer het klassenklimaat veilig voelt voor leerlingen zullen hun leerprestaties omhoog gaan. Er moet met een aantal punten rekening gehouden worden. Zo bestaat er een kans dat er sprake is van straatcultuur in de klas. Dit vraagt om een bepaalde benaderingswijze van de docent richting de leerlingen. Daarnaast moet er aandacht besteed worden dat iedere leerling zich veilig voelt in de klas.

De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat de mentor zich op moet stellen als begeleider van de groep. Het is belangrijk dat er aandacht besteed wordt aan het leren kennen van de leerlingen en dat de leerlingen de tijd krijgen om elkaar te leren kennen. Uit deze paragraaf zijn een aantal topics te halen die belangrijk zijn tijdens het praktijkonderzoek. Het eerste topic is de effectieve groep. In de literatuur wordt uitgelegd hoe deze tot stand komt, tijdens het interview zal gevraagd worden hoe docenten om gaan met de groep en hoe belangrijk zij dit achten.

Dit sluit aan bij de tweede conclusie uit deze paragraaf namelijk de rol van de docent binnen de groep, op cognitief en sociaal vlak. Deze twee punten zullen meegenomen worden als topics tijdens het interview. Daarnaast zal de rol van de docent ook meegenomen worden tijdens de enquête aan leerlingen en zal de leerlingen gevraagd worden naar hun visie op de rol van de docent.

De laatste conclusie is die op basis van de groepsprocessen. Hierin werd duidelijk dat deze een grote invloed kunnen hebben op de leerling. Tijdens de enquête zullen zij bevraagd worden over de sociale druk die zij misschien voelen. In de interviews zal een topic opgenomen worden die docenten bevraagt op het feit hoeveel invloed de groepsprocessen hebben op hun lessen.

2.4. Differentiatie en passend onderwijs.

Deze paragraaf gaat over differentiatie en passend onderwijs. Wat zegt passend onderwijs over differentiatie? Hoe zou het volgens het beleid vorm moeten worden gegeven? En wat zeggen de professionals over differentiatie en passend onderwijs. In de kennisbasis is al kort gesproken over passend onderwijs en de daarbij horende competenties van docenten. In deze paragraaf zal hier dieper op worden ingegaan.

Jelle van der Meer (2016) heeft onderzoek gedaan op scholen voor voortgezet onderwijs hoe zij de wet op passend onderwijs ervaren. Hij gaat met de docenten in gesprek hoe zij passend onderwijs ervaren. Een van de conclusie die hier uit voortkomt is dat de docenten ervaren dat het aantal leerlingen met ondersteuningsbehoeften toenemen, hierdoor wordt de werkdruk groter en wordt er meer van de docent verwacht (van der Meer, 2016). De druk die zij ervaren komt ook voort uit het feit dat er meer leerlingen met ondersteuningsbehoeften naar het regulier voortgezet onderwijs gaan. In 2015 ging 18% vanuit speciaal basis onderwijs naar regulier voortgezet onderwijs tegenover 11% in 2013 (Onderwijs inspectie , 2016)

Dat er meer leerlingen met ondersteuningsbehoeften in het regulier onderwijs terecht komen vraagt ook een andere aanpak van de docent. Docenten moeten meer differentiëren tussen leerlingen. Op alle scholen wordt dit als moeilijk ervaren, een van de grootste knelpunten is de groepsgrootte. Inspelen op verschillen terwijl er 30 leerlingen in de klas zitten is eigenlijk onmogelijk, zeker als het om verschillende ondersteuningsbehoeften gaat (van der Meer, 2016).

Wim Meijer deed in 2009 al de uitspraak dat passend onderwijs om ideale docenten vraagt. Docenten moeten in staat zijn om onderwijsleersituaties te creëren, zodat op deze manier leerlingen aan hun doelen kunnen werken, als dit niet lukt moeten docenten de doelen aan kunnen passen om dit beter aan te laten sluiten bij de leerling (Meijer, 2009). Daarnaast moet een docent volgens Meijer in staat zijn om naast een docent ook een onderzoeker en teamspeler te zijn. Met een onderzoeker wordt bedoeld dat de docent weet waar de krachten

en aandachtspunten van de leerling liggen. Met teamspeler wordt bedoeld dat een docent in staat om de juiste zorg rondom een leerling te creëren (Meijer, 2009).

De onderzoeker en teamspeler in Meijers betoog komt ook terug in het onderzoek van, van der Meer (2016). Met name de mentor is hier de onderzoeker, hij is het eerste aanspreekpunt voor de leerling, ouders en collega's, daarnaast houdt hij contact met eventuele hulpverleners in afstemming met de zorgcoördinator (van der Meer, 2016).

Uit een onderzoek van de onderwijsinspectie (2016) blijkt dat de kwaliteit van de lessen verschillend is en de differentiatievaardigheden achterblijven. Er is nog te weinig instructie waarin terug te zien is dat docenten rekening houden met de verschillen tussen de leerlingen, dit zelfde geldt voor opdrachten. Als dit wel zou gebeuren dan zou dit de motivatie van leerlingen kunnen verhogen (Onderwijs inspectie, 2016).

Om dit te kunnen bereiken moet er volgens Schuman (2007) gewerkt worden volgens het inclusie model. Dit houdt in dat de het onderwijs zich aanpast aan de leerling en niet andersom waarbij leerling zich aan moet passen aan het onderwijs zoals in het integratie model gebeurt, waar de leerlingen zich aan de les aan moeten passen (Schuman, 2007). De eerste stap die hiervoor gezet moet worden is dat er inzicht moet zijn dat de beperkingen niet bij de leerling liggen maar dat de manier hoe het onderwijs is georganiseerd niet aansluit bij de leerling. Een van de oorzaken ligt in het feit dat er in het onderwijs sprake is van een selectie van kennis en kunnen, dit zorgt voor sociale segregatie van leerlingen (Hargreaves, 2004). Het is voor onderwijs professionals daarom van belang dat zij kritisch kunnen zijn op hun eigen waarden en normen en hier op reflecteren, dit is volgens Schuman (2007) van belang omdat het denken vaak zijn oorsprong vindt in het medisch model. Hiermee wordt bedoeld dat er in problemen wordt gedacht terwijl er beter in oplossingen gedacht kan worden. Wanneer zij hiertoe in staat zijn kunnen zij beter omgaan met de verschillen tussen leerlingen en kunnen zij hier beter op inspelen.

Conclusie

Uit deze paragraaf kan geconcludeerd worden dat passend onderwijs ervoor zorgt dat differentiëren in de klas moeilijker wordt. Er wordt meer gevraagd van docenten en uit recent onderzoek blijkt dat zij dit nog niet op kunnen brengen. Voor dat passend onderwijs werd ingevoerd werd al gesproken over inclusie onderwijs, waarbij er meer vraaggericht wordt gewerkt. Passend onderwijs is twee jaar geleden ingevoerd en er is nog niet veel onderzoek naar gedaan die past binnen dit onderzoek. Daarom wordt er in het interview een open vraag gesteld over passend onderwijs om zo te ontdekken hoe docenten op de Bossche Vakschool over passend onderwijs en differentiatie denken.

3. praktijkonderzoek

3.1. Inleiding

In dit praktijkonderzoek over differentiatie op de Bossche vakschool, zal aan de hand van verschillende deelvragen een passend antwoord worden gegeven op de hoofdvraag; “Hoe kunnen docenten op de Bossche Vakschool hun pedagogische competenties versterken om adequaat te kunnen handelen in het omgaan met verschillen tussen de leerlingen, met name in de klassikale situaties”.

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van een aantal deelvragen, er wordt een onderscheid gemaakt in literatuurvragen en praktijkvragen. In dit hoofdstuk staan de praktijkvragen centraal. In het vorige hoofdstuk is er antwoord gegeven op de literatuurvragen. In dit hoofdstuk worden de volgende deelvragen beantwoord:

- Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?
- Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te kunnen gaan met de verschillen tussen leerlingen?
- Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.
- Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?
- Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.
- Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in hun klassensituatie?
- Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent?

De deelvragen worden beantwoord door twee verschillende groepen respondenten, namelijk de docenten en de leerlingen. Onder de docenten zal een interview afgenomen worden wat ingaat op verschillende topics betreffende differentiatie. De leerlingen krijgen een enquête voorgelegd die voornamelijk ingaat op de gewenste pedagogische relatie met de docent en de invloed van het klassenklimaat op hen als persoon. Verdere informatie kunt u vinden in de paragrafen hierna.

Aan de hand van de verkregen informatie zullen er resultaten worden geschetst en daarbij horende conclusies worden verwoordt. Deze zullen worden omgezet in aanbevelingen richting de school.

3.2. Onderzoeksdesign

Vanuit de opleiding wordt gevraagd om een praktijkgericht onderzoek. Dat wordt in dit onderzoek uitgesplit in kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Hierdoor kan dit onderzoek vanuit verschillende onderzoek stromingen worden benaderd. Namelijk empirisch-analytisch en Interpretatief.

De empirische-analytische stroming komt naar voren in het kwantitatief onderzoek. Dit wordt in het onderzoek vormgegeven door middel van een enquête. Deze wordt afgenomen onder de leerlingen van de Bossche Vakschool. Met de resultaten van de enquête zal geprobeerd worden antwoord te geven op de deelvragen die betrekking hebben op de pedagogische relaties en de pedagogische competenties van docenten.

Doordat er sprake is van een kwantitatief onderzoek past het binnen de empirische-analytische stroming. (Verhoeven, 2016). Volgens Verhoeven (2016) moet er gebruikt gemaakt worden van een systematiek. In dit onderzoek wordt er gebruikt gemaakt van een enquête.

Een andere voorwaarde voor empirisch-analytisch onderzoek is dat het meetbaar is voor anderen. Zo staan vooraf de antwoorden vast en wanneer het onderzoek opnieuw wordt uitgevoerd zal dit dezelfde antwoorden opleveren (Verhoeven, 2016). Dat zal met dit type onderzoek gebeuren.

De tweede stroming die past binnen dit onderzoek is de interpretatieve stroming. Deze stroming hoort bij het kwalitatieve deel van dit onderzoek. In dit kwalitatieve deel van het onderzoek zullen interviews worden afgenomen met de docenten van de Bossche Vakschool.

Dit deel van het onderzoek is te plaatsen in de interpretatieve stroming omdat er gevraagd wordt naar de ervaringen van personen. Wat vinden zij van een situatie? En waarom vinden zij dat? (Verhoeven, 2016).

In de volgende paragrafen zal dieper op de respondenten groepen, dataverzameling methode en data analyse worden ingegaan.

3.3. Onderzoeksgroep 1

3.3.1. Respondenten Groep 1

De eerste respondenten groep zijn de docenten en het management van de Bossche Vakschool. Er is gekozen om de docenten te bevragen omdat zij nodig zijn om de uiteindelijke hoofdvraag te beantwoorden. Het management wordt bevraagd zodat er antwoord gegeven kan worden op de deelvraag; “Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen”. Er is gekozen om in totaal vijf interviews af te nemen. Het zijn vijf docenten waarvan er twee ook een rol hebben in het management. Hieronder zal per iedere respondent een korte toelichting worden gegeven. Dit wordt op een geanonimiseerde manier gedaan.

- Docent A is een vrouw van 44 jaar. Zij geeft een theorievak en is daarnaast betrokken bij de zorg rondom de leerlingen. Er is voor gekozen om docent A. te interviewen omdat zij les geeft en betrokken is bij de zorg. Hierdoor kan zij vanuit twee perspectieven kijken namelijk vanuit de docent en vanuit de zorg.
- Docent B is een man van 40 jaar oud. Hij geeft een theorievak en is daarnaast teamleider van de onderbouw. Er is voor gekozen om docent B te interviewen omdat hij een rol heeft binnen het management en daarnaast een theorievak aanbiedt. Hierdoor kan hij vanuit twee perspectieven kijken. Dit is nuttig om een breed beeld te creëren voor het onderzoek.
- Docent C is een vrouw van 49 jaar oud. Zij geeft een praktijkvak gericht op kunst in de onderbouw. Daarnaast is zij mentor van een klas in de onderbouw. Er is voor gekozen om docent C te interviewen omdat zij een praktijkvak geeft en daardoor in een andere

setting les geeft dan in een theorie docent. De school is grotendeels gericht op praktijkvakken en daarom is het nuttig om vanuit dit perspectief te kijken. Daarnaast is docent C mentor en dat brengt opnieuw een ander perspectief met zich mee. Als mentor sta je dicht bij de leerlingen en ben je als docent meer betrokken bij de zorg rondom de leerlingen.

- Docent D is een vrouw van 55 jaar oud. Zij geeft een theorievak in de onder- en bovenbouw. Er is voor gekozen om docent D. te interviewen omdat zij een duidelijke visie heeft op het onderwijs. Voor het onderzoek is het interessant om verschillende visies te horen zodat er een breed en goed beeld van de instelling ontstaat. De docent is verder niet betrokken bij het management of de zorg waardoor zij alleen vanuit het perspectief van docent kijkt. Dit is tevens interessant omdat de andere ondervraagden een dubbelrol hebben en docent D. niet.
- Docent E is een man van 52 jaar oud. Hij geeft een praktijkvak gericht op techniek in de onder- en bovenbouw. Er is voor gekozen om docent E. te interviewen omdat hij een duidelijke visie heeft op het onderwijs. Door docent E. te interviewen zorgt dit ervoor dat er een vanuit de praktijk en theorie vakken gekeken wordt naar dit onderwerp. Zo is er een goede afspiegeling van het onderwijs op de Bossche Vakschool.

3.3.2. Dataverzameling Groep 1

Er is gekozen om Groep 1 te ondervragen aan de hand van een interview. Het zal een half-gestandaardiseerd interview worden. Hierin staan de topics van het interview vast. Aan deze topics worden een of twee beginvragen gekoppeld, die open worden gesteld waardoor er een mogelijkheid is tot doorvragen.. Hierdoor is het mogelijk om af te wijken om zo meer te weten te komen (Baarda, Goede, & Meer, Basisboek Interviewen , 2007).

Als voorbereiding op het interview wordt er een topiclijst opgesteld. Dit is een lijst met onderwerpen en sub-onderwerpen (Baarda, Goede, & Meer, Basisboek Interviewen , 2007). Voor dit onderzoek is de topiclijst te vinden in **bijlage1**. Het is belangrijk om de topics in een logische volgorde te zetten. Deze hoeft niet zo gehanteerd te worden tijdens het interview, maar het is wel handig dat voor ieder interview hetzelfde basisschema wordt gebruikt. Zo is aan het eind duidelijk of alle topics zijn behandeld. (Baarda, Goede, & Meer, Basisboek Interviewen , 2007). De topics van het interview komen uit het literatuuronderzoek wat u in de vorige paragraaf heeft kunnen lezen. In de conclusie van iedere paragraaf is terug te lezen welke topics er worden benoemd en gehanteerd zullen worden in het interview.

3.3.3. Data-analyse

In de oriëntatie is al kort besproken hoe de interviews geanalyseerd zouden worden. Dit gebeurt door middel van coderen. Dit gebeurt door middel van drie stappen; open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. Na het afnemen van de interviews worden deze verbatim uitgeschreven.

Aan de hand daarvan wordt er open gecodeerd. Het interview wordt ingedeeld in fragmenten en daar worden codes aan gehangen. Fragmenten die over hetzelfde onderwerp gaan krijgen dezelfde code (Mertens, 2010). Vervolgens wordt er verder gegaan met axiaal coderen. Hierbij is volgens Mertens (2010) de eerste stap dat er wordt gecontroleerd of de gebruikte codes kloppen en / of er nog nieuwe codes moeten worden toegevoegd.

Vervolgens worden er clusters gemaakt van de codes die bij elkaar horen. Dit door middel van het onderscheiden van hoofdcodes en subcodes. Hiermee wordt bepaald wat de hoofdonderwerpen en sub onderwerpen zijn (Mertens, 2010). In deze fase is het volgens Mertens (2010) belangrijk om te vergelijken, toetsen en interpreteren. Deze fase kan af gerond worden als duidelijk is wat de hoofdcategorieën zijn en waarom dit zo is.

De laatste stap is selectief coderen. In deze fase wordt er op zoek gegaan naar verklaringen. Hierbij worden er verbanden gelegd tussen de categorieën. Wanneer het selectief coderen voltooid is, is er een codeboom ontstaan waarin sub thema's aan de hoofd thema's zijn gehangen en waarin de relatie tussen deze thema's duidelijk is geworden (Mertens, 2010).

3.3.4. Resultaten Groep 1

In deze paragraaf zullen de resultaten van groep 1 worden weergegeven. Deze zijn verworven door het afnemen van interviews. Eerst zal er een algemeen inzicht van de resultaten gegeven worden en vervolgens per deelvraag.

Algemeen inzicht

In dit algemeen inzicht op de resultaten zal gesproken worden over het belang van differentiatie. Alle respondenten geven aan dat het belangrijk is om te differentiëren.

Respondent E. geeft bijvoorbeeld aan dat het belangrijk is om te differentiëren omdat ieder kind een individu is en daar moet je als docent op inspelen. Hij geeft aan; “differentiëren is mijn vak”.

Respondent B. geeft aan dat differentiatie essentieel is, anders kunnen leerlingen niet optimaal presteren; “zonder differentiatie geen prestatie”.

respondent D. geeft aan dat het belangrijk is om te differentiëren, omdat leerlingen uitgedaagd moeten worden. Zo zou er gedifferentieerd kunnen worden door leerlingen vakken op verschillende niveaus aan te bieden.

Respondent A. geeft aan dat differentiatie belangrijk is, maar dat die voor ieder niveau geldt.

Respondent C. geeft aan dat differentiatie tot stand komt door het hebben van een goede relatie. Dat relatie essentieel is geeft C aan door; “met de leerlingen en als dit niet aanwezig is dat je het dan heel zwaar hebt als docent, maar ook als leerling”.

Hieruit blijkt dat iedere respondent het belangrijk vindt om te differentiëren tussen de leerlingen.

Deelvragen

- Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?

De respondenten geven op verschillende manieren aan hoe zij differentiëren. Zo geven respondenten A, B & D aan dat er nu te weinig wordt gedifferentieerd binnen school.

Respondenten B & D geven wel aan dat zij differentiëren door middel van niveaus toe te passen tijdens de lessen. Hierin verschilt dat B drie niveaus hanteert en D maar twee. D geeft hierbij aan dat dit op dit moment te weinig is.

Er wordt door de respondenten A & C aan gegeven dat er door middel van behoefte gestuurde projecten wordt gedifferentieerd. Tevens zeggen deze respondenten dat er nu wordt gedifferentieerd door zoveel mogelijk homogene groepen te creëren. Dit door basis en kader leerlingen apart te clusteren.

Respondent E. geeft aan zoveel mogelijk rekening te houden met het individu en vanuit daar aan het werk te gaan met de leerlingen. Hij differentieert door middel van feeling en ervaring. Er kan gezegd worden dat iedere respondent op zijn of haar manier rekening houdt met de verschillen tussen leerlingen.

- Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te kunnen gaan met de verschillen tussen leerlingen?

Er worden veel verschillende pedagogische randvoorwaarden door de respondenten genoemd. Deze kunnen worden ingedeeld onder vier hoofd randvoorwaarden namelijk; sfeer, motivatie, structuur en relatie. Deze vier zullen hieronder kort worden toegelicht.

Sfeer, Alle respondenten geven aan dat het klassenklimateen rol speelt bij differentiatie. Vier respondenten (A, C, D & E) geven aan dat leerlingen zich veilig moeten voelen in de klas, wanneer dit het geval is zal het voor de docent makkelijker worden om te differentiëren. Respondent B geeft aan dat door middel van differentiatie een goed klassenklimate geschapen kan worden. Twee respondenten geven aan dat er rust moet zijn binnen de groep om te kunnen differentiëren.

Motivatie; Motivatie wordt door alle respondenten genoemd als een voorwaarde om te kunnen differentiëren. De respondenten geven wel verschillende betekenissen aan deze randvoorwaarde. Respondenten A & E geven aan dat het een wisselwerking is tussen

de docent en de leerling. “wanneer je als docent gemotiveerd bent zal je dit uitstralen richting de leerlingen en dit geldt andersom ook”. Respondenten C & D geven aan dat leerlingen worden gemotiveerd door beloning en dat door middel van differentiatie ook kan worden beloond. Door respondenten A, B & D wordt er aangegeven dat er een bepaalde taak-werk houding moet zijn, waarin leerlingen een stukje zelfstandig kunnen werken om zo als docent tot differentiëren te komen.

Structuur: Alle respondenten geven tijdens het interview direct of indirect aan dat structuur belangrijk is. Zo geven zij allemaal aan dat het hebben van regels en het uitspreken van verwachtingen belangrijk is. Respondent A. geeft aan dat het kunnen differentiëren staat of valt met het hebben van een goed klassenmanagement.

Respondenten C & D geven aan dat de pedagogische ruimte ingericht moet zijn om tot differentiëren te komen. Respondent D geeft hierbij aan dat deze pedagogische ruimte dan schoolbreed hetzelfde moet zijn. Deze respondent geeft ook aan dat er de juiste begeleiding moet zijn.

Relatie: De laatste randvoorwaarde is relatie. Drie respondenten B, C & E, noemen dat dit de basis is voor alles. “zonder relatie geen prestatie”. De andere respondenten zien relatie ook als belangrijk. Respondent C. geeft aan dat de relatie uit respect en gelijkwaardigheid moet bestaan. Tevens wordt het belangrijk geacht om de leerlingen serieus te nemen. Twee anderen respondenten D & E geven aan dat het belangrijk is dat je de leerlingen positief benaderd, de een noemt hierbij belonen en complimenteren, de ander ziet positief benaderen in het gebruiken van humor in je handelen.

Er kan gezegd worden dat de respondenten deze randvoorwaarden zien als belangrijk om tot differentiatie te komen.

- Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.

De respondenten ervaren verschillende knelpunten als het om differentiatie gaat. Deze knelpunten zijn ingedeeld op leerlingniveau, klasniveau en schoolniveau. Hieronder zullen de knelpunten per niveau worden toegelicht?

Leerlingniveau: drie van de respondenten (A, C, D) geven aan dat er een verschil is tussen het aanbod en de vraag van de leerling. Respondent A & C geven hierin aan dat het inhoudelijke aspect op school belangrijker is dan het pedagogisch, terwijl leerlingen juist meer om dit pedagogische aspect vragen.

Daarnaast noemde respondent A dat er een groep leerlingen op school niet intrinsiek is gemotiveerd, waardoor je als docent niet optimaal kan differentiëren.

Klasniveau: Drie respondenten (A, B, D) geven aan dat docenten teveel op de groep zijn gericht in plaats van het individu. Respondent C geeft aan dit vooral te zien als het gaat om een lastige groep, de groep wordt dan als lastig gezien terwijl wanneer er één leerling niet aanwezig zou zijn, de groep niet meer lastig is. Een andere punt wat door respondenten B & C wordt genoemd is dat er probleem gericht wordt gekeken naar een klas; “wat gaat er fout en hoe lossen we dat op” terwijl er volgens respondent B beter gekeken kan worden naar wat er al goed gaat en dat meer doen.

Respondenten C & D geven aan dat de pedagogische ruimte niet optimaal geschikt is om te differentiëren. Hierbij gaat het over de klassengrootte en ze klassenopstellingen. De ruimtes zouden opener moeten zijn en de ruimtes zouden meer ingericht moeten zijn samenwerken met anderen te bevorderen. Met dit laatste is ook respondent A. het eens.

Schoolniveau: Op het schoolniveau wordt door alle respondenten eenzelfde knelpunt genoemd namelijk de organisatie. Op dit moment zijn er niet of geen voldoende randvoorwaarden volgens de respondenten om goed te kunnen differentiëren. Daarnaast wordt er genoemd dat er geen conformisme is en veel docenten op hun eigen eilandje leven.

Drie respondenten (A, C & D) geven aan dat het lastiger is geworden om te differentiëren door de veranderde doelgroep. De doelgroep kent meer zorgleerlingen dan een aantal

jaren geleden, mede door het passend onderwijs. Daarnaast zouden docenten handelingsverlegenheid ervaren, dit wordt genoemd door dezelfde drie respondenten.

Hierboven worden een aantal knelpunten genoemd die differentiatie in de weg zouden staan. Samenvattend kan gezegd wordt dat dit op drie niveaus gebeurt namelijk leerlingniveau, klasniveau en schoolniveau. Binnen het leerlingniveau is het verschil in aanbod en vraag en de motivatie een knelpunt. Op klasniveau het groepsgericht en probleem gericht denken en de pedagogische ruimte. Op schoolniveau wordt de organisatie, de veranderde doelgroep en de handelingsverlegenheid als knelpunt genoemd.

- Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?
De respondenten noemen verschillende verbeterpunten om tot differentiatie te komen. Zo noemen respondenten A, B, C & D dat er beter gekeken moet worden naar wat een kind nodig heeft. Zo zou er volgens respondent C meer leerling besprekingen moeten zijn en een betere dossier vorming. Respondent D geeft hierin ook aan dat zij meer met talentontwikkeling zou willen doen. Daarnaast geven zij beide aan dat de pedagogische ruimte anders ingericht zou moeten worden om tot differentiatie te komen. Respondenten B & D noemen dat er een doorlopende leerlijn zou moeten zijn, waardoor kennis van het ene jaar of vak wordt overgedragen naar het volgende jaar of vak. Waardoor docenten beter kunnen samenwerken om leerlingen een goede basis te bieden.

Hierboven worden een aantal punten genoemd die de respondenten graag zien veranderen, verbeteren binnen de organisatie. Zo zien zij graag dat het onderwijs meer kindgericht wordt en dat de organisatie en de ruimtes hiervoor worden ingericht. Daarnaast willen zij graag een doorlopende leerlijn waarin kennis uit eerdere jaren wordt doorgegeven.

De hierna genoemde randvoorwaarden binnen de organisatie horen eigenlijk ook tot de verbeterpunten, deze randvoorwaarden zijn op dit moment niet of deels aanwezig.

- Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.
In de vorige deelvraag is al besproken dat er een knelpunt ligt bij de organisatie. Tijdens de interviews is doorgevraagd wat de respondenten willen veranderen, verbeteren binnen de organisatie om beter te kunnen differentiëren. Allereerst wordt door alle respondenten direct of indirect genoemd dat er schoolbreed één visie & beleid moet zijn op differentiatie. Zodat het duidelijk wordt wat er van hen verwacht wordt en dat iedereen daar ook naar handelt. Vier respondenten (A,B,C & D) noemen tevens dat het belangrijk is dat er gecommuniceerd gaat worden, met elkaar en vanuit het management. Om zo uiteindelijk “één visie” te creëren. Respondent A. geeft aan dat er behoefte is aan “inspirerend leiderschap”. Deze moet voor duidelijkheid in de organisatie zorgen en dat alle neuzen dezelfde kant op gaan staan. Het laatste punt wat wordt genoemd door respondenten B & C is dat de Bossche Vakschool een lerende organisatie moet zijn, waarbij er gekeken wordt naar de behoeftes en het inzetten van talenten van docenten.

Binnen de organisatie moet voldaan worden aan bepaalde randvoorwaarden om tot goede differentiatie te komen. Zo moet er schoolbreed een duidelijke visie en beleid zijn. Daarnaast moet er leiderschap zijn die voor deze duidelijkheid zorgt binnen de

organisatie. Als laatste punt wordt genoemd dat de Bossche Vakschool een lerende organisatie moet zijn. Waarbinnen er gekeken wordt naar de behoeftes en talenten van de docenten.

- Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in hun klassensituatie?
De pedagogische competenties kunnen op drie verschillende manieren worden bekeken, namelijk welke competenties docenten nodig hebben om tot differentiatie te komen, competenties tijdens het differentiëren en competenties binnen de organisatie. Deze zullen hieronder worden toegelicht;

Competenties om tot differentiëren te komen;

Vanuit respondent B. komt naar voren dat het belangrijk is dat docenten zich bewust zijn van het feit dat er gedifferentieerd moet worden. Daarnaast geven respondenten B & E aan dat docenten zich verantwoordelijk moeten voelen om te differentiëren.

Competenties tijdens differentiatie;

De respondenten noemen verschillende competenties die een docent nodig heeft als het gaat om differentiatie. De respondenten A, C & E noemen als belangrijkste competentie "feeling". Een van de respondenten zegt; "Je moet feeling hebben met deze doelgroep, anders kun je beter weggaan". Het is belangrijk dat je gemotiveerd bent als docent, eerder werd al gesproken dat dit een "wisselwerking" is tussen docent en leerling. Alle respondenten geven aan dat kennis belangrijk is. De respondenten halen deze kennis op verschillende manier binnen. Vier respondenten (A,B,C,D,) halen dit uit het dossier. Het hebben van voorkennis is volgens hen belangrijk, om beter om te kunnen gaan met de leerling. Respondent E haalt zijn kennis uit zijn ervaring met deze doelgroep, hij past zijn kennis toe in de praktijk om zo om te gaan met de leerling. Lukt dit niet dan kijkt hij in het dossier, wat er nodig is om de leerling beter te kunnen begeleiden.

Als het gaat om benadering van de leerlingen dan worden er verschillende termen gebruikt; coachend, leidend, helpend, discipline, regelmaat en een band aangaan met de leerling. Een autoritatieve benadering richting de leerlingen. Waarbij er duidelijkheid is en er regels zijn, maar dat dit wordt uitgelegd aan en besproken wordt met de leerlingen.

Respondenten A & B noemen dat het belangrijk is dat docenten oplossingsgericht moet zijn. Je moet kunnen schakelen en dingen blijven proberen.

Respondent E noemt dat het belangrijk is dat je als docent humor toepast in je houding richting de leerlingen.

Competenties binnen de organisatie;

Er zijn niet alleen competenties nodig in de klas maar ook binnen de organisatie. Om goed te kunnen differentiëren moeten docenten volgens Respondent B & D kunnen samenwerken met elkaar.

Een laatste competentie volgens respondent B is dat docenten een onderzoekende houding hebben. Dit is het verzamelen van kennis maar ook wanneer er iets niet goed gaat, dat je kijkt waar dit aan ligt en dit probeert te verbeteren.

Er zijn volgens de respondenten verschillende competenties nodig om tot differentiatie te komen. Om tot differentiatie te komen moeten docenten accepteren dat er verschillen zijn tussen leerlingen. Een docent moet een autoritatieve, coachende houding hebben, waarin hij oplossingsgericht handelt en een partij humor en kennis gebruikt. Binnen de organisatie moeten de docenten volgens de respondenten kunnen samenwerken en een onderzoekende houding hebben.

3.3.5. Interpretatie en conclusies Groep 1

Uit de resultaten van groep 1 zijn verschillende conclusies te trekken. Deze zullen hieronder per deelvraag puntsgewijs worden weergegeven. Eerst zal er een conclusie over het algemene stuk van de resultaten volgen.

Algemene kijk

- Vanuit de algemene kijk op differentiatie kan gesteld worden dat de docenten op de Bossche Vakschool differentiatie belangrijk achten. Zo geef een van de respondenten aan; “zonder differentiatie geen prestatie”. Hieruit kan opgemaakt worden dat differentiatie belangrijk is binnen de lessen om zo leerlingen goed te laten ontwikkelen.

Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?

- De eerste conclusie die uit de resultaten getrokken kan worden is dat de docenten van de Bossche Vakschool op verschillende wijze rekening proberen te houden met de leerlingen. Zo differentiëren zij door verschillende niveaus toe te passen in de lessen, behoefte gestuurde projecten en homogene groepen. Er kan dus geconcludeerd worden dat er op verschillende wijze wordt gedifferentieerd.
- De tweede conclusie die getrokken kan worden uit de resultaten is dat volgens de docenten van de Bossche Vakschool er op dit moment te weinig wordt gedifferentieerd. Hierin geven zij wel aan dat zij dit meer zouden willen en dat dit ook nodig is voor de leerlingen.

Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te kunnen gaan met de verschillen tussen leerlingen?

- De conclusie die uit de resultaten getrokken kan worden is dat er volgens de docenten van de Bossche Vakschool vier pedagogische randvoorwaarden moeten zijn om tot differentiëren te komen. Namelijk motivatie, sfeer, structuur en relatie. Wat opvalt is dat docenten deze randvoorwaarden allemaal op hun manier invullen en dat er geen eenheid is over hoe het zou moeten zijn. Er kan dus geconcludeerd worden dat er geen eenheid bestaat over de pedagogische randvoorwaarden.

Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.

- De eerste conclusie die uit de resultaten getrokken kan worden is dat de docenten van de Bossche Vakschool redelijk veel knelpunten ervaren. Wat opvalt is dat zij het over één ding eens zijn dat er binnen de organisatie iets moet veranderen om tot differentiatie te komen. Het zou dus kunnen dat de andere knelpunten samenhangen met het feit dat de organisatie als knelpunt wordt gezien.
- De tweede conclusie die uit de resultaten van deze deelvraag getrokken kan worden is dat het onderwijs op de Bossche Vakschool niet aansluit bij de leerlingen, waardoor de docenten uiteindelijk ook niet optimaal kunnen differentiëren. Dit zie je terug in de pedagogische ruimte en dat het aanbod verschilt met de vraag vanuit de leerlingen.

Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat binnen het onderwijs van de Bossche Vakschool een meer kindgerichte visie zou moeten komen. Er moet gekeken worden naar wat het kind nodig heeft en vanuit daar zou moeten worden gehandeld.
- De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat er een doorlopende leerlijn ontwikkeld zou moeten worden, zodat de kennis uit eerdere jaren meegenomen kan worden naar volgende jaar. Hierdoor ontstaat er een beter en duidelijker beeld van het kind.

Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat er schoolbreed één visie en beleid moet zijn op differentiatie. Het wordt belangrijk geacht dat er wordt gecommuniceerd vanuit het MT met de docenten en dat docenten onder elkaar communiceren. Hierbij is het dan ook belangrijk dat deze visie vanuit een inspirerend leiderschap wordt gecommuniceerd en gedeeld met de organisatie
- De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat de Bossche Vakschool ruimte moet bieden voor talent van docenten en manieren moet bieden aan docenten om zich te ontwikkelen op het gebied van differentiatie.

Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in hun klassensituatie?

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat docenten zich bewust moeten zijn van het feit dat het nodig is dat er gedifferentieerd moet worden leerlingen en dat zij accepteren dat er verschillen zijn. Daarnaast moet de verantwoordelijkheid bij de docent komen liggen, waardoor zij verantwoordelijkheid voelen om te differentiëren en voor de prestaties en groei van de leerlingen.
- De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat een docent tijdens het differentiëren een autoritatieve houding moet hebben. Hierbij is het belangrijk dat er dus structuur is en een bepaalde mate van nabijheid. Om dit tot stand te brengen is het belangrijk dat een docent gemotiveerd is omdat dit een wisselwerking is tussen docent en leerling.
- De derde conclusie die getrokken kan worden is dat het belangrijk is dat docenten bepaalde voorkennis hebben over de leerlingen. Dit maakt het voor docenten makkelijker om in te spelen op het gedrag van een leerling of om te gaan met de leerpunten of achterstanden van de leerling.
- De vierde conclusie die getrokken kan worden is dat er naast competenties om tot differentiëren te komen en competenties tijdens het differentiëren, ook competenties nodig zijn binnen de organisatie. Zo is het belangrijk om samen te kunnen werken met collega's en daarnaast een onderzoekende houding te hebben om tot goede differentiatie te komen.

3.4. Onderzoeksgroep 2

3.4.1. Respondenten Groep 2

De tweede groep respondenten zijn de leerlingen van de Bossche Vakschool. Een van de deelvragen is hoe de leerlingen de relatie zien tussen hen en de docent. Dit kunnen alleen de leerlingen beantwoorden, dit is de grootste reden dat er een enquête wordt afgenomen onder de leerlingen. Als tweede reden om een enquête af te nemen is om te ontdekken of de leerlingen aan kunnen geven waardoor zij gemotiveerd worden. Als dit duidelijk naar voren komt in de enquête kan dit een antwoord geven op de randvoorwaarden die nodig zijn om op een adequate manier met de leerlingen om te gaan.

Er is gekozen om een diverse groep leerlingen te vragen om de enquête in te vullen. Er zullen 100 enquêtes worden verspreid onder de leerlingen.. De leerlingen vallen in een leeftijdscategorie van 12 tot 17 jaar oud. Zij volgen een vmbo basis of kader programma in een bepaalde praktijkrichting. Dit kan techniek, zorg & welzijn, horeca, economie of sport zijn.

De populatie is niet geschikt op groepsinterviews afnemen omdat, zij dan waarschijnlijk wenselijke antwoorden zullen geven, daarnaast zal voor sommige leerlingen de groepsdruk te groot zijn om eerlijk antwoord te geven.

Er zitten rond de 600 leerlingen op de Bossche vakschool. Onder hen zullen er 100 enquêtes worden verspreid. Dit is dus ongeveer 15% van de gehele leerlingen populatie. Er is voor gekozen om niet alle leerlingen een enquête voor te leggen omdat het onderzoek hier te klein voor is. Er is voor gekozen om per jaarlaag gemiddeld 25 enquêtes te verspreiden om zo een goed beeld te vormen van de gehele populatie. Hierbij moet wel gezegd worden dat de enquêtes anoniem worden afgenomen, het is niet te herleiden of er verschil zit per jaarlaag.

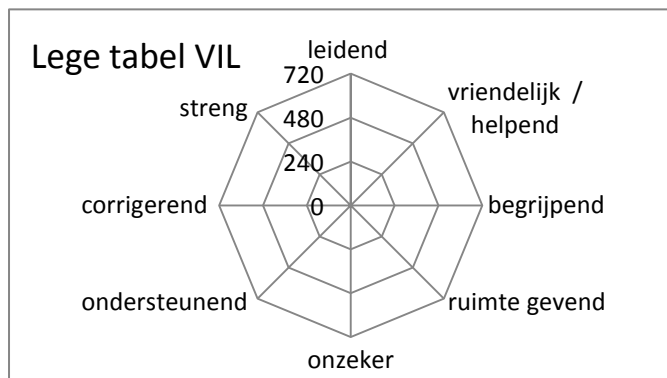
3.4.2. Dataverzameling Groep 2, uitleg over het onderzoeksinstrument

Onder groep twee zal een enquête worden uitgezet. Er is gekozen voor een enquête omdat het een relatief grote groep is. Daarnaast heeft u al hierboven kunnen lezen dat de doelgroep niet geschikt is om groepsinterviews mee af te nemen. Een enquête is een individueel product die iedere deelnemer voor zichzelf in kan vullen. Op deze manier ervaren de deelnemers geen groepsdruk en krijgen zij meer vrijheid de vragen naar eigen mening in te vullen.

Een enquête is een manier om op een gestructureerde manier data te verzamelen en valt hierdoor onder kwantitatief onderzoek (Baarda, Goede, & Kalmijn, Basisboek Enqueteren, 2007). Een enquête moet volgens Baarda, Goede & Kalmijn (2007) aan een aantal eisen voldoen. Zo heeft een enquête dezelfde vragen en antwoorden voor de gehele onderzoeksgroep. Daarnaast moeten de antwoorden op een systematische manier geanalyseerd worden (Baarda, Goede, & Kalmijn, Basisboek Enqueteren, 2007).

Volgens Baarda, Goede en Kalmijn (2007) is het hebben van voorkennis een belangrijke voorwaarde om een gestructureerde vragenlijst op te kunnen stellen. Zo is het mogelijk om de juiste antwoord opties aan te bieden.

De voorkeur gaat uit naar een schriftelijke enquête boven de mondelinge enquête. Een reden hiervoor is dat de leerlingen hierdoor minder gevoelig zijn om wenselijke antwoorden te geven. Daarnaast is het makkelijker om te organiseren (Baarda, Goede, & Kalmijn, Basisboek Enqueteren, 2007). (Baarda, Goede, & Meer, Basisboek Interviewen, 2007)

De vragen uit de enquête zijn gebaseerd op de conclusies uit het literatuur onderzoek (paragraaf twee) is terug te lezen. Voornamelijk de topics over de relatie tussen de docent en de leerling en motivatie worden gebruikt in de vragen van de enquête.

3.4.3. Data-analyse

De enquêtes worden op twee manier geanalyseerd. Het eerste deel van de enquête bestaat uit de verkorte vragenlijst interpersoonlijk leraarsgedrag (hierna genoemd: VIL) . Deze komt voort uit het theorieonderzoek, waar wordt beschreven waar deze voor dient en welke resultaten dit heeft opgeleverd. De VIL sluit aan bij een van de deelvragen uit dit onderzoek. Door de VIL af te nemen kan er dus antwoord gegeven worden op een deelvraag.

De VIL wordt geanalyseerd door de antwoorden te categoriseren naar een bepaalde eigenschap. Per eigenschap wordt er dan gekeken of leerlingen er veel of weinig waarde aan hechten. Waarbij 0 staat voor niet of nooit en 3 voor veel of vaak. De ingevulde waardes worden bij elkaar opgeteld en ingevuld in een tabel zoals u die ziet rechts boven.

Deze waardes geven uiteindelijk een beeld hoe leerlingen hun relatie met de docent zouden willen zien.

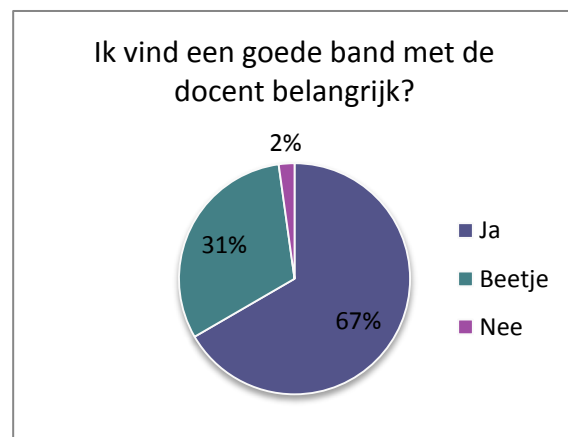
Het tweede deel van de enquête wordt geanalyseerd door middel van de frequentieverdeling. Frequentieverdelingen worden gebruikt om aan te geven hoe vaak de waarden voorkomen in een vraag (Verhoeven, 2016). Aan de hand daarvan zullen er cirkeldiagrammen worden gemaakt zodat de resultaten concreet kunnen worden weer gegeven. De resultaten zullen worden gebruikt om de conclusies te schrijven en zo een antwoord te geven op de deelvragen.

3.4.4. Resultaten Groep 2

Onder groep twee zijn in totaal 100 enquêtes geretourneerd waarvan er 93 compleet zijn ingevuld. Tijdens de enquête zijn de leerlingen ondervraagd over hun beeld op de band met hun docent.

In de eerste vraag worden de leerlingen bevraagd of zij een band met hun docent belangrijk vinden (Zie grafiek A.). Daarvan antwoord 67% van de deelnemende leerlingen dat zij een band met hun docent belangrijk vinden. 31% van de leerlingen vindt een band met hun docent een beetje belangrijk. Een grote meerderheid van de leerlingen vindt een band met hun docent dus belangrijk.

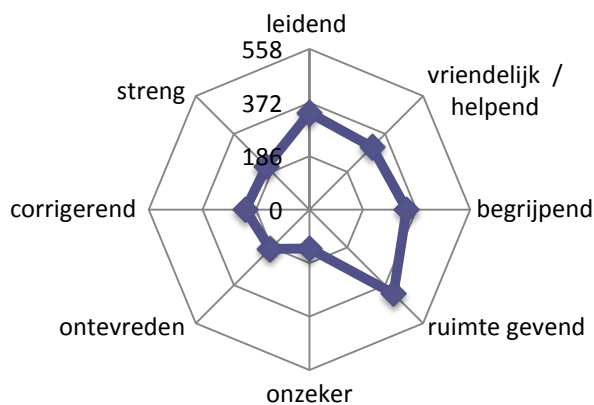
De tweede vraag bestaat uit zestien stellingen uit de Vragenlijst Interpersoonlijke Docent die een beeld schetst hoe de leerlingen hun band met hun docent zien. De uitkomst hiervan is terug te zien in grafiek B.

Grafiek A

Vragenlijst interpersoonlijke leraarsgedrag

— Vragenlijst interpersoonlijke docent

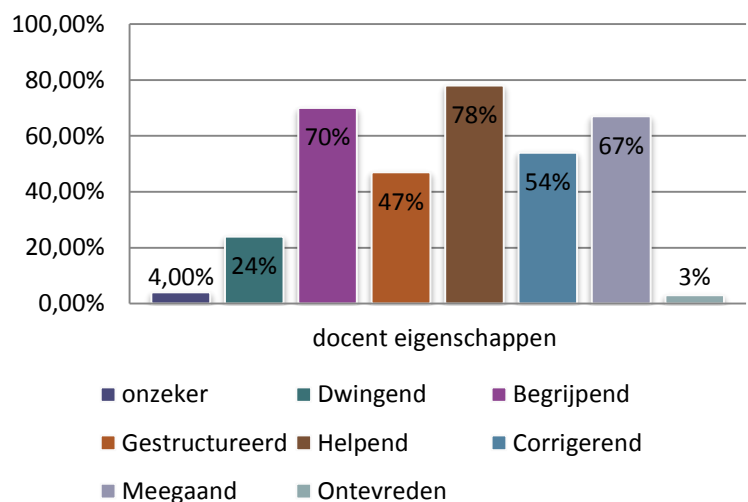
Grafiek B

In deze vragenlijst is terug te zien dat de leerlingen een voorkeur hebben voor één bepaald type docent. Volgens de VIL zou dit de tolerant en gezaghebbende leraar zijn. (Kerpel, 2014). Dit houdt in dat de docent leiding heeft over de groep maar hierin wel de belangen en behoeften van de leerlingen ziet. De docent zorgt voor structuur in de klas in combinatie met ruimte geven aan leerlingen. Zo ontstaat er uiteindelijk een stimulerende leeromgeving (Tartwijk, Mainhard, Brekelmans, Brok, & Levy, 2014).

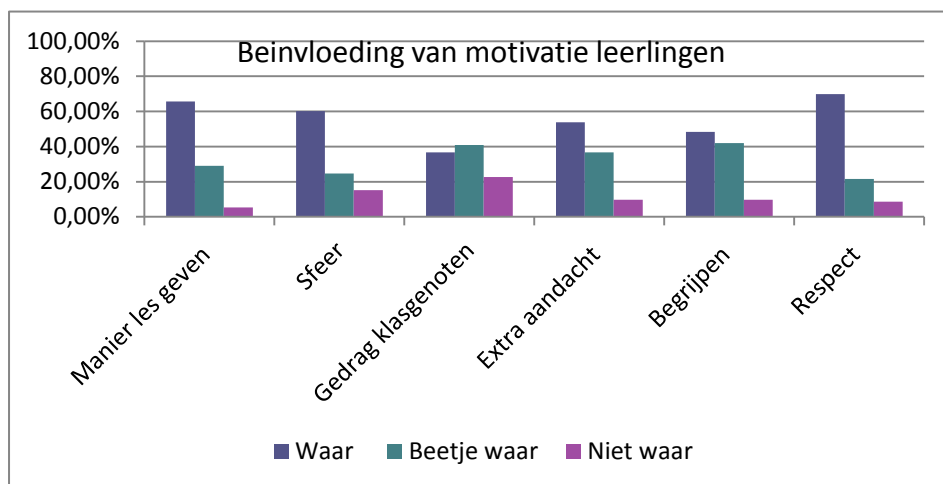
In de volgende grafiek (grafiek C) wordt weergegeven welke eigenschappen de leerlingen vinden passen bij een goede docent. Dit is een controle vraag op de stellingen van de VIL.

Drie eigenschappen komen duidelijk naar voren als belangrijk voor een goede docent. Namelijk begrijpend, helpend en meegaand. Daarnaast vindt meer dan de helft van de leerlingen het belangrijk dat een docent corrigerend kan zijn. Iets minder dan de helft van de leerlingen vindt het belangrijk dat een docent structuur biedt in zijn les. Eigenschappen als onzeker en ontevreden vinden leerlingen niet passen bij een goede docent.

Welke eigenschappen horen bij een goede docent volgens de leerlingen?

Grafiek C

Grafiek D

In grafiek D wordt weergegeven waar de motivatie van leerlingen door wordt beïnvloedt. Zij zijn in totaal op zes stellingen bevroegd met iedere keer een andere reden voor beïnvloeding van de motivatie. Wat direct opvalt is dat volgens de leerlingen hun motivatie het meest wordt beïnvloed door het respect wat een docent toont richting

de leerlingen. Net iets meer dan 60% van de leerlingen geeft aan dat hun motivatie wordt beïnvloed door de manier van lesgeven van de docent. Ook de sfeer is volgens 60% van de leerlingen van invloed op hun motivatie. Het gedrag van klasgenoten is volgens circa 40% van de leerlingen van invloed op hun motivatie een groter deel van de leerlingen geeft aan dat het gedrag van klasgenoten maar een beetje invloed heeft op hun motivatie. Ongeveer 55% van de leerlingen vindt extra aandacht van invloed op hun motivatie, ongeveer 35% vindt dit een beetje van invloed.

Over het algemeen kan gezegd worden dat een groot gedeelte van de leerlingen deze stellingen van invloed vinden op hun motivatie, alleen het gedrag van klasgenoten zou een minder grote invloed hebben.

3.4.5. Interpretatie en conclusies Groep 2

Uit de resultaten van groep 2 zijn verschillende conclusies te trekken. Deze zullen hieronder puntsgewijs worden weergegeven.

De eerste conclusie die getrokken kan worden gaat over hoe de leerling de band ziet met zijn of haar docent. Uit de vraag met de zestien stellingen komt naar voren dat de leerlingen hebben een voorkeur hebben voor een docent die begrijpend, leidend, ruimte gevend en vriendelijk is. Een docent moet structuur kunnen houden in zijn klas maar, tegelijkertijd vriendelijk en begrijpend zijn. Dit wordt ook wel autoritatief leiding geven genoemd.

Dit wordt bevestigd door de vraag waarbij de leerlingen eigenschappen aan mochten kruisen. Hier worden de eigenschappen als begrijpend, helpend en meegaand het meest genoemd. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de leerlingen behoefte hebben aan een band met hun docent. Dat zij een band met hun docent belangrijk vinden komt duidelijk naar voren in vraag 1, waar 98% aangeeft een band met hun docent belangrijk of beetje belangrijk te vinden. Conclusie: leerlingen vinden een band met hun docent belangrijk. Deze band bestaat uit een duidelijke betrokkenheid vanuit de docent richting de leerling en tegelijkertijd structuur.

De tweede conclusie die getrokken kan worden is gebaseerd op het tweede gedeelte van de enquête gericht op motivatie. Allereerst moet er gezegd worden dat het niet duidelijk is of de beïnvloeding van de motivatie positief of negatief is. Dit zou in een vervolgonderzoek onderzocht moeten worden.

Uit de enquête komt duidelijk naar voren dat drie componenten het meest van invloed zijn op de motivatie van leerlingen. namelijk respect, manier van lesgeven en sfeer. Componenten als begrijpend en extra aandacht worden ongeveer evenveel waar als

beetje waar benoemd. De beïnvloeding van motivatie door klasgenoten is wisselend verdeeld onder de leerlingen.

Conclusie: Alle componenten zijn van invloed op de motivatie van leerlingen maar respect, manier van lesgeven en sfeer hebben de meeste invloed op de motivatie van de leerlingen.

3.5. Conclusies uit het praktijkonderzoek, antwoorden op de deelvragen

In deze paragraaf zal antwoord gegeven op de deelvragen vanuit het praktijkonderzoek. Er zal per deelvraag worden samengevat wat er uit de onderzoeken naar voren is gekomen, vervolgens zal er een conclusie worden gegeven.

Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?

- Uit onderzoeksgroep 1 komt naar voren dat er op verschillende manieren rekening wordt gehouden met verschillen tussen leerlingen. Leerlingen worden zoveel mogelijk in homogene groepen geplaatst. Daarnaast geven de respondenten aan dat zij binnen de klas op twee of drie niveaus proberen te differentiëren en zijn er behoefte gestuurde projecten. Er wordt wel aangegeven dat het op dit moment nog niet voldoende gebeurt. Er kan geconcludeerd worden dat de docenten van de Bossche Vakschool op dit moment rekening houden met verschillen tussen de leerlingen, maar dat er nog ruimte voor verbetering is.

Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te kunnen gaan met de verschillen tussen leerlingen?

- Uit onderzoeksgroep 1 komt naar voren dat de respondenten verschillende randvoorwaarden belangrijk vinden als het aankomt op differentiatie. Deze randvoorwaarden zijn onder vier groepen onder te brengen namelijk; sfeer, motivatie, relatie en structuur. Hoe deze vorm worden gegeven is terug te lezen in paragraaf 3.3.4. Uit onderzoeksgroep 2 komt naar voren dat zij het belangrijk vinden dat een docent begrijpend, helpend en meegaand is. Aansluitend bij de groepen van onderzoeksgroep 1 zou dit vallen onder sfeer en relatie. Daarnaast geeft een overgrote groep aan dat hun motivatie wordt beïnvloed door de manier van lesgeven en de extra aandacht van een docent. Er kan geconcludeerd worden dat relatie, motivatie en sfeer volgens docent en leerling de belangrijkste pedagogische randvoorwaarden zijn die nodig zijn om als docent goed om te kunnen gaan met de verschillen tussen leerlingen. Structuur is in de ogen van de docent belangrijk.

Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.

- Uit onderzoeksgroep 1 komt naar voren dat de respondenten verschillende knelpunten ervaren om adequaat te kunnen differentiëren. Zo ervaren zij als grootste knelpunten op dit moment de organisatie, en de manier waarop het onderwijs wordt aangeboden aan de leerlingen. Veel van de knelpunten hangen hier mee samen.

Er kan dus geconcludeerd worden dat dit de twee grootste knelpunten zijn voor docenten om adequaat te kunnen differentiëren.

Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat binnen het onderwijs van de Bossche Vakschool een meer kindgerichte visie zou moeten komen. Er moet gekeken worden naar wat het kind nodig heeft en vanuit daar zou moeten worden gehandeld.
- De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat er een doorlopende leerlijn ontwikkeld zou moeten worden, zodat de kennis uit eerdere jaren meegenomen kan worden naar volgende jaren. Hierdoor ontstaat er een beter en duidelijker beeld van het kind.

Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.

- Uit onderzoeksgroep 1 komt naar voren dat de respondenten het belangrijk vinden dat er één visie is en dat vanuit daar gewerkt wordt. De verwachtingen moeten duidelijk zijn en er moet iemand zijn die dit op een juiste manier kan sturen. Daarnaast moeten de docenten worden meegenomen in het proces. Verder moet er ruimte zijn voor ontwikkeling.
Er kan uit het praktijkonderzoek geconcludeerd worden dat er vanuit de organisatie een visie moet worden uitgedragen, waardoor de docenten van de Bossche Vakschool weten wat van hen verwacht wordt en daar ook naar kunnen handelen.

Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in hun klassensituatie?

- Uit onderzoeksgroep 1 komt naar voren dat er verschillende competenties belangrijk zijn om adequaat om te gaan met de verschillen tussen leerlingen. Zo moet een docent eerst een stukje bewustwording hebben om vervolgens tot handelen te komen. De gemeenschappelijke term is een autoritatieve stijl. Hierbij is een structuur aanwezig en weten de leerlingen wat van hen wordt verwacht in combinatie met het tonen van begrip en het geven van uitleg. Daarnaast moet een docent flexibel en gemotiveerd zijn en moet de docent kennis hebben over de leerlingen. Er zijn niet alleen competenties in de klas nodig, ook moet een docent kunnen samenwerken met anderen collega's om bijvoorbeeld kennis over te dragen. Daarnaast moet een docent een onderzoekende houding hebben.
Er kan geconcludeerd worden dat een docent verschillende competenties nodig heeft om adequaat om te gaan met de verschillen tussen de leerlingen. Het is belangrijk dat een docent een autoritatieve stijl heeft en daarnaast flexibel en gemotiveerd is. Verder moet een docent kennis hebben over de leerling, kunnen samenwerken en een onderzoekende houding hebben.

Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent?

- Uit onderzoeksgroep 2 komt naar voren dat zij het belangrijk vinden dat een docent een autoritatieve leiderschapsstijl heeft. De leerlingen hebben behoefte aan een band met hun docent. Daarnaast geven leerlingen aan dat hun motivatie beïnvloedt wordt als zij met respect worden behandeld.
Er kan geconcludeerd worden dat de leerlingen het belangrijk vinden dat de docent autoritair optreedt richting de leerlingen. Hierin vindt de leerling het belangrijk dat zij begrepen wordt door de docent.
- De twee vragen zijn vanuit twee verschillende perspectieven gesteld. Als er gekeken wordt naar de conclusies van bovenstaande vragen, dan komen de conclusie met elkaar

overeen. Er kan dus geconcludeerd worden dat docenten van de Bossche Vakschool begrijpen wat de leerlingen nodig hebben.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt het theorie- en praktijkonderzoek samengebracht. Er wordt gekeken naar de overeenkomsten en tegenstrijdigheden. Er wordt eerst antwoord gegeven op onderstaande deelvragen, waarna vervolgens antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag en de doelstelling. Hieruit volgen praktische aanbevelingen voor de praktijk.

Op onderstaande deelvragen zal antwoord worden gegeven:

- Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?
- Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te gaan met de verschillen tussen leerlingen?
- Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.
- Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?
- Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.
- Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in zijn klassensituatie?
- Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent?
- Wat zegt het passend onderwijs / theorie over het omgaan met verschillen tussen leerlingen in de klas op een vmbo school?

4.2. Beantwoording deelvragen

In deze paragraaf worden de deelvragen beantwoord. Dit wordt gedaan aan de hand van het theorie- en praktijkonderzoek.

Op welke wijze houden docenten van de Bossche vakschool rekening met de verschillen tussen leerlingen?

Deze vraag zal beantwoord worden door middel van het praktijkonderzoek. Uit het praktijkonderzoek is gebleken dat de Docenten van de Bossche Vakschool op verschillende manieren rekening houden met verschillen tussen leerlingen. Er wordt gedifferentieerd op verschillende niveaus in de klas. Tevens zijn er docenten die aangeven dat er gedifferentieerd wordt door middel van het indelen van de leerlingen in

homogene groepen. Daarnaast zijn er behoefte gestuurde projecten. Er wordt hierbij wel aangegeven dat het op dit moment nog te weinig wordt gedifferentieerd en hier nog verbetering in zit.

Er kan geconcludeerd worden dat de docenten rekening houden met de verschillen tussen de leerlingen. Dit doen zij op verschillende wijze. Docenten geven aan dat er nog verbetering mogelijk is in het omgaan met verschillen tussen leerlingen.

Welke pedagogische randvoorwaarden moeten er zijn op de Bossche vakschool om in de klassensituatie om te gaan met de verschillen tussen leerlingen?

Deze vraag wordt beantwoord vanuit het theorie- en praktijkonderzoek. Uit de theorie komt naar voren dat motivatie een belangrijk punt is als het gaat om differentiatie.

Differentiatie zorgt namelijk voor motivatie maar dit geldt ook andersom. Motivatie komt volgens de self-determinatie tot stand door drie voorwaarden; relatie, competentie en autonomie. Daarnaast komt uit onderzoek van de VIL naar voren dat leerlingen een hoge mate van nabijheid en invloed als prettig ervaren. Het laatste punt wat uit de theorie naar voren komt is dat er informatie over de leerling bekend moet zijn om zo de leerling juist te kunnen begeleiden. Verder komt er naar voren dat het klassenklimaat en de rol van de docent hierin een rol spelen. Zo moet een docent volgens Horeweg (2015) een rol model zijn voor de leerlingen.

Uit het praktijk onderzoek komt naar voren dat de docenten relatie, sfeer, structuur en motivatie als belangrijkste randvoorwaarden zien. Hierbij is bijvoorbeeld het hebben van een goed klassenmanagement essentieel voor de structuur en zorgt een goed klassenklimaat ervoor dat er beter gedifferentieerd kan worden. Docenten geven ook aan dat de relatie belangrijk is, dit wordt tevens door de leerlingen in de enquête bevestigd die aangeven dat leerlingen een docent die begripend is als prettig ervaren.

Er kan geconcludeerd worden dat het theorieonderzoek overeenkomsten heeft met het praktijkonderzoek. Hieruit kan opgemaakt worden dat deze randvoorwaarden belangrijk zijn om tot differentiatie komen.

Welke knelpunten ervaren docenten om te kunnen differentiëren tussen de leerlingen in de klassikale situatie.

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van het praktijkonderzoek. Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat de docenten van de Bossche Vakschool verschillende knelpunten ervaren als het aankomt op differentiatie. Dit ervaren zij zowel op leerlingniveau, klasniveau als schoolniveau. Welke knelpunten zij ervaren is terug te lezen in paragraaf 3.3.4.

Uit deze deelvraag worden twee conclusies getrokken;

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat de organisatie op dit moment niet zorgt voor de juiste randvoorwaarden waardoor de docenten van de Bossche vakschool niet volledig in staat zijn om adequaat te differentiëren.
- De tweede conclusie die uit deze deelvraag getrokken kan worden is dat het onderwijs niet volledig aansluit bij de doelgroep van de Bossche vakschool. De lessen zouden praktischer moeten en er zou een groter pedagogisch aspect in de lessen verwerkt moeten worden. eveneens een knelpunt om adequaat te differentiëren.

Welke verbeterpunten zien de docenten van de Bossche Vakschool om tot betere differentiatie te komen?

Deze vraag wordt beantwoordt vanuit het theorie- en praktijk onderzoek. Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat docenten van de Bossche Vakschool behoefte hebben aan dat het onderwijs meer kindgericht wordt, er moet beter gekeken worden naar de leerlingen nodig hebben. Daarnaast geven de docenten aan dat er in het onderwijs een meer doorlopende leerlijn moet zitten, waarin kennis uit eerder jaren wordt gebruikt.

Uit de theorie komt naar voren dat door de passend onderwijs er meer gevraagd wordt van een docent. Dit vinden docenten vaak lastig, dit kwam ook naar voren in de

knelpunten. Hierbij wordt wel genoemd dat het belangrijk is om meer vraaggericht te gaan werken en dat er gekeken moet worden, wat een leerling nodig heeft.

Volgens Jolles (2016) is het belangrijk om kennis te hebben over de leerlingen. Hierdoor kan er beter worden omgegaan met de leerling en wordt het makkelijker om, om te gaan met de verschillen tussen leerlingen.

Uit de deelvraag kunnen worden twee conclusies worden getrokken

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat het onderwijs meer vraaggericht moeten worden ingericht, dit wordt zowel door de praktijk als de theorie bevestigd. Het is belangrijk om te kijken wat het kind nodig heeft en vanuit daar aan de slag te gaan.
- De tweede conclusie die getrokken kan worden is dat er binnen de organisatie een doorlopende leerlijn moet ontstaan. Dit wordt zowel door de theorie als praktijk bevestigd. Hierdoor ontstaat er een beter beeld van de leerling en wordt het voor docenten makkelijker om, om te gaan met de verschillen tussen leerlingen.

Welke randvoorwaarden (basis, faciliteiten?) moeten er zijn vanuit de organisatie de Bossche Vakschool zodat docenten in de klassensituatie om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen.

Deze vraag wordt vanuit het praktijkonderzoek beantwoordt. Hieruit komt naar voren er schoolbreed één visie & beleid moet zijn. Hierbij is het belangrijk dat er wordt gecommuniceerd met collega's en het MT. Daarbij is het dan ook belangrijk dat deze visie vanuit een inspirerend leiderschap wordt gecommuniceerd en gedeeld met de rest van de organisatie. Daarnaast wordt het belangrijk geacht om een lerende organisatie te zijn.

- Er kan dus geconcludeerd worden dat er als randvoorwaarde een duidelijke, schoolbrede visie nodig is voor de docenten van de Bossche Vakschool om goed te kunnen differentiëren. Hiervoor moeten docenten in gesprek met elkaar en moet dit vanuit een inspirerend leiderschap worden gecommuniceerd. Daarnaast moet de organisatie ruimte bieden voor ontwikkeling.

Wat zijn de pedagogische competenties van docenten op de Bossche vakschool die adequaat omgaan met verschillen tussen de leerlingen in zijn klassensituatie?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van het theorie- en praktijkonderzoek. Uit de theorie komt naar voren dat de docent moet zorgen voor een veilige sfeer, hierdoor gaan de leerprestaties omhoog. Daarnaast moet de docent zich opstellen als begeleider van de groep. Hiervoor is het belangrijk dat de docent de tijd neemt om de leerlingen te leren kennen. Daarnaast wordt er genoemd dat een docent bepaalde kennis moet hebben over de leerlingen om goed te differentiëren.

Uit de paragraaf van passend onderwijs komt naar voren dat een docent in staat moet om leerlingen aan hun doelen te laten werken, daarnaast moet een docent een onderzoeker en teamspeler zijn.

Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat er eerst een stukje bewustwording plaats moet vinden om uiteindelijk goed te kunnen differentiëren. De docent op de Bossche Vakschool moet een autoritatieve docent zijn. De lessen moeten een bepaalde structuur hebben maar hierin vinden docenten het wel belangrijk om een band aan te gaan met de leerlingen, er moet een bepaalde "feeling" zijn met deze doelgroep. Docenten moeten gemotiveerd zijn om aan de slag te gaan met deze leerlingen. Daarnaast moeten docenten bepaalde voorkennis hebben over de leerlingen, zo kunnen zij beter rekening houden met de leerling. Binnen de organisatie moeten docenten kunnen samenwerken met collega's en een onderzoekende houding hebben.

Uit deze deelvraag kunnen een drietal conclusies worden getrokken;

- De eerste conclusie die getrokken kan worden is dat de theorie grotendeels overeenkomt met de praktijk. Een docent moet zich autoritatief opstellen richting de leerling en bepaalde kennis hebben over de leerling. Hierdoor ontstaat er een goede band met de leerling om daardoor adequaat om te kunnen gaan met de verschillen.

- Een tweede conclusie is dat de theorie aangeeft over dat de docent een veilig klimaat moet creëren zodat de leerprestaties omhoog gaan. Dit komt in het praktijkonderzoek niet duidelijk naar voren als een competentie. Wel komt het in de randvoorwaarden terug. Hieruit kan opgemaakt worden dat docenten dit wel als belangrijk zien maar dit niet zien als een belangrijke competentie.
- De derde conclusie die getrokken kan worden is dat er naast competenties om te differentiëren ook vooraf en binnen de organisatie competenties nodig zijn. Zo moet een docent zich bewust zijn van het feit dat er gedifferentieerd moet worden en moet hij kunnen samenwerken met collega's om optimale differentiatie tot stand te brengen.

Wat vinden leerlingen belangrijk binnen de pedagogische relatie tussen hen en de docent?

Deze vraag wordt beantwoordt door middel van het theorie- en praktijk onderzoek. Uit de theorie komt naar voren dat leerlingen het belangrijk vinden dat docenten een bepaalde controle hebben over de groep. Daarnaast vinden leerlingen het belangrijk dat de docent de stof goed over kan brengen. Het laatste punt wat wordt genoemd is dat leerlingen het in het algemeen belangrijk vinden om een relatie aan te gaan met hun docent.

Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat leerlingen het als prettig ervaren als een docent een autoritatieve leiderschapsstijl heeft en zij met respect worden behandeld.

- Er kan geconcludeerd worden dat de theorie overeenkomt met de praktijk. En dat het dus belangrijk is dat een Docent van de Bossche vakschool een autoritatieve leiderschapsstijl hanteert als het gaat over omgang met zijn leerlingen.

Wat zegt het passend onderwijs / theorie over het omgaan met verschillen tussen leerlingen in de klas op een vmbo school?

- Deze vraag wordt beantwoord door middel van het theorieonderzoek en praktijkonderzoek. Uit het theorieonderzoek komt niet duidelijk naar voren of leerlingen uit het VMBO onderwijs een specifieke benadering vragen. Wel komt naar voren dat het onderwijs kindgericht moet zijn. Er moet gekeken worden naar wat het kind nodig heeft en vanuit daar moet gewerkt worden. Dit vraagt om kritische professionals die in staat zijn om te reflecteren op hun gedrag en het hebben van een onderzoekende houding. Er moeten worden gekeken naar oplossingen in plaats van naar problemen. Over hoe een docent precies om moet gaan met differentiatie door passend onderwijs komt niet in de theorie naar voren.

Uit het praktijkonderzoek komen deze punten enerzijds naar voren als verbeterpunten anderzijds worden zij genoemd als competentie van een docent.

- Er kan geconcludeerd worden dat passend onderwijs vraagt om docenten met een onderzoekende houding en dat er binnen het onderwijs gekeken moet worden naar wat een kind nodig heeft.

4.3. Beantwoording hoofdvraag

Hoofdvraag:

Hoe kunnen docenten op de Bossche Vakschool hun pedagogische competenties versterken om adequaat te kunnen handelen in het omgaan met verschillen tussen de leerlingen, met name in de klassikale situaties.

Het is belangrijk dat een docent zich bewust wordt van het feit dat er gedifferentieerd moet worden. Uit het onderzoek kwam duidelijk naar voren dat alle respondenten differentiëren zien als iets belangrijk en dat differentiatie iets is wat binnen de lessen toegepast moet worden. Om docenten hier over na te laten denken is het van belang dat de organisatie schoolbreed een visie & beleid over differentiatie bepaald. Dit moeten zij doen in

samenspraak met de docenten zodat zij zich verantwoordelijk voelen en de visie schoolbreed wordt gedragen.

Wanneer er gekeken wordt naar de visie op differentiatie is het belangrijk dat de organisatie kijkt of deze past binnen de huidige vorm van onderwijs. Als het onderwijs beter aansluit bij de doelgroep wordt het voor docenten makkelijker om te differentiëren tussen leerlingen.

Kijkend naar de hoofdvraag ligt een deel van het versterken van de competenties niet bij de docenten maar bij de organisatie. Wanneer de randvoorwaarden vanuit de organisatie een goede basis vormen wordt het voor docenten makkelijker om te differentiëren

Kijkend naar de behoeftes van de leerlingen is het belangrijk dat een docent zich begrijpend opstelt richting de leerlingen. In de enquête komt duidelijk naar voren dat leerlingen dit belangrijk vinden. Hiervoor zijn twee dingen belangrijk. Het hebben van kennis over de leerling. De makkelijkste manier om dit te bereiken is het hebben van voorkennis. Op deze manier wordt het voor een docent makkelijker om een leerling te begrijpen en om te gaan met de aandachts- en leerpunten van de leerling. Didactisch gezien wordt het voor een docent ook makkelijker om met een leerling om te gaan, omdat een docent kennis heeft over de eventuele achterstanden van een leerling en hier op ik kan spelen.

Ten tweede is het belangrijk dat een docent een band opbouwt met een leerling. Dit gaat niet vanzelf en daarom is het belangrijk dat een docent hier tijd en moeite in steekt. Wanneer er een goede band is met de leerling wordt het makkelijker om te differentiëren. Dit zelfde geldt voor het klassenklimaat. Het is belangrijk dat de docent daar tijd in steekt om een veilig klimaat voor iedereen te creëren. Leerlingen die zich fijn voelen in de klas zorgen voor minder uitdagingen waardoor je als docent meer tijd kan besteden aan differentiatie. Dit wordt zowel bevestigd vanuit het theorie- als het praktijkonderzoek.

4.4. Aanbevelingen

Vanuit de beantwoording op de deelvragen en de hoofdvraag kunnen een aantal praktische aanbevelingen gedaan worden.

- Het is van belang dat het management van de organisatie in gesprek gaat over differentiatie met allen betrokken binnen de organisatie. Het management moet hier open ingaan en luisteren naar de behoeftes van de docenten. De voorkeur gaat er naar uit om dit in kleine groepjes te doen zodat iedere docent zijn mening kan en wil geven. Hierbij valt te denken aan 5 á 6 personen. Wanneer zij een duidelijk beeld hebben van de behoeftes van de docenten moeten zij hiermee een concept visie & beleid uitwerken op differentiatie. Vervolgens moeten zij weer met alle betrokkenen in gesprek om dit te delen en ervoor zorgen dat de visie schoolbreed wordt gedragen. Wanneer de visie schoolbreed wordt gedragen is het belangrijk dat er een goede implementatie fase komt waarin het beleid wordt uitgezet, gecontroleerd en geëvalueerd op eventuele knelpunten.
- De tweede aanbeveling die wordt gedaan is dat de organisatie ervoor moet zorgen dat docenten een veilige sfeer binnen de school en de klas kunnen creëren. Dit zou gedaan kunnen worden door het toepassen van Schoolwide PBS. Deze visie staat “voor scholen die behoefte hebben aan een schoolbrede aanpak van gedrag om een veilig en positief schoolklimaat te creëren dat het leren bevordert” (schoolwide PBS, z.j.). Dit wil niet zeggen dat dit direct in zijn totaal moet worden ingezet maar er zou wel vanuit de grondgedachte gehandeld kunnen worden. Aan de hand van een kort plan van aanpak zal de werkwijze worden toegelicht;

Stap 1:

In een vergadering met alle betrokkenen binnen de organisatie wordt gesproken over waarden en normen binnen de school. Hieruit komt naar voren dat alle betrokkenen het belangrijk achten dat de leerlingen altijd hun spullen op orde hebben bij aanvang van de les.

Stap 2:

De waarde “het hebben van spullen in orde” wordt omgezet in concreet gedrag. Er wordt besloten dat iedere leerling standaard zijn boek, schrift en pen bij moet hebben. Bij lessen als wiskunde en economie is ook een rekenmachine vereist.

Er wordt vervolgens een beloningssystemen bedacht; “op welke manier belonen we leerlingen die het goed doen”. Daarnaast wordt er een registratiesysteem opgezet om leerlingen die het niet doen in te registreren.

Stap 3:

Het gewenste gedrag wordt visueel gemaakt en door de school verspreid. Bij de aula komen posters te hangen met de benodigde spullen net zoals in de gang en op deuren van bepaalde lokalen.

Stap 4:

Er wordt geoefend met de leerlingen om deze gedragsregel eigen te maken. Het is belangrijk dat leerlingen mogen oefenen, van fouten kunnen zij altijd leren. Het goede gedrag van leerlingen wordt beloont aan de hand van het bedachte systeem. Het is belangrijk dat dit systematisch gebeurt. Leerlingen die het gewenste gedrag niet laten zien worden geregistreerd.

Stap 5:

De geregistreerde informatie wordt geanalyseerd en waar nodig wordt er tot actie over gegaan.

Aan de hand van dit stappenplan is aan te tonen dat er op een positieve manier wordt geprobeerd om gedragsregels bij leerlingen eigen te maken. Het belangrijkste punt hierbij is dat dit schoolbreed wordt ingezet en alle docenten en andere betrokkenen hierachter staan.

- De derde en laatste aanbeveling is gericht op de kennis van docenten om de competenties te vergroten. Uit het onderzoek komt naar voren dat de doelgroep is veranderd mede door passend onderwijs. Hierdoor is de groep met achterstanden en gedragsproblemen groter geworden.

In de eerste aanbeveling is gesproken over het ontwikkelen van een duidelijke visie en beleid op differentiatie. Hierbij is het belangrijk dat daar een gedeelte over voorkennis, kennis en kennisoverdracht in wordt meegenomen. Docenten moeten geschoold worden in het lezen van dossiers en het juist inzetten van deze informatie. Van belang is dat docenten die handelingsverlegenheid ondervinden mogelijkheden aangeboden krijgen om hierover in gesprek te gaan en eventuele bijscholing krijgen. Kennisoverdracht is even belangrijk voor de docent als de leerling. Wanneer een docent op dezelfde manier kan starten met een leerling zoals het voorgaande jaar is afgesloten dan zal dit voor structuur en duidelijkheid zorgen bij de leerling. Het is dus belangrijk dat er duidelijk en goed gecommuniceerd wordt met elkaar.

Hieronder zal kort worden toegelicht hoe dit er uit kan zien binnen de organisatie;

Voorkennis:

Binnen het beleid van de organisatie is bepaald dat iedere mentor mits hij daar een goede onderbouwing voor heeft aan de slag gaat met de dossierinformatie van de leerlingen. Er is een format gemaakt waarin in een kort overzicht nuttige kennis verwerkt kan worden tot één A4 (voorbeeld zie bijlage 12). Dit geldt voor alle brugklasmentoren. Mentoren uit een hoger leerjaar gaan eerst in gesprek met de oude mentor om bestaande kennis te verwerven (zie kennisoverdracht). Waarna zij de (misschien) nieuwe opgedane kennis in het format verwerken. Deze kennis wordt per klas aan het begin van het schooljaar in de unit gedeeld zodat de vakdocenten op de hoogte zijn van de eventuele knelpunten, aandachtspunten bij een leerling.

Kennis:

Het is binnen de organisatie belangrijk om kennis te blijven vernieuwen en te vergroten. De organisatie moet daarom ruimte bieden aan ontwikkelingen om zowel didactische als pedagogische kennis te vergroten. Er kan gedacht worden aan intervisiemomenten

waarbij docenten vraagstukken in kunnen brengen en er samen met een groep docenten gekeken wordt naar mogelijke oplossingen.

Kennisoverdracht;

In het stuk over voorkennis werd al gesproken over kennisoverdracht. Binnen de organisatie is het belangrijk om een goede kennisoverdracht te bewerkstelligen. Zowel voor de leerlingen als docenten. Het scheelt docenten tijd wanneer zij een goede kennisoverdracht doen en daarnaast zijn de leerlingen gebaat bij de structuur die je neer kan zetten door een goede kennisoverdracht.

In de eerste week van het schooljaar is er een contact moment tussen de oude en de nieuwe mentor. Mocht de klas verspreid zijn over verschillende mentoren dan moet daar een geschikt moment voor worden gezocht. De kennis wordt aan de hand van het format over gedragen aan de nieuwe mentor. Op deze manier wordt er een doorlopende leerlijn gecreëerd.

5. Evaluatie

In deze evaluatie zal een kritische reflectie worden gegeven op het afgelopen onderzoek. Er zal onder de alinea's; opzet, uitvoering en uitkomsten worden gesproken over de sterke en zwakke punten betreffende de kwaliteit van het onderzoek. Afsluitend zal gesproken worden over de meerwaarde van dit praktijkonderzoek ten opzichte van de bestaande kennis.

Opzet

Terug kijkend op de opzet van het onderzoek denk ik dat het sterkste punt aan dit onderzoek is dat er met twee groepen respondenten is gewerkt. Zo heb ik een duidelijk beeld kunnen creëren van de organisatie wat de uiteindelijke uitkomsten ten goede komt. Als ik kijk naar de opzet van het praktijkonderzoek ben ik tevreden over de uitwerking. Ik heb op een duidelijke manier beschreven hoe ik het praktijk onderzoek vorm gegeven heb en een duidelijk afwegingen tussen de keuzes gemaakt.

Het zwakke punt in de opzet is de data-analyse methode van beide respondenten groepen. Er is relatief weinig keuze is in de manier van analyseren omdat, in de meeste praktijkgerichte onderzoekboeken dezelfde methode wordt beschreven. Hierdoor is de keuze voor de analyse methode niet afgewogen tegen andere methodes.

Naar aanleiding van een bezoek aan een hoorcollege waarin we uitleg hebben ontvangen over data-analyse heb ik uiteindelijk een bewuste keuze gemaakt om deze methodes te gebruiken in mijn onderzoek.

De gekozen data-analyse past bij het onderzoek en kan de resultaten op een goede manier uitwerken.

Concluderend kan ik zeggen dat ik tevreden ben met de opzet van het onderzoek.

Uitvoering

De uitvoering van het onderzoek bestaat uit het literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek. Ik zal dit in deze alinea behandelen.

Terugkijkend op het literatuur onderzoek ben ik tevreden over het resultaat. Vanuit de literatuur heb bewuste keuzes kunnen maken ten aan zien van het praktijkonderzoek. Het zwakke punt in mijn literatuurstudie is de laatste paragraaf over passend onderwijs. Ik kon hier relatief weinig informatie over vinden en wat ik vond, sloot niet bij mijn aan bij mijn onderzoek. Het sterke aan mijn literatuurstudie vind ik dat er goede conclusies worden getrokken en dat de topics voor het interview en de enquête duidelijk naar voren komen.

De uitvoering van het praktijkonderzoek is voldoende verlopen. Zo ben ik tevreden over het aantal respondenten op de enquête. Hierdoor heb ik een evenwichtig beeld kunnen vormen van de school.

Over de interviews ben ik ook tevreden, al betrapte ik er mij tijdens de interviews op dat ik soms afweek van de vraagstelling waardoor ik uiteindelijk met een omweg weer terug moest komen bij de oorspronkelijke vraag. Dit heeft wellicht verwarring op geleverd bij de respondenten. Daarbij komt dat mijn interviewvragen niet altijd aansloten bij de deelvragen waardoor ik het gevaar liep dat niet al mijn deelvragen beantwoord konden worden. Dit is uiteindelijk niet het geval geweest, maar ik had meer mogen controleren mogen zijn bij het opstellen van de interviewvragen.

Als ik kijk naar de uitvoering ben ik tevreden over het verloop van beide processen en de uiteindelijke uitkomst.

Uitkomsten

Ik ben tevreden over de uitkomsten van het onderzoek. Door middel van de juiste vragen heb ik de informatie verkregen om de hoofdvraag op een juiste manier te beantwoorden. Dit was niet altijd het geval bij de deelvragen, hier had ik beter moeten controleren. Dit is al terug te lezen onder het kopje "uitvoering". Doordat ik twee groepen respondenten had heb ik een duidelijk beeld kunnen vormen tijdens de uitkomsten en heb ik dit kunnen gebruiken als onderbouwing.

Wat ik lastig vond was de theorie koppelen aan de praktijk en daar een conclusie aan te verbinden. Dit heb ik op een zo goed mogelijke manier gedaan maar dit kan nog verbeteren. Ik vind dat ik uit de uitkomsten de juiste aanbevelingen heb kunnen doen die relevant zijn voor de organisatie, en dat zij daar daadwerkelijk mee aan de slag kunnen gaan in de toekomst.

Concluderend kan ik zeggen dat ik tevreden ben over de uitkomsten van het onderzoek.

Meerwaarde onderzoek.

Ik vind dat dit onderzoek een meerwaarde is voor de organisatie. Ik heb een onderwerp gekozen wat actueel is en wat op dit moment speelt binnen de organisatie. Hierdoor zijn mijn aanbevelingen actueel en relevant.

Ik denk dat met dit onderzoek duidelijk naar voren komt dat de randvoorwaarden binnen de organisatie goed moeten zijn om te kunnen differentiëren. Dit is niet iets wat ik veel in de theorie heb terug gelezen. Ik denk dat ik met deze kennis, de bestaande kennis heb uitgebreid en vernieuwd. Daarnaast bevestigt dit onderzoek opnieuw hoe belangrijk de pedagogische relatie is binnen het lesgeven. Veel hangt hier mee samen en zeker als je kijkt naar deze doelgroep “zonder relatie geen prestatie”.

Dit onderzoek heeft een meerwaarde voor de praktijk en de bestaande kennis.

Geciteerde werken

- Alblas, G., Heinstra, R., & Sande, H. v. (2001). *Sociale psychologie voor het onderwijs*. Groningen/ Houten: Wolters- Noordhoff.
- Baarda, B., Goede, M. d., & Kalmijn, M. (2007). *Basisboek Enqueteren*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Baarda, B., Goede, M. d., & Meer, J. v. (2007). *Basisboek Interviewen*. Groningen / Houten : Wolters-Noordhoff.
- Beyers, W., Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2010). Ontwikkeling van autonomie. In W. Slot, & M. v. Aken, *Psychologie van de adolescentie* (pp. 82-98). Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Brekelmans, M. (1989). *Interpersoonlijk gedrag van docenten in de klas*. Utrecht: WCC.
- Brekelmans, M. (2010). *Klimaatverandering in de klas*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Brekelmans, M., Slegers, P., & Fraser, B. J. (2000). Teaching for active learning. *New learning*, 227-242.
- Broeck, A. v., Witte, H. d., Vansteenkiste, M., Lens, W., & Andriessen, M. (2009). De Zelf-Determinatie Theorie: kwalitatief goed motiveren op de werkvloer. *Gedrag & Organisatie*, 316-334.
- Bronneman-Helmers, R. (2016). *Duaal als ideaal*. Den Haag: SCP.
- Browns, M. (2005). Learning spaces. In D. G. Oblinger, & J. L. Oblinger, *Educating the net generation* (pp. 12.1, 12.2). Washington DC: Boulder CO: Educause.
- Competentie Thermometer. (z.j.). *Interpersoonlijk Competent*. Opgeroepen op November 21, 2016, van CTmeter: <https://ctmeter.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/competenties/interpersoonlijk-competent>
- Competentie Thermometer . (z.j.). *Pedagogisch Competent*. Opgeroepen op November 21, 2016, van ctmeter: <https://ctmeter.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/competenties/pedagogisch-competent>
- Competentie Thermometer . (z.j.). *Vakinhoudelijke en Didactisch Component* . Opgeroepen op November 21, 2016, van CTmeter: <https://ctmeter.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/competenties/vakinhoudelijk-didactisch-competent>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-Determination Theory. In P. A. Lange, A. W. Kruglanski, & T. E. Higgins, *The Handbook of theories of social psychology* (pp. 416-437). London: SAGE publications.
- Engelen, R. v. (2007). *Grip op de groep*. Baarn: Bekadidac.
- Hargreaves, D. (2004). *Learning for life - The foundations for life long learning*. Bristol: The Policy Press.
- Harinck, F. (2007). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Hattie, J. (2012). *Leren zichtbaar maken*. Rotterdam: Bazalt.
- Heerink, M., Pinksteren-Schalken, S., & Bratti- van der Werf, M. (2013). *Onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam : Pearson.
- Horeweg, A. (2015). Hoofdstuk 1 - Gedragsproblemen in de klas . In A. Horeweg, *Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs* (pp. 15-46). Tiel: Uitgeverij Lannoo.
- Horeweg, A. (2015). Hoofdstuk 16 - straatcultuur in je klas. In A. Horeweg, *Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs* (pp. 294-301). Tiel: Uitgeverij Lannoo.
- Johnson, D. W., & Johnson, F. P. (2011). *Groepsdynamica, theorie en vaardigheden*. Amsterdam: Pearson education Benelux.
- Jolles, J. (2016). Deel 3 Handelen, denken en voelen . In J. Jolles, *Het tiener brein* (pp. 133-191). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Jolles, J. (2016). deel 7 Ouder en leraar spelen vele rollen. In J. Jolles, *Het tienerbrein* (pp. 307-368). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Jong, J. d. (2010). We houden het lekker 'straat'. In P. Deelman, *Over straatcultuur en groepsdynamiek* (pp. 13-28). Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie.
- Jonge, S. d. (2016, November). klein, maar fijn: zo werkt het tienerbrein. *HUMO*, pp. 10-22.

- Kerpel, A. (2014, Juni 1). *Roos van Leary*. Opgeroepen op Januari 16, 2017, van Wij-leren: <http://wij-leren.nl/roos-van-leary-gedrag.php>
- Kirriemuir, J., & McFarlane, A. (2014). *Literature Review in Games and Learning*. Bristol: Futurelab.
- LAKS. (2016). *LAKS-monitor 2016. Het landelijke tevredenheidsonderzoek onder scholieren in het voortgezet onderwijs*. Nijmegen: ResearchNed.
- Matthijssen, M. (1991). *Lessen in orde. Een onderzoek naar leerlingperspectieven in het voortgezet onderwijs*. Amersfoort: Acco.
- Meijer, W. (2009). *Passend Onderwijs vraagt om ideale leraren en ideale hulpverleners. kind en adolescent praktijk*, 178-180.
- Mertens, J. (2010). *Praktijkonderzoek voor bachelors*. Bussem: uitgeverij coutinho.
- Ministerie van OCW. (z.j.). *Passend onderwijs in het kort*. Opgeroepen op Oktober 17, 2016, van Passend onderwijs : <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/>
- Ministerie van OWC. (z.j.). *Doelen passend onderwijs*. Opgeroepen op Oktober 16, 2016, van Passend onderwijs : <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/doelen-passend-onderwijs/>
- Ministerie van OWC. (z.j.). *Leraren en passend onderwijs*. Opgeroepen op Oktober 18, 2016, van Passend onderwijs : <https://www.passendonderwijs.nl/in-en-om-de-school/leraren-en-passend-onderwijs/>
- Oblinger, D., & Oblinger, J. (2005). *Educating the net Generation*. Opgeroepen op Oktober 16, 2016, van EDUCAUSE : www.educause.edu/educatingthenetgen/
- Onderwijs inspectie . (2016). *De staat van het onderwijs, onderwijs verslag 2014/2015*. Den Haag: Ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap.
- Peetsma, T., & Veen, I. v. (2008). *Een tweede onderzoek naar de beïnvloeding van motivatie bij VMBO leerlingen*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut.
- Plas, C. (2008). *Gemotiveerd leren. Werken met leer- en begeleidingsstijlen*. Groningen/Houten : Wolters-Noordhoff.
- Prensky, M. (2001). *Digital Game-Based Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Scholte, R., & Engels, R. (2012). Psychosociale ontwikkeling: de invloed van leeftijdgenoten. In W. Slot, & M. van Aken, *Psychologie van de adolescentie* (pp. 130-145). Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- schoolwide PBS. (z.j.). *Algemene folder SWPBS*. Opgeroepen op April 9, 2017, van SWPBS: <http://www.swpbs.nl/files/754/swpbs+folder+versie+2.0.pdf>
- Schuit, H., Vrieze, I. d., & Sleegers, P. (2011). *Leerlingen motiveren: een onderzoek naar de rol van leraren*. Heerlen: Ruud de Moor Centrum - Open Universiteit .
- Schuman, H. (2007). *Passend Onderwijs – pas op de plaats of stap vooruit? Tijdschrift voor orthopedagogiek*, pp. 267-280.
- Sonck, N., & Haan de, J. (2015). *Media:tijd in beeld, Dagelijkse tijdsbesteding aan media en communicatie*. Den Haag: sociaal en cultureel plan bureau.
- Steenkiste, M. v., & Soenens, B. (2015). *Vitamines voor groei; ontwikkeling voeden vanuit de Zelf-determinatietheorie*. Leuven: Acco.
- Tartwijk, J. v., Mainhard, T., Brekelmans, M., Brok, P. d., & Levy, J. (2014). Docent-leerling interacties en het sociaal klimaat in de klas. In T. Wubbels, *Theorie en praktijk van leren en de leraar* (pp. 25-42). Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Teitler, P. (2013). *Lessen in orde. Handboek voor de onderwijspraktijk*. Bussum: Coutinho.
- van der Meer, J. (2016). *De bomen en het bos, leraren en ouders over passend onderwijs*. Amsterdam: Nationaal regieorgaan onderwijsonderzoek.
- Veen, W., & Jacobs, F. M. (2004). *Leren van jongeren*. Utrecht: Stichting Surf.
- Verhoeven, N. (2016). *Wat is onderzoek? Praktijkboek voor methoden en technieken*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Westenburg, M. (2011). Een zesjescultuur? Leve de zeven! In T. Schokker, J. v. Katwijk, & T. Arendz, *CU@SCHOOL Jeugdcultuur en onderwijs* (pp. 29-40). Den Haag: vijfkeerblauw.

Zimbardo, P. G., Johnson, R. L., & McCann, V. (2013). Motivatie en emotie. In P. G. Zimbardo, R. L. Johnson, & V. McCann, *Pyschologie een inleiding* (pp. 340-387). Amsterdam: Pearson Benelux.

Bijlagen

Bijlage 1: topiclijst

Topiclijst docent

Nummer	Topic	Subtopic
1.	Algemene informatie deelnemer	
		1.1. hoelang
		1.2. Waarom
2.	Belang differentiatie	
3.	Randvoorwaarden	
		3.1. Welke randvoorwaarden
		3.2. motivatie → differentiatie
4.	Klassenklimaat	
		4.1. rol klassenklimaat bij differentiatie
		4.2. invloed klassenklimaat → individu
		4.3. invloed klassenklimaat → docent
5.	Motivatie	
		5.1. Motivatie leerlingen → differentiatie
6.	Rol docent	
		6.1. opstellen docent richting leerling
		6.2. beeld docent zelf
7.	Voorkennis	
		7.1. Belang van voorkennis over de leerlingen.
8.	Organisatie	
		8.1. rol bij differentiatie
		8.2. nodig vanuit de organisatie om te differentiëren.
9.	Passend onderwijs	
		9.1. rol passend onderwijs → differentiatie.

Topiclijst docent en management

Nummer	Topic	Subtopic
1.	Algemene informatie deelnemer	
		1.1. hoelang
		1.2. Waarom
2.	Belang differentiatie	
3.	Randvoorwaarden	
		3.1. Welke randvoorwaarden
		3.2. motivatie → differentiatie
4.	Klassenklimaat	
		4.1. rol klassenklimaat bij differentiatie
		4.2. invloed klassenklimaat → individu
		4.3. invloed klassenklimaat → docent
5.	Motivatie	
		5.1. Motivatie leerlingen → differentiatie
6.	Rol docent	
		6.1. opstellen docent richting leerling
		6.2. beeld docent zelf
7.	Voorkennis	
		7.1. Belang van voorkennis over de leerlingen.
8.	Organisatie	
		8.1. Rol organisatie bij differentiatie
		8.2. Verbetering vanuit de organisatie om te differentiëren.
		8.3. Beeld docent vanuit beleid → differentiatie
9.	Passend onderwijs	
		9.1. rol passend onderwijs → differentiatie.

Bijlage 2: interview docenten

1. Algemene gegevens
 - 1.1. Hoelang geeft u al les op de Bossche vakschool?
 - 1.2. Waarom werkt u op de Bossche vakschool?
 - 1.3. Wat spreekt u aan in de doelgroep?
2. Belang differentiatie
 - 2.1. Hoe belangrijk acht u differentiatie als u kijkt naar de doelgroep van de Bossche vakschool?
3. Randvoorwaarden
 - 3.1. Zijn er volgens u randvoorwaarden nodig om te kunnen differentiëren?
 - 3.2. Welke randvoorwaarden creëert u in u les om te kun differentiëren?
4. Klassenklimaat
 - 4.1. Speelt het klassenklimaat in u ogen een rol als het gaat om differentiatie?
 - 4.2. Hoeveel invloed heeft het klassenklimaat volgens u op het individu?
5. Motivatie
 - 5.1. Welke rol speelt motivatie bij leerlingen, als het gaat over differentiatie?
6. Rol docent
 - 6.1. Hoe vind u dat een docent zich op moet stellen richting de leerlingen?
 - 6.2. Hoe plaatst u zichzelf in dit beeld?
7. Voorkennis
 - 7.1. Vindt u het belangrijk om voorkennis te hebben over de leerlingen die u les geeft?
8. Organisatie
 - 8.1. Speelt de organisatie de Bossche vakschool een rol zodat u kan differentiëren in uw lessen?
 - 8.2. Wat heeft u nodig vanuit de organisatie om goed te kunnen differentiëren?
9. Passend onderwijs
 - 9.1. Speelt passend onderwijs een rol in u klas als het aankomt op differentiatie?

In het interview met de docenten die tevens ook een management functie hebben zal topic 8 verandert worden. Er zal niet aan hen worden gevraagd of zij iets willen zien veranderen in het management. Dit omdat zij dan wordt gevraagd wat zij willen veranderen aan hun eigen positie.

- 8 Organisatie
 - 8.1. In hoeverre zorgt de organisatie ervoor dat de docent in de klas differentiëren?
 - 8.2. Zijn er punten binnen de organisatie die verbeterd zouden kunnen worden zodat docenten beter kunnen differentiëren?
 - 8.3. Kunt u een beeld schetsen van de docent die volgens het beleid van de organisatie in staat moet zijn om te differentiëren tussen de leerlingen

Bijlage 3: enquête leerlingen.

Hallo leerlingen Bossche vakschool,

Op dit formulier vind je vragen over de band met je docent en wat jij belangrijk vindt aan deze band.

Verder vind je vragen over de sfeer in jou klas en wat jij hier van vindt en wat je misschien zou willen veranderen. Vul de vragenlijst eerlijk in, de vragenlijst is anoniem dus niemand zal erachter komen wat jij invult.

Alvast dankjewel voor jullie hulp en succes met invullen!

1. Ik vind een goede band met de docent belangrijk.

- ☐ Ja
- ☐ Beetje
- ☐ Nee

2. Hieronder vind je 16 stellingen die gaan over eigenschappen van docenten. Denk aan de docent hier op school waar jij een goede band mee hebt. Waarom heb jij een goede band met deze docent? Wat doet deze docent precies. Vul met die docent in je achterhoofd deze vragenlijst in.

Heb je geen docent waar jij een goede band mee hebt, denk dan aan hoe jij zou willen dat een docent zou zijn en vul met die gedachte de stellingen in.

		Geen	Een beetje	Veel	Zeer veel
1	Bij de docent mag je eigen keuzes maken				
2	Als je iets niet snapt, begrijpt de docent dat				
		Nooit	Soms	Vaak	Altijd
3	De docent doet vriendelijk tegen leerlingen				
4	De docent lijkt les geven niet leuk te vinden				
5	De docent stelt hoge eisen aan de leerlingen				
6	De docent is bereid iets opnieuw uit te leggen				
7	De docent is uit zijn humeur				
8	De docent laat leerlingen hun gang gaan				
		Niet	Een beetje	erg	Heel erg
9	De docent kan kwaad worden				
10	De docent is streng				
11	De docent kan goed leiding geven				
12	De docent treedt slap op				
13	De docent kan goed lesgeven.				
14	De docent is driftig				

15	De docent zorgt voor een prettige sfeer in de klas				
16	De docent treedt aarzelend op				

3. Kruis de eigenschappen aan die jij vindt passen bij een goede docent. Je mag dus meerdere eigenschappen aankruisen. Achter ieder begrip wordt er een voorbeeld gegeven.
- ☐ Onzeker (De docent twijfelt of dat hij wel goed les geeft)
 - ☐ Dwingend (Wat de docent wil moet ook gebeuren)
 - ☐ Begrijpend (De docent begrijpt dat je de stof niet begrijpt als je een les afwezig bent geweest)
 - ☐ Gestructureerd (Het is voor jou duidelijk wat er in de les moet gebeuren)
 - ☐ Helpend (Als je iets niet snapt, dan helpt de docent jou)
 - ☐ Corrigerend (Wanneer je iets niet goed doet, zegt de docent hier iets over)
 - ☐ Meegaand (Als jij de stof niet begrijpt dan neemt hij de tijd om het nog een keer uit te leggen)
 - ☐ Ontevreden (Het lijkt net of de docent het les geven niet leuk vindt)
4. Mijn motivatie wordt beïnvloed door de **manier** waarop de docent les geeft. .
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar
5. Mijn motivatie wordt beïnvloed door de **sfeer** in de klas.
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar
6. Mijn motivatie wordt beïnvloed door het **gedrag** van mijn klasgenoten.
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar
7. Mijn motivatie wordt beïnvloed als de docent extra tijd **aandacht** aan mij besteed als ik de opdracht niet begrijpt
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar
8. Mijn motivatie wordt beïnvloed als ik het gevoel heb dat de docent mij **begrijpt**
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar
9. Mijn motivatie wordt beïnvloed als ik het gevoel heb dat de docent mij met **respect** behandelt.
- ☐ Waar
 - ☐ Beetje waar
 - ☐ Niet waar

- 10.** Bij de vragen 4 t/m 9 heb je misschien waar ingevuld. Zet de vragen waarbij je *waar heb ingevuld* in volgorde van belangrijkheid. Waarbij de eerste het belangrijkste is voor jou en de tweede wat minder belangrijk. Zo ga je door tot je alle antwoorden waarbij je *waar heb ingevuld hebt gehad*. Je mag die voor de vraag staan gebruiken om de volgorde mee aan te geven. Hieronder vind je een voorbeeld

Meest belangrijk: 5 8 9 7 minst belangrijk

Meest belangrijk _____ minst belangrijk

Bijlage 4: Transcript docent A.

Interview docent A

Duur 38:54 min

Transcript	
K1; Nou om te beginnen gewoon wat algemene vragen. Zoals hoelang je als lesgeeft op de Bossche Vakschool?	
A1; Op deze locatie eigenlijk pas, ik werk nu al z'n 16 jaar in het VMBO. Daarvoor heb ik 4 jaar in het basisonderwijs gewerkt. ehm en daarvoor gestudeerd aan verschillende opleidingen. Dus even kijken z'n 16 jaar, en op deze locatie even kijken z'n 4/5 jaar.	
K2; en daarvoor op het Duhamel of op t Hervion?	
A2; Nee duhamel	
K3; duhamel	
A3; ja, op de onderwijsboulevard	
K4; En uh, want je zegt ik heb eerst op de basisschool gewerkt en ben toen naar het VMBO gegaan, waarom dan nu deze doelgroep?	
A4; Uhm in het basisonderwijs werkte ik in de groep 7/8 en had ik terug-stromers van het speciaal onderwijs. en ik merkte dat ik dat een hele grote uitdaging vond om die kinderen in een klas te bedienen en te zorgen dat zij ook gewoon de reguliere basisschool kunnen afmaken. Dus ik had wel iets met de doelgroep. Daarnaast ben ik toen uitgenodigd via een vriendin van mijn ouders. die toen nog op het Fredrik Hendrik college werkte, van goh kom eens bij ons kijken. dat ik heb ik toen net voor de meivakantie gedaan, heb ik twee dagen meegedraaid. en ik vond het zo leuk om te zien hoe je ook in die voorwaardelijke pedagogische sfeer iets moet doen om les te kunnen geven. dat ik eigenlijk direct heel warm was. ik had inmiddels vier jaar basisonderwijs daar was ik ook nog niet uitgekeken. Maar ik kreeg de kans om de overstap te maken en dat heb ik toen gedaan. Ik heb het schooljaar uitgemaakt op mijn basisschool zodat ik met mijn groep gewoon afscheid kon nemen. toen ben ik na de zomervakantie op het Fredrik Hendrik gestart.	
K5; en dan voornamelijk dan vanwege dat pedagogisch aspect met de leerlingen.	
A5; Ja, Ja, ik heb natuurlijk ook niet voor niets orthopedagogiek gestuurd, dus daar heb je je roots, en je feeling mee. En ik vind lesgeven heel erg leuk, maar ik vind daarbij ook de randvoorwaarden, de relationele sfeer, hoe je dingen inzet naar leerlingen, de klassenorganisatie. dat soort dingen kriebelt mij en dat is nog steeds zo. Als ik uhm mijn grootste taak is zorgcoördinator, maar nog is "hobby" om die klas terug in te gaan. Ik moet wel eerlijk zeggen dat het mijn minder makkelijk afgaat dan een aantal jaar geleden. aantal jaar geleden schudde ik het voor mijn gevoel zo uit mijn mouw en was de doelgroep, de doelgroep is de laatste jaren wel veranderd. Ze vragen veel meer in die voorwaardelijke pedagogische sfeer. uhm. en dat gaat soms wel ten koste	

van de inhoud van de lessen. en ik merk dan soms keuzes moet maken of inderdaad of heel erg drammerige je les door zetten met alle gevolgen van dien; mopperen, strafwerk, de les uitzetten noem maar op. of je wel ruimte geeft voor het ontstaan van die sfeer maarja dan gaan je lessen, dan geef je misschien maar 20 of 25, dan geef je echt maar inhoudelijk de helft tijd inhoudelijk les. ja dat gaat wel ten koste van wat je wil doen met ze.	
K6; En is uhh, welk aspect is belangrijker is dat het inhoudelijke aspect of is het pedagogische aspect belangrijker?	
A6; We zijn een school dus in principe is het inhoudelijke aspect heel belangrijk. ik bedoel we zijn een school. Leerlingen leren hier voor hun eindexamen of ja uiteindelijk proberen ze een briefje te halen. <u>uhm wat onze leerlingen vragen of ja wat een groot gedeelte van onze leerlingen vragen. is juist in die opvoeding, in die pedagogiek, in de persoonlijkheidsontwikkeling aangepakt te willen worden. ja,</u>	Aanbod sluit niet aan.
K7; als we dan doorpakken op differentiatie, hoe belangrijk denk je dat differentiatie is met deze doelgroep?	
A7; het is wel een verschil dat je hier leerlingen hebt die uhm, uhm die zo homogeen mogelijk zijn ingedeeld in groepen op les niveau. Op basis, kader niveau, je hebt een aantal combinatie klassen basis, kader maar de meeste klassen zijn of basis leerlingen of kader leerlingen. uh ook daar zit natuurlijk niveau verschil in, in tempo in het aankunnen van leerstof ook weer die voorwaardelijk sfeer, de ene leerling gaat automatisch aan de gang een andere leerling moet je twee, drie keer aanzwengelen, dan moet je gewoon weten dat je daar even langs moet lopen om die aan het werk te krijgen. terug komen op jou vraag, wat was de vraag?	
K8; Hoe belangrijk?	
A8; Ja hoe belangrijk. uuhm dus ja. leerinhoudelijk is wel onze hoofdmoot maar pedagogisch vragen ze wel veel meer, en als op dat niveau ook weer moet gaan differentiëren op dat niveau. uhm dat is pittig, dat kan ik niet ontkennen.	
K9; maar het is wel belangrijk bij deze leerlingen te doen? of niet?	
A9; <u>jawel ik denk dat het in principe op alle niveaus wel nodig is. ik denk echt dat het op alle niveaus nodig is.</u> Je ziet daarin dat het speciaal onderwijs daarin al weer verder is. bijvoorbeeld door kinderen meer individueel gericht of in groepjes te laten werken. <u>Ik denk dat wij nog te veel met eenheidsworst bezig zijn. dat we teveel het zelfde doen met de groep kinderen. We differentiëren te weinig, maar ik kan me ook voorstellen, omdat je al op kinderen op basisniveau werkt en niet praktijk onderwijs tot gymnasium in je groep hebt zitten. maakt het de voorwaarde om te differentiëren iets minder groot, de druk wordt wat minder groot bij een docent.</u> en dat maakt ook dat je makkelijker terugvalt in een eenheidsworst, oké dit zijn allemaal basisleerlingen die hebben dus dezelfde aanpak, maar in wezen is dat niet ze	Belangrijk om te differentiëren Weinig differentiatie Groepsgericht.

vragen zowel op leer als op gedrag eigenlijk wel die differentiatie.	
K10; Oké duidelijk. Als je kijkt naar, want je noemde net ook al een aantal randvoorwaarden die er moeten zijn in het algemeen, zijn er ook een aantal randvoorwaarden die nodig zijn om te kunnen differentiëren voor een docent?	
A10; <u>Ja, op de eerste plaats is het heel belangrijk dat je klassenmanagement goed staat</u> , als je je klassenmanagement zo organiseert is dat kinderen, wat ik nog veel zie en hoor gebeuren als kinderen klaar zijn met hun werk wat ze die les moeten doen, dat er geen klaar opdracht staat bij heel veel collega's of dat zij die niet krijgen. En dan is de eerste vraag, mag ik nu op mijn telefoon? snap je?	Klassenmanagement → structuur
K11; ja, ja A11; Als dat klassenmanagement staat en iedere leerlingen weet dat als ik klaar ben dat ik dan dat, dat, of dat kan gaan doen daar kun je keuze uit geven. Bijvoorbeeld bij mens en maatschappij als je klaar bent met de basisstof. Kun je of topografie gaan doen, of uh uh een folder gaan maken voor een bepaald onderwerp. je kunt een aantal leukere opdrachten als klaar opdracht neer te zetten. <u>Dan heb je ook tijd als docent om dan juist de leerlingen die langer nodig hebben of extra instructie nodig hebben om die nog extra te bedienen</u> , als ik dat niet in mijn klassenmanagement, betekent het op dat moment de snelle kinderen klaar zijn, ik meteen orde moet gaan hanteren. en gaan opletten dat zij niet heel erg de boel verstoren of uhm uhm andere dingen gaan doen, of wat dan ook. Dus klassenmanagement is een hele belangrijke voorwaarde denk ik. <u>Het tweede is, dat heb ik eigenlijk al aangestipt dat is orde. in die zin van taakwerkhouding, dat kinderen weten wat van hen verwacht wordt. wat de basisafspraken zijn, uhm uhm, en dat ze ook een taakwerk-houding hebben dat ze ook daadwerkelijk iets willen gaan doen. er is een groep kinderen bij ons op school, in iedere klas die totaal geen intrinsieke motivatie hebben, dus die taakwerk-houding niet hebben en daardoor heel erg ordeverstoring kunnen zijn in de les. dus ik denk dat de voorwaarde om te kunnen differentiëren, uhm</u> klassenmanagement is, orde en een stukje taakwerk-houding bij kinderen te vragen. <u>en natuurlijk ook jou eigen tools zijn het allerbelangrijkste of nou ja het allerbelangrijkste nou, maar je hebt ook zelf een gereedschapskist nodig, hoe ga ik nou differentiëren. ga ik met verlengde instructie werken, pak ik de kinderen als ze aan het werk zijn nog extra bij een instructie tafeltje. ga ik met hun begeleid aan de slag, terwijl ze het zelfstandig moeten doen, of doe ik aan tutor. Dat ik weet die leerling is goed in mijn vak, die bindt ik aan een leerling die er wat meer moeite mee heeft. Kijk dat zijn tools die ik misschien in mijn opleiding heb meegekregen of in een cursus of dat ik het leuk om zelf mee te experimenteren. maar die heb ik wel nodig om het neer te kunnen zetten, dat hoort eigenlijk ook bij het klassenmanagement hé.</u> Maar ik denk wel dat het afhankelijk is van de gereedschapskist die een docent heeft, of je kunt differentiëren. of je in staat bent	Klassenmanagement → extra instructie Taakwerkhouding Leerlingen met lage intrinsieke motivatie Eigen gereedschapskist

om. Ik blijf daarin wel zeggen, dan kan je gereedschapskist soms nog zo groot zijn, dan moet er die voorwaardelijke sfeer zijn, <u>dat kinderen gemotiveerd zijn, dat ze weten wat van hun verwacht wordt.</u> en dat je klassenmanagement zo de kans krijgt om zo te staan, dat kinderen ook daadwerkelijk lekker aan de slag gaan.	Motivat Regels
K12; dus eigenlijk is motivatie ook een randvoorwaarde om te kunnen differentiëren als ik jou zo hoor?	
A12; Ja, ja, zowel motivatie als van leerlingen als van een docent.	
K13; Kun je dat, zeg maar de tweede stukje verder toelichten?	
A13; uhm ja het tweede stukje. Motivatie van docenten bedoel je dan?	
K14; ja want ik denk dat de motivatie van de leerlingen wel duidelijk is, dat die intrinsieke motivatie er moet zijn.	
A14; ik denk dat de motivatie van docenten anzich, uhm uh, uhm, <u>ik hoop dat in wezen iedere docent geprikkeld wordt om na te denken over werkvormen en hoe je dingen neer zet. ik denk wel dat als jij, heel even, hoe moet je dat zeggen, zwart-wit gezegd. Dus in een extreem voorbeeld. Heel veel moeite heb met orde handhaving, heel veel moeite heb met die band aangaan met die leerlingen. ik kan me voorstellen dat je op een gegeven moment zo moe en uitgeblust raakt, dat je denkt; "het zal me wel". Ik doe me ding zoals ik het moet doen, maar heel veel energie heb ik niet om volop in de differentiatie te duiken, of diverse werkvormen of wat dan ook. en eigenlijk is dat natuurlijk te makkelijk en zouden we dat wel moeten doen en zouden we als docent dat wel moeten blijven afvragen en geprikkeld blijven worden. dat moet erin dat stukje differentiatie, daar moeten we iets mee. Maar kan me dit wel voorstellen.</u> Dat je soms op de automatische piloot gaat, want in die voorwaardelijke sfeer al zoveel van je vraagt dat je niet aan de inhoud toekomt. en dus de taak-werkhouding met de klas niet hebt, om ook nog te kunnen differentiëren. want differentiatie is ook een bepaalde rust bij kinderen voor nodig of bij de groep. als die er niet is kun je op je kop gaan staan, maar dan raak je iedere les nog gefrustreerde omdat iedere keer dingen gigantisch mislukken of niet gaan. Nogmaals dat mag eigenlijk geen rede zijn tot, maar kan me het wel voorstellen. <u>De motivatie van een docent om daadwerkelijk een groepssfeer te proberen neer te zetten en die differentiatie iedere keer er opnieuw in te blijven zetten. En het iedere keer opnieuw probeert, want dat is ook hé?</u>	De voorwaardelijke sfeer moet er zijn om te kunnen differentiëren. Motivat Opnieuw blijven proberen om te differentiëren.
K15; ja, ja, ja	
A15; <u>Dus niet na twee, drie keer denken van het is wel goed, toch weer die vierde en de vijfde keer aan de slag ermee. en kijken of het wel draait, een circuitje, of paar kinderen achter de computer, een paar kinderen met een opdracht aan tafel, paar kinderen met digibord bezig zijn, met topografie. uhm in mijn vak dan. Dat is een uitdaging, geen probleem maar een uitdaging.</u> Dat is in deze vorm van onderwijs, bij veel van onze kinderen een uitdaging.	Dit onderwijs is een uitdaging. Oplossingsgericht denken.

K16: en denk je dat de motivatie van een docent invloed heeft op de motivatie van leerlingen.	
A16; Jaa, dat is visa versa, dat is alle twee richting op. Ik heb wel eens, uhm, Ik had een prezi presentatie over vulkanisme, een quiz van kahoot bij gedaan en ik was er echt helemaal klaar voor. en de klas komt binnen en ik dacht; oei help. Ze waren heel druk en waren allemaal ongezellig, zat veel irritatie onderling. nou daar gaat je goede voorbereiding. Dit was een les die heb ik stilgelegd. Het quiz was al dat ze elkaar niet konden gunnen, dat de een het antwoord goed en de ander niet. ene ook kinderen die gewoon afhaakten, omdat ze de frustratie hadden van ze hebben 1 of 2 foutjes in de quiz en dan kun nu toch niet meer winnen dus ik doe niet meer mee weet je wel. Daar begon het mee en toen met die prezi presentatie, leuke plaatjes er in, filmpjes erin, maar daar was de concentratie gewoon niet voor. want de sfeer was er niet. Dus daar kwam redelijk, gefrustreerd niet, maar dit heeft me weer een uur van de zondag gekost om dat leuk en netjes in de voorbereiding te zetten. en dat is door niet altijd het zelfde te doen bij wijze van spreken en dit is het resultaat. overigens bij een andere groep liep het grandioos, dus dan ervaar je ook dat het wel zo is. Ondanks dat mijn motivatie er helemaal is, kom maar binnen en dan gaan we aan de slag. <u>Is ook de motivatie van leerlingen daarin voorwaardelijk. Maar als ik enthousiast ben, dan draag ik dat ook over op kinderen en als kinderen binnen komen met; "he wat gaan we doen" dan prikkelt mij dat ook.</u>	Wisselwerking motivatie
K17; Je begon net ook over dat de klas heel erg druk was, en ongecontroleerd binnen kwam. Heeft het klassenklimaat ook een rol als het gaat om differentiatie?	
A17; Ja, kom je eigenlijk weer op die voorwaardelijke, waar we het eerder over gehad hebben. Dus, dus maar groeps sfeer heeft daar ook zeker mee te maken. Hoe heb ik net genoemd?	
K18: Klassenmanagement denk ik?	
A18: Het management inderdaad, en de taak-werkhouding en de orde maar daar hoort natuurlijk de sfeer, er kan een groep binnenkomen, waar de sfeer relaxed is, je een praatje kan doen en de gekste dingen kan doen en dan na 5 minuten kunt zeggen, we gaan aan de bak. maar er zijn ook momenten dat ze de les binnen komen, of gedurende de les, dit werkt nu even niet en dat vraag <u>flexibiliteit</u> van je. Maar sfeer, onze kinderen zijn ook ontzettend sfeer gevoelig, denk ik. kleuren, andere ruimte, ander klaslokaal. Ik heb wel eens een leerling gehad die zei; Juf als ik hier, ben ik hier altijd helemaal opgefokt. Dan vroeg ik hoe komt dat dan? Ja kleur, en heel veel gekleurde kasten, dus er kwamen gewoon te veel prikkels op hun af. <u>Sfeer doet iets met kinderen. Letterlijk ook ja, eigen lichaamshouding, heb je een bepaalde sfeer nodig. Als ik lekker in mijn vel zit en ik sta ontspannen bij de deur en ik maak een geintje en ik lach, "hoi fijn dat je binnenkomt". Dat is anders dan als ik gespannen achter mijn computer zit en na de deur kijk, "daar heb je ze". Bij wijze van spreken. Daar zijn ze heel gevoelig voor.</u>	Flexibiliteit. Leerlingen zijn sfeer gevoelig.
K19; Ja	

A19; Onlangs ook heel mooi. uhm er was een leerling S., een sfeergevoelige jongen. geen makkelijke jongen. Heeft weinig taak-werkhouding vanuit zichzelf. Moet je altijd aanzwengelen. En we waren met de laptops bezig, maar die laptops liepen vast en storen, een groot, het ging gewoon niet. In die voorwaardelijke sfeer was mijn klassenmanagement dramatisch. want de laptops lieten het afweten. enne want ik was op dat moment gestresst, en rende van de ene naar de andere laptop enz. Dus op een gegeven moment zei ik; "we stoppen ermee". Hij staat op en hij zei; "juf kom hier" en ik krijg echt z'n omarming van juist z'n leerling. Juf is niet erg, niet gestrest, kun je niks aan doen, is nou eenmaal zo. En dat zegt toch wel iets, Ondanks dat ik toch wel op S. kan mopperen, iets wel goed doe, waardoor hij dit soort gedrag laat zien.	
K20; Ja mooi	
A20; Ja.	
K21; Ja en hoeveel invloed heeft het klassenklimaat op het individu?	
A21; <u>Dat wisselt, dat heeft denk ik met thuissituaties te maken, als een kind lekker functioneert. uhh uhm, goed in zijn vel steekt dan heeft het klassenklimaat denk veel invloed op z'n kind. Dat het lekker draait, dat zal z'n kind lekker meedraaien, als het niet lekker draait, zal z'n kind ook signalen gaan afgeven zowel aan mentor, als aan docenten en ouders. Zo van hé ik het niet zo naar me zin in de klas. Kinderen waar de thuissituatie niet stabiel of zelf niet lekker in hun vel zitten die hebben op diverse fronten juist te maken met veel spanning, dat die zich juist heel terug trekken, niet allemaal, die kunnen juist ook heel erg ontploffen of agressief of dat soort gedrag laten zien. Dat zijn kinderen die zich misschien minder wil laten beïnvloeden door een klimaat of door een klassensfeer. Ja, en die lijken, moet ik het goed zeggen, minder last van te hebben. Ik denk dat zij er wel last van hebben maar die "lijken" er minder last van te hebben.</u>	Kinderen die lekker in hun vel zitten → veel invloed Kinderen die niet lekker in hun vel zitten → weinig invloed.
K22; Oké	
A22; Klas kan er, reddend klinkt overdreven, maar als het thuis rot is en het klassenklimaat is positief dan kom je graag naar school en dan haal je hier je voldoening. Dus die werking is er ook. Maar kinderen die zowel thuis als op school spanning ervaren, wat niet lekker is. Dat die kinderen zich wat meer proberen af te schermen, daar kun je minder invloed op uitoefenen dan kinderen die stabiel zijn en lekker in hun vel zitten.	
K23; Dus die gaan internaliserend gedrag vertonen eigenlijk?	
A23; Ja dat kan, of juist externaliserend, uit de ban springen, boos worden, deuren klappen dat soort gedrag. Dat doe ik echt niet voor jou. Ja	
K24; Als je de docent vanuit de roos van Leary moet bekijken waar zou deze dan moeten staan? Hoe hij zich op moet stellen richting de leerling? Wat willen onze leerlingen?	

A24; uhm ik denk dat wij... <u>Boven samen dat het meeste. Het leidende en het helpende dat dat het meeste, Leiden en helpend dat dat heel erg belangrijk is.</u>	Leidend en helpend
K25; En waar sta je zelf als docent?	
A25; Ik denk dat ik ook die kant sta en ik geef ook eerlijk aan dat ik meer bij boven sta dan bij samen, daar betrap ik mezelf wel op. en er zijn ook soms van die leerlingen, die hele dwarse, die ik ook met het zelfde dwarse gedrag, Ik kan dus wel eens, maar dat is incidenteel, in de tegen onder sfeer een keertje terug klappen. Bij wijze van spreken, niet letterlijk maar figuurlijk. Dat de opstandige houding terug geef aan de leerling, die opstandig naar jou is. Maar dat ik maar heel zeldzaam uhm, en dat ik bij name bij echte straatcultuur, kan ik dat ook wel eens terug zetten, om mijn leidende rol weer proberen terug te pakken.	
K26; Maar dat is dan ten goede van de leerling?	
A26; <u>Dat probeer ik wel zo in te zetten ja, ja, en mezelf ook een beetje te redden, omdat ik het gevoel hebt iets kwijt te raken bij de leerling waardoor die "meer" macht of leiding gaat pakken die jij als docent heel graag wil, snap je? Dat leerling dan zo veel invloed de klas en die les krijgt uhm, door het opstandige, boze, agressieve, beetje straatcultuurachtig gedrag. Dat ik er dan wel eens voor kies om die confrontatie aan te gaan en dan het zelfde een beetje terug te laten zien, overigens ervaar dat ik echt wel kan doen en misschien is het voor het oog van de kinderen tijdelijk even zo, dat jij die leidende rol weer terug krijgt, maar in wezen win je dat eigenlijk niet. "wie is de winnaar", kun je jezelf afvragen. Maar ja, ik denk dat de meeste kinderen bij samen boven, heel erg belangrijk zijn, maar ik betrap mezelf erop dat ik meer in die leidende rol zit en heel soms het opstandige toepas om iets te forceren.</u>	Feeling hebben met de doelgroep.
K27; Ja, nee, duidelijk. uuh. Voorkennis, is het belangrijk om voorkennis te hebben over de leerlingen als je lesgeeft?	
A27; Ja! Ik ben echt allergisch voor de opmerking, dat ze uh uh iedere keer met een schone lijn moeten beginnen. <u>Tuurlijk kinderen kansen krijgen, laat dat heel duidelijk zijn, en uh en als je een dossier van een leerling bekijkt en er staat best een hoop in wat niet zo leuk is, dan is het mens-eigen helaas en nog meer docent eigen helaas en wat krijg ik nu weer voor een monstertje binnen, maar een docent die altijd zeggen een kind moet blanco kunnen starten, daar ben ik allergisch voor. En dat heeft denk ik ook met mijn taak als zorgcoördinator te maken omdat je weet dat zoveel kinderen gebaat zijn dat je net wel ff iets weet, of dat er een vader en moeder is of dat ze thuis lekker in hun vel zitten, ja of nee?. Of dat ze van een andere school afkomen, of dat ze al zes basisscholen hebben gehad vanwege verhuizingen, blablabla. Dan kun makkelijker rekening houden met de dingen die in de klas gebeuren.</u>	Kinderen moeten kansen krijgen. Voorkennis zorgt ervoor dat je net iets meer rekening kan houden met het kind.
K28; Dus voorkennis is belangrijk om rekening te kunnen houden met een leerling. Nee duidelijk.	
A28; En als ik weet dat een leerling, nu heb ik het weer over de voorwaardelijke sfeer pedagogisch maar ook didactisch	Didactisch en sociaal rekening houden.

natuurlijk. <u>Als je weet dat een leerling ontzettend veel moeite heeft met begrijpend of technisch lezen, dan hou je daar rekening mee. Dan kun je een andere leerling voorbeeld, samen de tekst laten lezen, of je kan als docent een stukje voorlezen of uhm een heel stuk lezen kun je er ook een filmpje bij laten zien, dat er een plaatje bij komt. Dus ook didactisch gezien, hou in inhoudelijk meer rekening met je les als je meer voorkennis hebt.</u> Als je weet dat de hele klas uitvalt begrijpend lezen, dan hou je daar rekening mee.	
K29; Dus eigenlijk kan ik zeggen, doordat je voorkennis hebt wordt het makkelijker om te differentiëren.	
A29; Ja dat zeg je goed. Ja	
K30; Nu ook als je kijkt richting passend onderwijs, wat is de rol van passen onderwijs als het aankomt op differentiatie. Nee eerst een andere vraag, wat heeft passend onderwijs voor rol binnen de Bossche Vakschool.	
A30; uhm ja die heeft wel een rol, in die zin dat je ziet dat <u>onze populatie veel pittiger is geworden, dat er veel meer kinderen met gedragsproblemen binnen zijn gekomen. uhm dus passend onderwijs heeft wel degelijk een rol binnen onze school.</u> Ik denk dat, wij neigen inmiddels naar speciaal onderwijs, of wij zijn het misschien al. en dat hoor ik ook van docenten van het speciaal onderwijs, die komen kijken, of komen meedraaien of inmiddels collega zijn. Ik kan bijna het ene muntje optillen en op het speciaal onderwijs leggen, want ik zie en ervaar en ik doe heel vinden dingen die ik daar ook deed. Dus passend onderwijs heeft voor onze populatie leerlingen, wel een verandering ingezet. <u>Dat we veel kinderen met gedragsmoeilijkheden binnen hebben gekregen. en veel meer kinderen met comorbiditeit, dus meer dan een diagnose.</u>	Veranderde doelgroep Meer gedragsproblemen
K31; ja, ja, ja	
A32; en dyslexie en adhd. uhm en daarnaast krijgen wij kinderen binnen, en dat is altijd al zo geweest, maar dat drukt nou wel extra, maar dat noem ik opvoedingssmoggers of omgevingsmoggers, als die kinderen in een andere, uhm uhm, gezin, wijk waren opgegroeid dan voel je gewoon aan de kenmerken van het kind of kindkenmerken. Dan voel je aan alles dat het gewoon een heel lief, zacht kind is. Maar doordat het nu bijvoorbeeld, in een gezin waar veel ruzie is of in een straatcultuur opgroeit of veel buiten leeft, dat daardoor de kansen van een kind sterk afnemen. uhm en het op school, opvoedingsmoeilijkheden laten zien. "ik hoef niet naar jou te luisteren". en uh "ik doe toch mijn eigen ding" "trek mijn eigen plan". ja, Dus naast dat we meer kinderen hebben binnen gekregen met diagnoses en dergelijke, vind ik ook, maar dat is vmbo eigen maar ook praktijk onderwijs eigen, je trekt ook een aantal omgevingsmoggers, zeer moeilijk opvoedbaar of kinderen die binnen die een andere opvoeding hebben genoten dan we eigenlijk zouden willen geven of die je vindt dat, dat de standaard norm moet zijn.	
K33; en wat doet passend onderwijs, met de docenten. Want sommige zijn gewend dat de doelgroep anders was voorheen?	

A33; <u>Ik denk dat daardoor een aantal collega's, dat daardoor ook, afgebrand mag je niet zeggen. Maar wel een stuk werkplezier hebben verloren, helaas. uhm omdat ze het moeilijk vinden om doelgroep te bedienen. uhm, het biedt ook weer uitdagingen, als je kijkt dat docenten vanuit het speciaal onderwijs, het juist weer heel leuk vinden om hun expertise terug te brengen in het "regulier" onderwijs. of in scholen als deze. Dat is ook weer heel leuk.</u> <u>uh, de kansklas, dat kan nog beter, daar kan nog aan gesleuteld worden. Het project wat jij hebt gedraaid met leerwerktraject, dat zijn wel projecten um, die tot stand komen omdat iets anders gaan vragen en dat we dus ook iets anders gaan moeten want anders lopen we knal en knal vast met z'n allen.</u> Dus er liggen ook uitdagingen door passend onderwijs. Maar of iedereen dat wil is vraag 1? mm, en vraag 2 en we vinden dus allemaal dat binnen de organisatie van "zo was ie altijd was moet" en dat kan niet meer. Zoals bijvoorbeeld de groepsgroottes, de zorgzwaarte in de klassen, financieel kunnen wij alleen klassen van 22 maken. Maarja als daar tien kinderen inzitten die voor dubbel tellen bij wijze van spreken en ik denk dat we daar wel eens, ook dat we daar dit jaar ontzettend veel last van hebben. Dat je merkt dat je in een groep van 22, een aantal kinderen niet kunt bedienen, maar in die groep van 12 of 13, dat is dan wel een heel groot verschil, maar in een groep van 15 of 17 dat makkelijker of anders zou gaan.	Handelingsverlegenheid Behoeft gestuurde projecten Verandering organisatie
K34; duidelijk, dan komen we ook eigenlijk op de laatste, over de organisatie. In hoeverre zorgt de organisatie nu ervoor in de klas kan differentiëren?	
A34; Heel eerlijk?	
K35; Ja?	
A36; <u>Onvoldoende of niet, en dat heeft te maken, met een langere periode waarna we moeten kijken, een fusie van scholen uhm, een algemeen directeur die weggaat uhm, er zijn te veel dingen om het onderwijs heen gebeurt of, om de organisatie heen gebeurt waardoor het onrustig bleef. en de aandacht te weinig heeft gericht op het onderwijs, het leerproces, dus inhoudelijk.</u> Ik vind ook dat wij het onderwijs op onze school een tijd lang verwaarloosd hebben, omdat wij anderen dingen dan ons onderwijs belangrijker vonden. Overleven, zorgen dat er een nieuwe school komt, twee culturen van scholen die bij elkaar komen, we hadden niet meteen een antwoord op passend onderwijs en de veranderde populatie, uhm, uhm, collega's die tussentijds vertrokken, uhm, dat je daar weer anderen voor moet laten komen. Dus dit is misschien weer gechargeerd, zwart-wit gezegd maar de overlevingsstand die we een tijdje hebben gehad en die we misschien nog wel een klein beetje hebben, die is ons onderwijs niet ten goede gekomen, inhoudelijk	Verwaarlozing onderwijs. Overleven
K37; en moeten de randvoorwaarden in de organisatie goed zijn, om goed les te kunnen geven?	
A37; Ja, ja, ja	
K38: Dus doordat die randvoorwaarden niet goed zijn, zijn de lessen, hoe moet ik het zeggen een beetje verwaarloosd, of het onderwijs?	

A38; Ja het onderwijs anzich, hoe ga ik om met deze doelgroep kinderen? Hoe willen wij dat wij ons klassenmanagement neerzetten met z'n allen. Op de vorige locatie, we werkten niet allemaal hetzelfde, want we zijn allemaal individuen, maar we hadden een concept waaruit iedereen werkte. "zo doen we dat". En de kinderen hadden hierdoor dus minder met verschillende pedagogische en didactische klimaten te maken. <u>Hier op school komen kinderen echt met heel veel verschillende cultuurtjes, jou cultuur als docent, jou cultuur al team, als unit, ook de units kunnen weer verschillend werken.</u> Zit je in het vakcollege of in een uitgestelde klas uhm, dat maakt, Roosterwijzigingen maakt dat, die sfeer dat leerlingen maar ook docenten onrustig worden. Ik heb nu mn 7e of 8e rooster daar hangen. Ik geef nog maar 8 uurtjes les en dan gebeurt het me weer dat als ik maandag op school kom, ik weer in een ander lokaal zit. En omdat ik maar weinig uurtjes geef snap ik dat gewoon, door de school. Ik zeg tegen de leerlingen altijd dat ik een beetje zwervende ben, daar moeten ze altijd wel om lachen, ik ben een zwervertje. Dus het lokaal wat vrij is, wordt ik ingezet, en dat is begrijpelijk. Ik neem het de roostermaker ook niet kwalijk, want die doet dat ook niet voor niks, maar dat ik in het ene lokaal zit en denk verhip waar komen er geen leerlingen, en dan ga ik op magister, ow dat is vanochtend veranderd of heb er over heen gelezen. Dat je netjes magister bedient met je huiswerk, en doordat de nieuwe rooster erover heen staat, dat het huiswerk weer verdwenen is, en dat alle leerlingen, nee een aantal leerlingen; "ik kon het niet meer terugvinden, ik wist het niet meer. Dat zijn dingetjes die continu voor onrust zorgen in de organisatie.	Verschillende visies Roosterwijzigingen Verschillende protocollen
K39; Ja	
A39; en, uhm <u>ik denk dat wij hier op school leiderschap nodig hebben die eigenlijk ook leidend en helpend is.</u> uhm, en misschien soms wel een beetje confronterend, dus ook uhm, docenten of teamleiders, jij kunt dat wel zo vinden, maar de gemene deler in deze school dat we het zo doen, en zo gaan we het dus doen. <u>En dat mensen niet de neiging, of de kans meer krijgen om zich terug te trekken en het toch op hun eigen manier te doen. dat is ook wel iets wat heel hardnekkig gebeurt hier. We spreken het zo af "nee dat is goed", iedereen knikt ja, vervolgens gaat de deur achter iedereen dicht en doet men, nee we, het toch weer op eigen maniertje.</u> en denken weet je we hebben het wel afgesproken maar.. Heel simpel gezegd een vaste opstelling in de klas, daar bakkeleiden wij al met elkaar over en dan denk ik "hoe kan dit" "ja maar sorry in mijn lokaal staan de tafeltjes anders" "of bij zet ik ze echt zo niet neer want ik vind dat en dat en dat. <u>Wij kunnen ons als docent al niet conformeren aan afspraken, kun je nagaan dat we dat dan van leerlingen verwachten.</u> In die voorwaardelijke sfeer in de organisatie, als het gaat om lesgeven, manier van lesgeven, dus een didactisch model. Daar moeten we echt aan de bak, als we dat niet doen, dan denk ik dat nog veel meer collega's het	Leiderschap leidend en helpend Eigen werkwijze Geen conformisme onder docenten.

zwaarder krijgen, of nog erger dat onze leerlingen het nog veel zwaarder krijgen.	
K40; Ja, want mijn volgende vraag is ook, wat er dan nu, op dit moment verbeterd zou kunnen worden. Hoor ik jou eigenlijk al zeggen, moeten we één zijn met z'n allen	
A40; inspirerend uhm, inspirerend leiderschap, daar zijn we naar op zoek. iemand die inspireert, <u>duidelijkheid geeft en mensen ook inderdaad, zo gaan we het doen, we spreken het af met elkaar, zo doen we het.</u> En als we dan een leerlingenstatuut maken van 16 bladzijdes, en dat klinkt heel lullig ondanks iedereen, ieders goede intentie en ook de teamleiders om duidelijkheid te geven. Daar slaan we met onze doelgroep, volledig de plank mis. 16 bladzijdes met wat wel en niet kan, dat gaat mis, ondank de goede intentie. want ik denk dat die er continu bij iedereen is. maar dan denk ik laten we, of uhm, vijf basisregels die overal door school, bij wijze op iedere wdeur, klapdeur, iedere muur. En dan ook van elkaar verwachten en dan mogen docenten elkaar aanspreken, maar ook teamleiders inspringen, zo doen we dat. en een enkele uitzondering daargelaten, dat een leerling even niet een basisregel of docent aankan, uitstekend. Maar ik dat het voor heel veel rust kan zorgen. <u>Inspirerend, duidelijk leiderschap</u>	Duidelijkheid in de organisatie Inspirerend, duidelijk leiderschap.
K41; Nou dat was hem! Wil je nog iets kwijt?	
A41; Nee, leuk om weer eens een keer zo inhoudelijk over dingen bezig te zijn, dat doen we eigenlijk veel te weinig met elkaar.	Praten

Bijlage 5: Transcript docent B

Interview: docent B.

Duur; 38;17

Transcript	Open coderen
K1; Uhm om te beginnen, hoelang geef je al les op de Bossche Vakschool?	
B1; 2 jaar nu	
K2; enne?	
B2; ik werk er ook pas 2 jaar	
K3; Ja, en hoe ben je terecht gekomen op de Bossche Vakschool?	
B3; uh, tja ik werkte in het PO he, in het primair onderwijs. enne ik werkte er al 19 jaar waarvan 15 jaar als directeur. en ik dacht zoiets, het lijkt mij wel leuk om weer een volgende stap te maken. Mijn vrouw werkte ook al een jaar of 8 in het VO. Dus zo kwam ik dus met het vmbo in aanraking. enne ik dacht weet je wat daar ga ik solliciteren en drie keer knippen en ik zat hier.	
K4; en, wat spreekt je nou zo aan in deze doelgroep? of is dat geen bewuste keuze geweest?	
B4; <u>ja, doelgroep is een bewuste. uhm de echtheid, de puurheid van de kinderen spreekt me heel erg aan. de uitdaging om daar een relatie mee aan te gaan, wat dat is het vooral.</u> en dan ze ook nog wat te leren. en bedoel daarmee, ze hebben zoveel prikkels en druk van buitenaf en zelf intern en noem het de waan van de dag. Dat het natuurlijk heel interessant is, kan je daar iets in betekenen. en dat spreekt me bij vmbo heel erg aan.	Bewuste keuze
K5; nou, duidelijk. als we nu doorgaan naar het stukje differentiatie. Hoe belangrijk is differentiatie voor deze doelgroep kinderen?	
B5; <u>essentieel zelfs, zonder differentiatie kunnen je zij niet optimaal presteren,</u> die komen hier al binnen, zeg ik altijd zelf op -4. waarom? Laatste twee jaar op de basisschool zijn deze kinderen, halen vaak eind groep 6 niveau. Zijn langzaam afgegleden, of qua gedrag al lastig, van ga maar met de conciërge effe doen. <u>die komen hier al uhm op -4 binnen. dus als je hier niet differentieert op school, dan, dan haal je er nooit uit wat erin zit.</u>	Differentiatie is essentieel Zonder differentiatie haal je er niet uit wat er in zit.
K6; dus jij zegt eigenlijk uh, is gewoon belangrijk	
B6; essentieel ja, ja. <u>Zonder differentiatie geen prestatie.</u> Hé zullen we hem zo eens doen.	Zonder differentiatie geen prestatie
K7, Haha, ja. Als je kijkt naar welke randvoorwaarden er moeten zijn om te kunnen differentiëren als docent zijnde met de leerlingen?	
B7; met de leerlingen, dus niet met docenten onder..	
K8; nee, nee dat is echt dat stukje organisatie. wat heeft de leerling nodig?	
B8; om tot differentiëren te komen?	
K9: wat heb als docent nodig om te kunnen differentiëren?	
B9; <u>Dan moet die leerling een stukje zelfstandig kunnen werken? dat soort dingen bedoel je.</u>	Zelfstandig werken
K10; ook dat maar, bijvoorbeeld dat er een relatie moet zijn om te kunnen differentiëren	
B10; <u>Ja die staat sowieso bovenaan. geen relatie dan, dan, dan eten ze niet uit je hand en dan kun je er helemaal niks mee. dus die staat altijd bovenaan die relatie.</u> De leerling zelf moet ook een aantal zaken kunnen. <u>Die afspraken rond differentiëren moeten dan duidelijk zijn. wat dan? uhm uhm ik vind een stukje zelfstandig kunnen werken, wat ik</u>	De relatie is essentieel Regels Zelfstandig kunnen werken.

net ook al zei. Ik denk dat met die schamilige basis al een eind komen. Ik zou nu niet een heel lijst met voorwaarden kunnen opzeggen	
K11; Dus ze moeten zelfstandig kunnen werken, en hoe zet je als docent uhm, neer in de klas? Wat moet je daarvoor doen als docent zijnde om de leerling zelfstandig te laten werken?	
B11; Visualiseren, dus, of bedoel je dat niet?	
K12; ja, ja, ja	
B12; <u>visualiseren dat het zichtbaar is</u> . We gaan nu 10 minuten dus, dus een klokje of rood stoplicht, net welke afspraak je dan schoolbreed gaat maken. Dus dat voor leerlingen duidelijk is, ah dit wordt er van mijn verwacht. dan werkt het altijd wel, deze leerlingen om het te visualiseren. op het digibord gebruik ik altijd die kookwekker bijvoorbeeld. en dat werkt goed, kun je ze ook op wijzen. dan zien ze, ah nog twee minuten, oke ,oke. werkt goed.	Visualiseren regels
K13; oké prima. enne uhm als je kijkt naar het klassenklimate voor deze kinderen, in hoeverre heeft dat invloed dat je als docent kan differentiëren. Heeft het klassenklimate überhaupt invloed op differentiatie?	
B13; uhm, ja maar het is eerder andersom denk ik. <u>Denk dat hoe minder je differentieert. dus een, een, aanpak dat iets doet met het klassenklimate. Dus als jij goed differentieert, dus op niveau die kinderen aanspreekt, en de verwerking daarin. Dat zal ten gunste gaan komen van het klassenklimate.</u>	Goede differentiatie ten gunste van het klassenklimate.
K14; ah zo	
B14; dat denk ik.	
K15; en wat uhm, wat moet je doen. Hoe zet je dat nu in met z'n klas?	
B15; wat bedoel je?	
K16; nou jij zegt van als je goed differentieert, dan heb je een positief klassenklimate.	
B16; Ja dat komt ten gunste van het klassenklimate.	
K17; ja, en wat zie je dan terug komen bij het kind?	
B17; als je differentieert?	
K18; Ja	
B18; <u>Kind wordt rustiger, taak gerichter, de verwachtingen zijn helder. doelgericht durf ik nog niet zo te zeggen, dat vind ik echt meer voor een docent. Als we dat goed doen dan kunnen leerlingen ook leren reflecteren op hun eigen handelen</u> , achteraf weer. er komt een hoop meer rust in de klas. In die lijn zit ik dan te denken.	Door differentiatie kind; Rustiger, taakgerichter, duidelijkheid, reflecteren.
K19; Ja, nee ook duidelijk gewoon. En motivatie bij leerlingen als je kijkt naar differentiatie. Ik heb de theorie gelezen en daarin komt al heel snel naar voren dat, dat ook weer motivatie, differentiatie tot weeg brengen maar differentiatie kan er ook voor zorgen dat motivatie ontstaat	
B19; Ja,	
K20; wat heb jij daar als beeld bij	
B20; Nou wat ik zei, die motivatie, is eigenlijk dat klassenklimate wat ik bedoel he. <u>hoe beter je differentieert, hoe meer kinderen de zin er van in zien en dus de motivatie omhoog gaat</u> . want je bent uhm, want de weet de zone van naaste ontwikkeling natuurlijk. en ik bedoel niet dat	Goede differentiatie zorgt voor motivatie.

ieder kind, <u>als individu moet gaan bekijken want dat is als docent niet te doen, differentiëren is voor, dat je, je klas in drie groepen verdeelt, met een midden, boven en ondergroep.</u> Dan hebben we vaak bij die onder groep die niet mee kan, maar die motivatieproblemen zitten ook bij die goede leerlingen, die wel door kunnen, willen schieten. Daar moet ook tijd voor geven, en dus wat je zei, die motivatie is daaraan gekoppeld zeker. Wat heb je daarover gelezen?	Differentiatie op drie niveaus.
K21; vanalles	
B21; Nou noem nu Mazora, doen meer wat werkt, dat vind ik een hele positieve instelling. van uhm, <u>kijk naar wat al goed gaat en bouw dat verder uit.</u> Wat ook een positieve motivatie en een positief klassenklimaat tot gevolgen brengt. en vanuit daar de mindere zaken gaan aanpakken. Maar niet, we focussen op wat niet goed gaat, bijvoorbeeld de kinderen die aan de onderkant bungelen en daar zet ik vervolgens alles op in. nee je moet juist ook de andere kant goed blijven benutten. Sterker nog ik ben van mening, dat als je opbrengstgericht wil werken, zeg het tegen docenten ook hier. <u>focus je dan eerst op diegene die de midden- bovengroep zijn. als je betere resultaten wil, focus je op die groep, geef die op de juiste stof en begeleidt die op de juiste manier,</u> want de allerzwaksten hoeveel tijd je er ook in gaat steken, die blijven, dat verbetert allemaal wel, maar dat blijft allemaal in de lijn zwak hangen. Dus qua resultaat, als je zegt ik wil resultaat halen focus je dan op de andere groep. uhm even terug naar de vraag?	Positieve instelling Focus op de goede groep.
K22; welke rol speelt motivatie bij leerlingen als het gaat om differentiatie?	
B22: Ja dan blijven dan die andere kant om dus <u>door te differentiëren creëer je motivatie, dus niet andersom.</u> volgens mij.	Differentiatie zorgt voor goede motivatie
K23; Ja uhm. als je kijkt naar de docenten hier, hoe zou die zich moeten opstellen richting de leerlingen als het een ideaal beeld zou zijn? Wat hebben onze leerlingen nodig.	
B23: <u>een docent die ze begrijpt, wil begrijpen. "hij begrijpt mij". Dit komt ook uit de leerling enquête, ieder jaar doen we leerling enquête en daar halen we een overal uit en daar komt dit soort dingen uit. Dat een docent, ik het gevoel heb dat de docent mij begrijpt. Dus met andere woorden je gaat een relatie aan, essentieel. Leerlingen vinden het ook fijn als je differentieert, geven ze ook aan. terwijl ze dat nauwelijks ervaren.</u> haha, Dat is z'n standaard vragenlijst, wat doen ze dan. dat ze heel goed begrijpen dat een docent van die persoon meer mag vragen dan van die andere. Dus dat ze niet allemaal gelijk zijn, kinderen snappen ze dat. Op de basisschool doen ze niet anders.	Een docent die begrijpend is. Aangaan van een relatie Leerlingen willen differentiatie, ervaren dit niet.
K24: Nee	
B24; Daar hebben ze het bij groep 3 over de maantjes en de raketjes als je beter of sneller leest. "ik ben raketje" zegt dat kind dan, nou fantastisch. "ik ben een zonnetje". het hoeft niet gelijk jij bent slecht, er is een verschil. Doen ze bij het voetbal ook, die jongens zeggen ook die moet je in de spits zetten, want die is veel sneller dan dan ik ben. Dat is helemaal niet erg, het is hoe je er mee om gaat en of het bespreekbaar wordt gemaakt. En dat nogmaals, en wij dit hier nog te weinig. <u>We hebben het er wel over, accepteer elkaar zoals je bent. ook, accepteer verschillen tussen leerlingen, maar uhm er naar handelen doen we nog niet naar.</u>	Handelen nog niet tussen verschillen leerlingen.
K25; en hoe zouden we erna moeten handelen?	

B25: nou door eerst te beginnen, <u>dat een docent dat ook vindt. Ik heb het nu vanuit de leerlingen. de leerlingen hebben het graag, de docent accepteer dat er verschillen zijn, goed.</u> als je homogeen of heterogeen geschakelde klassen hebt, wil dat niet zeggen, homogeen "ow ik hoef niet te differentiëren.	Docent moet accepteren dat er verschillen zijn.
K26; nee	
B26; <u>Nee, maar die hoor ik hier nog we; "ow heterogeen dan moet ik differentiëren" Ik zeg homogeen dan niet.</u> "nee das toch allemaal het zelfde niveau". Nee want als ik nu aan de docent vraag noem eens de vijf betere leerlingen op en dan noemen ze zo; "ow dat zijn die, die en die". En wat vraag je daarvan, die krijgen een klaaropdracht maar meer ook niet. Dus hoe gaan we daar naar toe? <u>Eerst komt het met een stukje acceptatie "ik moet wat daarmee" bij de docent.</u> Ik moet daar wat mee en zolang ik het opleg, we gaan vanaf nu zo en zo werken dan komt je in de controle modus. en dan komt er hier niet een beweging op gang, zo van ik als docent snap wat je wil, maar ik heb er een vraag over? ondersteuning nodig? <u>Dan heb je het eigenlijk over veiligheid en vertrouwen binnen het team, als basisvoorwaarden. dat is niet optimaal hier.</u>	<u>Geen differentiatie bij homogene groepen.</u> Vanuit de docent acceptatie. Vertrouwen en veiligheid niet optimaal binnen de organisatie.
K27; Nee duidelijk, dus eigenlijk zeg je dat het, eerst, de docenten zelf moeten ervaren dat differentiatie...	
B27; Ja, "ik moet er wat mee"	
K28; Ja het moet dus niet, uh, uh het moet dus niet top-down maar bottom-up?	
B28; het eigenaarschap, ik mag het wel top-down gaan benaderen, <u>maar ik moet zorgen dat het eigenaarschap bij de docent komt te liggen.</u> Ik geloof er niet in dat, we gaan rustig wachten tot de docent zegt " <u>daar geloof ik ook niet zo in</u> ". Dus het mag een beetje van beide kanten. Ik moet ze de juiste vragen stellen en informeren, ik mag het wel een dingetje. <u>We maken er wel een schoolbreed actiepunt van.</u> <u>Opbrengstgericht werken en differentiëren.</u> Ik heb een stuk geschreven over opbrengstgericht werken, beetje Jip en Janneke taal, men denkt vaak te moeilijk. Net zolang, ik blijf ze maar voeden, "ik moet er wat mee". Dit kan ook vanuit mijn controle als ik een klassenbezoek ben. dus vanuit verschillende kanten kun je prikkels geven. Maar ik geloof er wel in dat een docent "hier moet ik dus wat mee" "hoe kan ik?" en als je dit vraag hebt, dan is het..	Eigenaarschap bij de docent. Schoolbreed inzetten
K29; dan is er beweging.	
B29; beweging gegarandeerd. "hoe kan ik nou". of het nou een grote beweging is of een kleine beweging, maar er gebeurt wat. Je gaat nadenken. Dat betekent iets voor m'n voorbereiding ja, dat betekent ook iets van dit ja, iets van mijn klassenorganisatie, ja, klassenmanagement, ja, natuurlijk. snap je?	
K30; Ja	
B30; en daar geloof ik wel heel erg in.	
K31; en hoe plaats je jezelf in dat beeld? Van ik moet iets?	
B31; ik denk dat, dat mijn voordeel is dat ik uit het basisonderwijs kom, dat ik dat automatisch heb. <u>Ik kan er nog niet altijd naar handelen, omdat ik gewoon weinig tijd heb. omdat heel weinig tijd heb, nu is lesgeven erbij weet je wel.</u> Als je docent bent, uurtje of 12 of 20 uur les. begin dan eerst eens met vier lessen op een ideale manier zo te doen. Maar mijn instelling is altijd, differentieer. ik pas het ook zeker toe, waarom? omdat ik anders denk dat het geen goede les is. dus ik denk	Weinig tijd.

dat ik daarin, uhm als vele nog als voorbeeld kan dienen. terwijl ik mezelf niet een fantastische docent vindt die helemaal op tig manier differentieert.	
K32: uuuu, hebben docenten een voorbeeld nodig?	
B32: uuuuh, nee, dat is per docent afhankelijk. Bijvoorbeeld bij een docent waar ik laatst op klassenbezoek was geweest die had het erover; "hoe doe jij dat dan?" dan vertel ik dan, dat zou dan wel eens willen zien. Anderen hoor je helemaal niet, "ow goed dat je me dat een keer terug geeft" dan ga ik daarmee aan de slag. dus niet iedereen heeft per definitie nodig, nee daar geloof ik niet zo in. Wat wel is, bij heel veel lerarenopleidingen, opbrengstgericht werken en differentiëren helemaal niet een item is geweest.	Zelfreflectie docent
K33; Ja?	
B33: en die noemen het ook weer een hype van de inspectie, maar dan moeten we dat niet. Nee, maar je differentieert toch dat je iets wil betekenen, dus dat het iets oplevert. dus stel je aan het einde in de evaluatie toch de vraag; "jongens heeft het nu opgeleverd, wat we dachten dat het in het begin zou opleveren?" Met anderen woorden; hebben we het doel behaald? en zit er heel veel niet in. Die denken in activiteit, als de les maar rustig verloopt dan heb ik een top les gedraaid.	Evaluatie momenten
K34; uh ja maar dat werkt niet.	
B34; Dat denk ik niet, en dat zie je ook aan de resultaten van de Bossche Vakschool. Vorig jaar zijn ze weer goed geworden, maar de jaren daarvoor hebben we een aantal heel erg zwakke jaren gehad. Dus durf bijna te zeggen dat, dat te maken heeft gehad met de dingen die we net benoemden.	
K35; Mindset	
B35; Ja, dan zie je een groeiende mindset een growth mind of zeg je van nou stabiliserende, we doen het toch al goed. Enquêtes geven aan de kinderen hebben het na hun zin, maar het na je zin hebben en iets leren, kan hand in en hand, maar het zegt niet automatisch als je het na je zin hebt, dat je automatisch ook iets leert.	
K36; Nee	
B36; <u>Je moet kritisch blijven hé. en dat begin ik wel te merken dat, dat meer en meer op gaat komen. Kritische kijk op, positief kritisch bedoel ik dan.</u> Negatief kritisch hebben we niet zoveel aan als we dingen willen ontwikkelen. <u>Positief kritisch, waarbij we ook echt naar onszelf durven te kijken. "ik wil het wel kunnen" maar ik kan het nog niet. En dat ook nog eens durven uit te spreken en dat is nog niet een abc in het team.</u>	Positief kritisch Ervoor uit durven komen.
K37; oké	
B37; Ja,	
K38; Als we kijken naar voorkennis over leerlingen, is het belangrijk dat die er is?	
B38: ja, dan bedoel je de voorkennis op een bepaald vakgebied?	
K39: nouja, eigenlijk voorkennis, dat je weet wie de leerling is, waar liggen de leerpunten, waar liggen de zwakke punten?	
B39: ow je bedoelt vanuit de docent?	
K40; Nee, dat je als je weet dat je een leerling in de klas krijgt,	

B40; Ja,	
K41; dat je bijvoorbeeld weet, dat hij moeite heeft met begrijpend lezen.	
B41; Ja natuurlijk, ja, dus bijvoorbeeld zijn we dit jaar gestart met de kinderen komen in leerjaar 1 binnen, wat is de foto die we vanuit de basisschool hebben binnen gehad. en dan wordt dit jou klas, dan moeten we dit en voor die moeten we dit. Inschalen hoe cluster je de klas, ga dan je clusteren op dit zijn de sterke, dit zijn de zwakke. nee ik wil iedere keer een heterogene groep, met een goede, wat zwakkere een stille dus dan kan je bij de start gaan na denken over de organisatie.	
K42; heeft voorkennis dan ook invloed op differentiatie?	
B42; Ja, want je kan aansluiten, waar die leerlingen zitten. dus die voorkennis, en nogmaals die krijgen we gewoon van de basisschool, soms moet je wat doorvragen, maar je hebt het. Ja toch?	
K43; ja	
B43; Maar je hebt het, net zoals onderzoeksresultaten of nou cito toets of iep of net wat voor eindtoets ze hebben gehad. richting de vas-0, dat zijn periode, we hebben dat en wat doen we er mee? en je ziet wat en constateert wat in de klas. nogmaals je kan een hele goede cito hebben gedraaid of andersom een hele slechte cito, maar dan toch nog fantastisch in de klas doen, <u>dat kan allemaal. dus en dan ik denk ik van gebruik het en sluit daar ook je cultuur en klassenmanagement op aan. Hoe cluster je je leerlingen. Dat zegt nog niks over en wat vraagt dat dan van mij als docent?</u>	Voorkennis gebruiken voor cultuur en klassenmanagement.
K44; nee, nee, nee dat klopt.	
B44; nee, nee	
K45; maakt het wel makkelijker, maakt voorkennis het wel makkelijker voor de docenten?	
B45; <u>ja absoluut, ja, de vraag, of nee het antwoord van docenten "nee ik ga eerst drie, vier weken want iedereen moet met een schone lei beginnen". daar krijg ik altijd jeuk van. Dat is dus van de basisschool na de eerste, maar ook van de eerste naar de tweede en van de tweede na de derde. neem gewoon mee want de mentor, zorgcoördinator en bouw daar op voort. Ik snap ook niet dat bij zorgleerlingen die, je na de tweede lesweek van een schooljaar die moeder, of vader gelijk uitnodigt, van nou "hoe heeft u het ervaren?" "we gaan er nu mee door". Nee dat moet eerst altijd weer een week of 6, 7 wachten. Waardoor ouders denken, haaa, dat is weer helemaal afgerond, of dat loopt weer niet. terwijl het allemaal hartstikke logisch is allemaal.</u>	Voorkennis belangrijk Voortbouwen op kennis Betere communicatie zorgleerlingen.
K46; nee duidelijk, uhm. Passend onderwijs. Wat speelt voor passend onderwijs rol als het in de klas nou aankomt op differentiatie?	
B46; en wat is dan de rol van passend onderwijs?	
K47; ja?	
B47; <u>nou, vanwege passen onderwijs hebben wij nu meer leerlingen die eerder, eerst naar het speciaal onderwijs zouden gaan. Passend onderwijs zorgt ervoor dat er meer verschillen komen tussen leerlingen en dat we daar iets mee moeten. Passend onderwijs wil niet zeggen wil niet zeggen dat we alle leerlingen zomaar aan moeten nemen. dus je moet schoolondersteuningsplan stellen, wat kunnen we wel en niet. Dus weet van jezelf wat goed kan en niet, en daarbij mag je ambitieus</u>	Passend onderwijs Grotere verschillen tussen leerlingen. Kaders stellen.

zijn, want daar hou ik wel. "van nou dit zouden we wel kunnen in de toekomst". Passend onderwijs nu, als ik dat nu kijk, denk ik daar meer zorgleerlingen binnen zijn gekomen. waar we dus al school iets mee moeten. Zo simpel wil ik het wel houden.	
K48; enne, uhm wordt het voor docenten lastiger om te differentiëren nu dat meer zorgleerlingen binnen zijn gekomen?	
B48; <u>Nee, denk het niet. want als jij als docent differentieert, dus al rekening houdt met verschillen tussen de leerlingen, maakt het niet veel uit als je er een of twee bij krijgt.</u> Wel als het hele specifieke zaken zijn, maar als het een leerling is wat structuur, bevestiging nodig heeft, dan kan het gewoon mee. Pas als het een zware autist bijvoorbeeld, dat vind ik een uitzondering. daar heb ik niet over De vraag is of wij die al binnen moeten hebben?	Passend onderwijs weinig invloed op differentiatie.
K49; Ja;	
B49; een echte zware autist, dan heb ik het niet over	
K50: De PDD-NOS'er	
B50; <u>nee, dat vind ik allemaal bijna standaard. en dat heeft natuurlijk wel gedaan. Kijk vroeger was, "jeetje je hebt er een met dyslexie in de klas, succes ermee". Terwijl we nu al bijna normaal vinden pdd-nos'er, adhd'er, drie dyslecten. weet je, dat is nu al een beetje de norm, het schuift ook wel op, wat kunnen we aan.</u>	De norm is veranderd.
K51; dus eigenlijk differentiëren wel, wordt er nu nog steeds meer gevraagd om differentiatie.	
B51; ja, ja.	
K52; dan hoor ik jou zeggen, vroeger was het die ene dyslect die je moest helpen en nu moet je eigenlijk zeven tentakels uitzetten om al die leerlingen.	
B52; Ja, maar nouja als je het zo bekijkt dan is er op een gegeven moment een grens. "ik kan niet meer aan als docent". maar dan is het ook de school, <u>hoe richting dan mijn organisatie</u> , want als je dat zou willen. Alle zorg kan hier binnen wandelen. dan moet je organisatie zo inrichten om dat ook zo te kunnen bedienen. <u>Ik denk dat als, van docent differentieert op drie niveaus in de klas dan is het al top. Dan doe ik gewoon even onder-, midden-, bovengroep. dus als je zo differentieert en dan 90% van de klas kan bedienen, 95%.</u> Kijk die 5 tot 10% extremen daar moeten we sowieso wat mee. Dat zijn kinderen, die lwt, dat vind ik een andere route. als een docent gewoon 90, 95% van zijn kids, met drie niveaus te differentiëren kan bedienen, helemaal top. Ja, toekomstdroom	Met drie niveaus differentiëren kan de grote groep bediend worden.
K53; ja duidelijk, nu gaan we organisatie..	
B53; Ja, andere pet op	
K54: ja, in hoeverre zorgt de organisatie er op dit moment voor dat de docent in de klas kan differentiëren?	
B54; kan differentiëren? Iedereen zou dat moeten kunnen nu.	
K55; en wat reikt organisatie daarvoor aan?	
B55; <u>moet de organisatie daar iets voor aanraken, dat jij goed kan differentiëren? Ik denk dat de basisprincipe van differentiëren niks met de organisatie te maken. Dat moet je als docent gewoon doen, maar als de ene docent het wel doet en de ander niet, en die weer een bietje en die net weer wat anders dan schiet het ook niet op. Dus uhm,</u>	Basisprincipe differentiatie niks met organisatie te maken. Verschillend werken

wat we nu doen. Nu is stellen we af en toe een kritische vraag richting een unit. Ik heb een stuk geschreven vorige week over opbrengstgericht werken, heel simpel, Jip en Janneke taal, wat is het eigenlijk, "differentiatie het woord". divergente differentiatie, heb ik allemaal weggelaten, daar gaat het niet eens om. Realiseer je dat , dat staat er letterlijk in homogeen geschakelde groepen, moet je ook differentiëren. Ik heb er nog niet eens over, hoe je kan differentiëren, welke niveaus er zijn, gewoon dat. <u>Dat doen we nu. We zijn nu aan het voeden, dat doen we nu op dit moment. "jongens denk daar over na" hoe zou je het willen gaan doen, meer doen we als organisatie nog niet. Is dat te weinig? Ja dat nu te weinig?</u>	Doen op dit moment te weinig aan differentiatie. .
K56: en wat zou er dan moeten, kunnen gebeuren?	
B56; <u>Nou kijk, voor de richting van volgend jaar, zou je naast een stukje kunnen schrijven, uhm in klein groepsverband, dan denk ik "unit" er over moeten hebben, terugkoppelen wat we in klasbezoeken zien binnen z'n unit, dus die veiligheid binnen z'n unit moet dan heel sterk zijn, want dan zie je beelden van elkaar. Vind ik ook mooi om te delen. Schoolvideo interactie begeleiding, die opleiding heb ik ook gedaan, daar was gebruikelijk om in een kleine setting met 4,5,6 docenten. Iemand brengt beeld in en wat zie ik nou en dat is prachtig. Zo kun je heel veel van elkaar leren, en eigenlijk dat is praten met elkaar, maar uiteindelijk gewoon gaan kijken bij elkaar en het gewoon gaan zien en het zelf ook gewoon gaan doen, dat is gewoon het allerbeste. en dat is altijd hele moeilijke, in een veilige setting praten is veilig hé "dan ga ik dit doen en dit". en dan stap je deur uit en dan ben je in de waan van de dag en dan pfff. Dan drukke kinderen en wat zijn ze druk vandaag en dan is het ook hoe triggeren we onszelf daarop of moet dat altijd vanuit controle van het managementteam komen om het wel of niet te doen. Dat staar hier altijd onder druk op z'n school als deze. Dus wenselijk zou voor mij zijn vanuit de organisatie omdat structureel op de agenda's te hebben, dat het dus gewoon een punt is. Wij differentiëren, punt!. en dat het team op mate daar in te bedienen, dus net zoals het team de leerlingen moet differentiëren, dus moet ik, of we vanuit het MT ook in het team differentiëren, je hebt ook voorlopers en ook achteraan. en waar ga je, je acties op uitzetten. Alleen op degene die het niet kunnen? nee ik wil degene die door willen ook, "wat zou nog meer kunnen" en "ow wat gaaf". laat dat maar excelleren verder. Ik verwacht dat ook van mensen, die van Ib naar Ic zijn, omdat ze iets meer doen of kunnen. En dat begint ook na verwachting uit te spreken. dus daar zit vanuit de organisatie veel meer van lijn brengen in wat je verwacht, wees duidelijk in wat je als school vindt. Nou vorig jaar hebben we die bouwstenen ontwikkeld</u>	In gesprek met elkaar over differentiatie Intervisie momenten Ervaren en uitproberen Motivatatie docent Schoolbreed op de agenda Differentiëren tussen docenten Kaders omtrent differentiatie Verschil tussen MT en docenten.
K57; ja	
B57: <u>Daar staat heel duidelijk; "het eerste zinnetje is wij bieden wat de leerling nodig hebben op de Bossche vakschool". Het gaat er niet om wat jij vindt, wat ik vind en dat mag, dat is een leuk gesprek maar daarboven hangt maar, we gaan wel bieden wat de leerling nodig heeft.</u>	Werken vanuit de behoefte van de leerling.
K58; dus eigenlijk een beetje inclusie onderwijs?	
B58; ja, ja eigenlijk wel ja. Moeten we alles kunnen? Dat we even de randjes opzoeken, nee dat hoor me duidelijk zeggen. Dus je moet helder zijn van te voren naar docenten, effe vanuit mijn rol nu even, ook	

richting ouders; "dit kunnen we en dit kunnen we niet". Dit zouden we wel kunnen, maar we weten het nu nog niet. Uhm, dus niet helemaal inclusief onderwijs. Ik ben niet van "ja kom binnen". U roept, wij draaien.	
K59; nee	
B59; Geloof ik ook niet zo in	
K60; <u>Maar als je die zegmaar kaders duidelijk stelt, daarin zou je dan alles kunnen bedienen wat binnen komt.</u>	Kaders stellen
B60; Ja, ja	
K61; als je vanuit de organisatie zou kijken hoe een docent dan moet zijn om te kunnen differentiëren?	
B61; wat een docent moet doen, daar heb ik antwoord op gegeven een docent <u>allereerst accepteren dat er verschillen zijn tussen de leerlingen. daar begint het mee. en dat hij of zij iets mee moeten doen.</u> Dan komen vanzelf al die vervolgvragen, wat betekent dit voor voorbereiding, wat betekent het voor de methode, wat betekent het voor de organisatie, wat betekent.. Als het goed is ga je er zelf over nadenken. Dat is niet een abctje, dat weet ik ook wel. en krijg je eerst van, goh uh, we moeten dat gaan aanleren die houding. <u>En ik noem het gewoon een onderzoekende houding want nu is het dit en over een paar jaar is het weer iets anders, je moet daar gewoon, je bent continu lerende, dus je moet ook een organisatie hebben die zeggen; "wij dragen daar een warm hart aan toe". Een organisatie waarin je continu kunt leren, dat betekent ik maak soms fouten en daar leer ik van en daar praat ik over. weet je wel?</u>	Differentiatie ligt bij de docent Onderzoekende houding Een lerende organisatie.
K62; ja	
B62; <u>en als we zo, dan hebben we het heel erg over vertrouwen hebben in elkaar ook. Ik weet dat die leerlingen van jou vorig jaar mentor, dan weet ik hoe jij ongeveer gewerkt heb en dan ga ik daar op voortborduren. of jij zegt tegen mij; "marcus dit heb ik al geprobeerd, dat moet je zeker niet doen". Oké dan ga ik niet eigenwijs, dat ga ik uhm, ik zal wel eens. Nee nee, zie het als continue leerlijn. en we zijn nu een beetje van afklikken in magister, les is afgesloten, letterlijk. Dan gaan we een periode afsluiten met een rapport vergaderen en dan gaan we jaar afsluiten en dat is iedere keer. en er zijn weinig doorlopende leerlijnen en daar hebben we nog heel veel in te winnen.</u>	Een doorlopende leerlijn
K63; en dat zou wel moeten die doorlopende leerlijn?	
B63; ja en dat is een beetje een doodoener, wat dat geldt voor alles. Alles moet met een doorlopende leerlijn. Maar het is logisch, dan kijk ik nog even waar ze vandaan komen, van die basisschool. Elke basisschool werkt met waar gedifferentieerd wordt op drie niveaus, allemaal, vanaf groep drie. Zit je in groep 8, komen ze hier krijgen opeens, een iemand die het op die manier uitlegt, dan gaan we met z'n alle dit doen en gaan we met z'n alle nu verwerken en alle nu dit doen, dat schiet toch niet op. Dus als we daar al gaan aansluiten bij de basisschool, en daarop ook de studiedag volgend jaar, dat we basisscholen gaan bezoeken, met deze opdracht. Staat al met potlood beschreven. En dat ik in die vier jaar hier, eerst aansluiten bij de basisschool, de knop op een gegeven moment om moet naar het MBO, dus wat wordt er verwacht van het MBO, qua zelfstandigheid enzovoort. Is weer compleet anders, en wij zitten daar tussen, dus wat wordt er van ons verwacht. Van ons verwacht, en niet zo zeer, maar	

die leerlingen kunnen niks, nee dan zeg jij; <u>"ik weet niet goed hoe ik die leerling moet activeren", dat zeg je eigenlijk. Maar die leervraag of die kernvraag, die wordt hiet nog te weinig gesteld.</u> En bijvoorbeeld met z'n J. kan ik daar prima overhebben, want die snapt dat. en dat kun je heel snel tushusku gaan.	Docenten moeten bij zichzelf neerleggen
K64; ja	
B64; Maar we moeten uhm, we kunnen heel makkelijk een stuk gaan schrijven en paar enthousiastelingen zo moet het, en dan droppen we hem bij de docent. Zo dat is geregeld. Maar dat zorgt niet voor beweging, <u>we moeten echt wel aansluiten wat een docent bij de leerling doet , dat wij bij de docenten aansluiten, maar je mag wel ondertussen een ondergrens gaan beschrijven. en eigenlijk mag je verwachten van iemand die gewoon van de docenten opleiding komt, die gewoon les kan geven aan die ondergrens voldoen.</u> Ik vind het belangrijk dat je die ondergrens beschrijft uhm, want het geeft ook een soort baken weer, van lager komt handelen niet. Onze ambitie is hier overigens, maar dit is het minimale	Aansluiten bij docenten Kaders stellen
K65; ja	
B65; wat we verwachten. en dat de rest dan een beetje in het midden zit, prima. En hier heb je ambitie en hier heb je de ondergrens, maar nogmaals zo ver zijn we nog niet. Het zijn nog allemaal dingetjes voor latere zorg. ja. <u>Eerst meer en meer met elkaar praten over, en delen van elkaar, misschien nog wel met beeld, maar dat is wel heel erg tricky. Maar eerst praten over onderwijs en wat is nu goed onderwijs en wat verwacht het van ons?.</u>	In gesprek over het onderwijs
K66; ja, nee,	
B66; En ik vind met de start van de units, dat we al een hele goede slag hebben gemaakt, <u>wat in de units wordt over onderwijsinhoud gesproken.</u> Nog niet altijd in de juiste manier, en die ene unit is effectiever dan de andere, maar die verschillen zie ik allemaal, maar het starten met units heeft ervoor gezorgd "we hebben het meer over onderwijs". Dan ik mijn eerste jaren heb meegemaakt bijvoorbeeld. Ging toen alleen maar over de organisatie is niet goed. Nee onderwijs!, Volgend jaar beter gevormde units, met een jaarplanning met dan gaan we dit doen, en dan gaan we dit bespreken en doen. en dan verwachten we dat dit af is. Zorgt al weer voor meer structuur en eigenaarschap bij de unit bij de docent zelf. En dat hoor ik wel daar voor te porren, daar is wel iedereen gevoelig voor. Die hoor, dat hoor ik breed. Dus komt ie, de juiste units moeten samengesteld zijn en dat gaan wij, daar gaan we de komende maanden mee aan de slag.	Units goed begin Planning Evalueren Structuur.
K67; nee duidelijk, dat was em!	
K67; Heb ik het overleefd? wat goed zeg!	

Bijlage 6: Transcript docent C.

Interview: Docent C.

Duur: 35:22 min.

Transcript	Open coderen
K1; Mijn afstudeeronderzoek gaat over differentiatie. en dan vooral op klassikale differentiatie. dus als je als voor de klas staat als docent zijnde. Hoe kun dan, dan differentiëren. dus niet in de vorm van begeleiding. want dat weten we al, dat dat kan. maar juist heb ik gemerkt dat veel docenten als wij hier aan de koffietafel zitten, zeggen oow heb ik weer een klas gehad en dat ze het dan lastig vinden, want het is een lastige klas, terwijl ze zien dat als er twee wel zouden werken dat de klas niet meer lastig was. en daarin dan een stukje differentiatie, hoe moet ik dan omgaan met die lastige leerling, of hoe moet ik omgaan met de moeilijk lerende leerling. en wat zorgt er nou uiteindelijk voor dat mijn klas beter functioneert. leg ik het zo goed uit? Ik heb in totaal negen verschillende vragen. waarbij eigenlijk uhm voornamelijk iedere keer wordt gevraagd wat differentiatie daar een rol mee speelt. Dus een voorbeeld is dadelijk komt het klassenklimaat aan bod en in hoeverre heeft dat invloed op differentiatie. Eerst even in het algemeen wat vragen. Hoelang werk je al op de Bossche Vakschool?	
C1; Ik werk in mei drie jaar op de Bossche Vakschool.	
K2; Drie jaar pas?	
C2; Ja	
K3; uuh	
C3; Heel kort	
K4; en daarvoor niet op?	
C4; Ik heb alle niveaus gehad, van praktijkonderwijs tot VWO.	
K5; En dan ook gelijk de tweede vraag, waarom nu dan deze doelgroep? Wat spreekt je aan in deze doelgroep?	
C5; <u>De openheid, de uh spontaniteit, de eerlijkheid uuh, de band die ik met deze kinderen op kan bouwen vind ik heel belangrijk. die ik ook heb met de meeste van de kinderen. Ik vind het gewoon heerlijke kinderen. ik zou niet meer, dit is een bewuste keus van mij, deze doelgroep basis-kader. en omdat ik alles gehad heb, heb ik ook alles kunnen proberen. En voor mij is praktijk en basis kader het prettigst werken. Dat ligt mij het beste.</u>	Bewuste keuze onderwijs.
K6; je hebt net al over relatie. Als je kijkt naar uuh naar de randvoorwaarden die je nodig hebt om te kunnen differentiëren, is relatie dan een van die randvoorwaarden?	
C6; ja dat is voor mij bijna de belangrijkste voorwaarden.	
K7; dus ik kan zeggen dat de relatie de basis is om te kunnen differentiëren?	Relatie basis voor differentiatie
C7; Ja, ja, ja	
K8; en zijn er ook nog andere randvoorwaarden nodig om te kunnen differentiëren naast relatie?	
C8; uuh, respect	Respect.
K9; en dan respect richting jij vanuit de leerlingen of de leerlingen naar jou	
C9; beide, beide, beide. Ik heb ook voor een opleiding die ik als werkplekbegeleidster gedaan heb. moest ik een onderzoek doen en daarin heb ik onderzocht, wat een kind nou eigenlijk belangrijk vindt	Luisterend naar het kind.

van ons. en <u>daarin komt steeds naar voren dat een kind het zo belangrijk vindt dat je luistert naar ze.</u> Als ze iets stouts gedaan hebben dat jij daar tijd voor vrij maakt en aankijkt en vertelt waarom vind ik jou nou stout.	
K10; dus eigenlijk gewoon tijd nemen voor de leerling	
C10; <u>tijd nemen voor het kind en ook echt aankijken en het kind het gevoel geven dat ze iemand zijn en dat iemand waard is.</u>	Respect
K11; en als je dat in verband moet brengen met differentiatie? Hoe zie je dit dan voor je in jou klas.	
C11: uuuuh, nou weet je, hoe zie ik dat voor mij, nou stel als er in mijn klas iets vervelends is gebeurd tussen een leerling en mij. dan heb ik vaak z'n band met de klas. dat de rest van de kinderen het kind terecht wijst, zo van je je weet toch dat ... blablabla. en dat zou ik ook niet leuk vinden. Vaak al voordat ik in moet grijpen, wordt dat al onderling besproken en dat vind ik eigenlijk heel positief.	
K12: Dus je probeert een positief klassenklimaat eigenlijk al te creëren, zodat zij zich verantwoordelijk voelen voor elkaar?	
C12; ja, ja ik ben ook heel gevoelig voor, zelf ook heel gevoelig voor sfeer en dat breng ik ook wel over op de klas.	
K13: en als je het over sfeer hebt, hoe probeer jij, nee eerst wat voor sfeer vindt je prettig	
C13: ontspannen, dat het kind zichzelf kunt zijn, en ook veel structuur. Het begint eigenlijk al bij binnenkomst. Bij binnenkomst sta ik altijd bij de deur, en ik krijg altijd blijde kinderen binnen, wat ik heb natuurlijk ook een vak wat kinderen leuk vinden. nou kinderen komen van alles vertellen, komen vaak al renend naar boven de trap op, wie als eerste bij het lokaal is weet je. Dus dat is gewoon heel positief. Kinderen hebben vaak zin in mijn les en balen als het voorbij is. en dan hoor ik ze zeggen "is de les nu al weer voorbij juf". kunnen we niet nog een uur.	
K14; en wat doe jij dan specifiek..	
C14: hoe je dat voor elkaar krijgt	
K15: hoe je dat voor elkaar krijgt. want ik denk dat iedereen het liefst een positief klassenklimaat wil, maar niet`	
C15; <u>ik denk dat, ik mijzelf naast de kinderen zie staan, maar ik kan daar ook boven staan.</u> Kijk zij zien mij als vertrouwelijk, ze vertellen me gewoon snel wat, ze weten ook dat ze mij kunnen vertrouwen. En ik denk ook dat ze weten dat als er iets is dan probeer ik daar ook snel op door te pakken en daar iets aan te doen. <u>en dat geldt niet alleen voor mijn mentorklassen, maar voor al mijn klassen. dus uh, de kinderen nemen mij serieus, maar ik neem ook hen serieus.</u>	Naast de leerling staan Serieus nemen Vertrouwen
K16; ja, als je kijkt naar het belang van differentiatie, en kijkt naar onze doelgroep op de Bossche Vakschool, in hoeverre denk jij dan dat het belangrijk is dat wij dat hier doen?	
C16; <u>heel belangrijk, de slogan zonder relatie geen prestatie.</u> en als jij dat niet hebt met de kinderen en de kinderen niet met jou dan heb jij het hier heel zwaar als docent maar ook als leerling.	Zonder relatie geen prestatie.
K17; dus je zegt in feite dat differentiatie tot stand komt door relatie.	
C17: Ja	
K18; we hebben het net ook al gehad over het klassenklimaat, je zegt zelf dat sfeer, heel belangrijk ook daarbij weer terug pakken op differentiatie, als je kijkt naar het klassenklimaat in hoeverre speelt	

dat een rol bij betrekking op differentiatie. Heeft het klassenklimaat überhaupt een rol als het gaat om differentiëren tussen leerlingen.	
C18; heeft het klimaat een rol?	
K19; als het gaat om differentiëren tussen de leerlingen.	
C19; <u>ja heel erg, kinderen moeten zich ook veilig voelen in een groep en kinderen moeten ook vragen durven te stellen. kinderen moeten weten van zichzelf dat ze er mogen zijn. en ik probeer kinderen heel vaak bij te brengen dat ik het helemaal niet belangrijk vind op wat voor niveau het kind presteert. en dat ik het veel belangrijker vind dat zij sociaal presteren.</u>	Veilig klassenklimaat om te kunnen differentiëren Sociaal presteren belangrijker dan didactisch presteren.
K20; wat jij denkt dat sociaal presteren belangrijker is als niveau presteren.	
C20: ja ik denk wel, de kinderen komen er allemaal uiteindelijk wel, in hun vakgebied. maar ik vind het belangrijk dat zij later gewoon een fijn en, leuk warm persoon worden, dat het gewoon sociale mensen worden.	
K21; en hoeveel invloed dat je dat school daar op moet hebben? Dat wij ze sociaal vormen?	
C21: <u>Ja heel veel, want weet je ik merk gewoon aan mezelf en aan mij lessen dat ik merk dat ik het werk doe wat het meest bij mijn past en dat is voor de klas staan en met dit type kind werken. en ik denk dat als het bij alle lessen zo zou zijn, dat kinderen gewoon weten van nou he, we hebben lessen, we respect voor elkaar, voor collega's en voor docenten. ik denk dat het allemaal niet zo moeilijk hoeft te zijn hier. maar dat moet je wel eerst af zien te dwingen en te krijgen van die kinderen. want je kunt hier niet toneel spelen want daar prikken ze gelijk door heen dat kan niet.</u>	meer sociaal aspect in de lessen. Echt zijn.
K22; en je zegt van het hoeft hier allemaal niet zo moeilijk hoeft te gaan, wat gaat hier dan, wat maakt het dan voor sommige docenten moeilijk denk jij?	
C22: <u>het starre, en het vasthoudende, en het veel te veel letten op het individu valt mij op. als het niet lekker loopt in een klas dan blijven de docenten veel hangen op een individu, zoals een kind wat steeds omgedraaid. dan moet je op een gegeven moment ook bij jezelf denken dat laat ik eventjes voor wat het is of ik doe er iets mee en ik verwijder of leg een sanctie op. en ik kies voor de rest van de klas en blijf niet zo hangen op de individuen.</u>	Probleem gericht
K23; als je kijkt naar het individu, heeft het klassenklimaat invloed op het individu hier op school?	
C23: <u>ja heel erg, als jij een klas hebt waar de kinderen zich veilig voelen. dan heb je een klas met weinig zieken, weinig afwezigen. uhm, een warm klimaat in de klas en als jij kinderen in de klas hebt die dit niet met zich brengen dan heb je een onveilige les en onveilige situatie en dat speelt natuurlijk op alles door.</u>	goed klimaat, goed voor de leerlingen.
K24; en moet de docent zorgen voor dat veilige klassenklimaat of kunnen de leerling hier dat zelf;	
C24; dat kunnen ze ook zelf. zeker	
K25; en hoe zouden leerlingen dat..?	
C25; veel in gesprek blijven met elkaar. ook als er in mijn les dingetjes gebeuren dan moeten voordat de leerlingen de les uit gaan, dit voor een heel eind oplost zijn. dus ik ga dan wel in gesprek en dit doe ik dan op gang of in de klas. maar wel elkaar aan blijven kijken.	In gesprek blijven

K26; ja precies. ook duidelijk. Dan het volgende puntje: Motivatie, uit mijn theorie is gebleken is dat motivatie grote rollen speelt bij differentiatie. Hoe denk jij daar zelf over?	
C26; <u>ja, uuh ik vind zelf, dat deze school veel te theoretisch is, ook al bieden we veel creatieve vakken aan. ben ik er van overtuigt dat er veel methodes zijn op Nederlands, Engels, wiskunde die veel praktischer zouden kunnen.</u> Dan op de manier hoe we het nu aanbieden met boeken en schriften. Kinderen vinden boeken verschrikkelijk, schriften verschrikkelijk, schrijven. toch weet ik zeker dat het veel aantrekkelijker gemaakt zou kunnen worden.	Onderwijs te theoretisch
K27; Dus als je kijkt naar de leerstijl van onze leerlingen, dan zitten wij niet op het zelfde niveau? dan zitten we niet op dezelfde hoogte als dat we met de leerlingen moeten zitten?	
C27: <u>nee, het zou veel praktischer moeten</u>	Praktischer
K28; en terug naar, zorgt dit er nou ook voor dat wij het te theoretisch aanbieden dat leerlingen niet gemotiveerd zijn.	
C28: <u>nou weet je, je kunt wel. Ik observeer wel eens de lessen van mijn collega's en ik heb daar echt wel zo mijn bedenkingen bij. Ik zie dingetjes gebeuren in een les, waarbij ik denk deze kinderen zij ook gebaard bij tempo in de les, niet allemaal blijven hangen, niet te veel tijd bij een opdracht blijven hangen, niet te veel tijd krijgen om een antwoord te geven. z'n les moet flisten. er moet echt een bepaalde snelheid in zitten, zodat kinderen ook niet de kans krijgen om achterover te gaan liggen.</u> want dan gaan ze liggen vervelen en dat er veel meer gedifferentieerd moet worden binnen de lessen.	Tempo in de lessen (klassenmanagement)
K29; en heb je daar zelf een beeld van hoe dat mogelijk zou kunnen zijn?	
C29; uh, <u>kinderen moeten ook kunnen bewegen. Vooral de jongens. ik zie dat als jij drie uur theorie-vak op een rij hebt. voorheen was dat twee uur, en dan hadden ze pauze, nu is dat drie uur en hebben ze pauze, ik persoonlijk vind uh dat te lang, drie uur les. en ik zou zelf zijn, uuh les met een soort van migratietijd waarbij kinderen heel effentjes al lopen ze maar even naar buiten of rennen ze een rondje. de leerlingen moeten veel meer lichamelijk hun energie kwijt. daarom is het ook belangrijk in mijn vak dat, ik kan wel zeggen dat ze moeten blijven zitten op een kruk, maar ik vind dat op het moment dat het goed gaat, en dat zij zich houden aan de regeltjes die ik heb aan de klas dat zij bewegen van de ene naar de andere tafel om en dat gaat goed en dat gaat fijn, dan vind ik dat prima.</u>	Meer beweging
K30; en als je terug koppelen aan een theorievak, hoe dat voor je zien?	
C30; <u>ik zou een in een theorievak veel meer samenwerken, in groepjes laten werken. In plaats van allemaal alleen aan een tafel en naar jou laten luisteren en verschillende werkvormen.</u> en dat vergt veel voorbereiding van ons maar als je een les goede hebt staan en daar mag ook beloningstijd inzitten he. en wat voor beloning dat is, moet een docent zelf weten, maar je kan kinderen paaien door belonen. dan denk ik dat jij veel ontspannende les hebt. ik vind docenten zo gespannen voor de klas staat. als ik dat zo eens observeer.	Meer samenwerken tussen leerlingen Pedagogische ruimte Gespannen docent Vorbereiding

K31: dan komen we al bij de volgende vraag, hoe vind u dat een docent zich op moet stellen richting de leerling. Je zegt eigenlijk al dat ze nou te gespannen zijn, maar als je een ideaalbeeld mag beschrijven bij dit type leerling.	
C31; hoe een docent dan zou moeten zijn?	
K32; Ja	
C32; heel veel kinderen zijn gebaat bij een knuffel. en waarom ik dat mag en een ander niet dat weet ik ook niet. maar ik ben nogal van de knuffel hier, dus ik kan nog weleens een kind lekker vastpakken, zo lekker bij me laten hangen. hoe zou dat nou kunnen. Ik denk zelf dat je dat een beetje in je moet hebben. Ik hoef niet op een VWO les te gaan geven in dit soort van gedrag van mezelf. dit past gewoon bij deze kinderen ik ben gewoon zo, ik speel dat niet. <u>als een kind zich gezien en gehoord voelt dan ben jij eigenlijk al een heel eind.</u>	Docent moet begrijpend zijn.
K33; dus eigenlijk zeg jij; je moet de feeling hebben om met deze kinderen te werken en anders moet je het niet doen.	
C33; <u>nee, ja en daarom vind ik het jammer dat hier een stel collega's rondlopen, waarbij ik denk is die feeling er wel en die blijven toch op deze school rondlopen.</u> dan denk ik goh, wees eens eerlijk naar je zelf, want ik denk dat jij op een hoger niveau veel beter tot je recht zou kunnen komen. <u>want het gaat op deze school nog niet zo zeer om de prestaties van de kinderen maar meer om het feit van ik vind het heel belangrijk dat een kind een leuke middelbare schooltijd heeft en daar wil ik gewoon heel veel voor doen en voor gaan.</u>	Feeling met leerlingen belangrijk. Gaat niet zo zeer om prestaties.
K34; ja	
C34; en dat staat bij mij hoger dan de leerstof die ze moeten beheersen	
K35; ja en dat kan hier?	
C35: ja ik kan dat, maar ook wel eens niet he, ik heb ook wel eens momenten dat het, ik heb ook wel eens een akkefietje. ik weet niet of dat in magister heb kunnen lezen met een telefoon. toen hebben ze echt een rotstreek uitgehaald bij hun klasgenootje. maar ik heb hun wel aangesproken dat ze mijn vertrouwen ook beschaamd hebben door dit te doen. want ik had dit nooit, en ik heb het idee dat ze wel begrijpen wat ik bedoel. "wat inderdaad juf dat had je van ons nooit verwacht en dat hebben we wel gedaan". en eerst zeggen maar juf het was toch niet voor u bedoeld, nee maar het is in mijn les gebeurt en ik heb wel alles voor jullie mogelijke gesteld om deze opdracht te doen, zelfs twee opdrachten, want ik dacht dat kan wel in deze klas, maar dat is niet gelukt. dus het is belangrijk als jij als docent je kwetsbaar op kan stellen richting de leerlingen.	Kwetsbaar opstellen.
K36; hebben ze dat ook nodig dat, dat gebeurt?	
C36; ja, heel erg. je mag best wel eens aangeven, ik voel me niet zo lekker of het is niet gegaan zoals ik het had gewild. en dat er ook wel eens iets mislukt.	Echt zijn.
K37; zo wordt je eigenlijk menselijk voor die leerlingen	
C37: ja	
K38: ik heb ook een stukje over voorkennis. ik merk dat als ik mijn leerlingen bij ons binnen komen het prettig vind om wat te weten voordat ze binnenkomen. als je kijkt naar differentiatie is het dan belangrijk dat je voorkennis hebt over de leerling voordat je ze in je les krijgt?	
C38: <u>ja heel belangrijk. je kunt dit ook heel anders opvatten maar ik bekijk dit heel even vanuit mijn mentor rol.</u> en ik wil heel erg op de	Voorkennis belangrijk.

hoogte zijn van wat zijn dit voor kinderen. en door het feit dat er mijn gezegd werd dat ik 25 kinderen kreeg en waar eigenlijk weinig mee aan de hand was. en later blijkt dat er in geen enkele klas zoveel aan de hand is, als in mijn klas dan denk ik hoe heeft dit kunnen ontstaan. die overdracht is ergens helemaal misgelopen.	
K39; en hoe belangrijk acht je dan de overdracht?	
C39; ja heel belangrijk, dan zou ik ook wel een grotere rol in willen spelen. want ik denk dat als wij betere voorkennis hadden gehad, <u>dan waren sommige kinderen hier niet terecht gekomen. die zitten hier niet op de goede plek, waar zij wel op hun manier bediend kunnen worden. die wij hier niet kunnen bieden.</u>	Kunnen niet alle zorg aan.
K40; en heb je een beeld voor je hoe je dat zou kunnen vormgeven?	
C40; nou ik zo graag, in die commissie willen zitten over de aanname van kinderen uit groep 8. en in gesprek gaan met de collega van de basisschool, ouders en ik zou ook wel uuh vee meer dossiers willen zien. Want als ik zie wat daar hier is misgegaan is.	Betere dossier vorming.
K41; maar de dossiers die wij nu hebben staat daar voldoende informatie in?	
C41: nee, we krijgen vaak te weinig info van de basisschool	
K42; dus er moet een betere band ontstaan met de basisschool. ook als je weer kijkt naar differentiatie in hoeverre is het dan belangrijk dat je voorkennis hebt over de leerling?	
C42; uuhm, nou als jij een klas zou hebben waar basis en kader leerlingen door elkaar zitten, is het handig om te weten wat voor vlees je in de kuip hebt. maar als je alleen een basis of kader klas hebt kun je daar ook heel sec in gaan en bedenken ik bedien jullie op het niveau wat bij basis past. of bij K past. dan is het niet eens zo zeer van toepassing.	Differentiatie afhankelijk van groepssamenstellingen.
K43; en als je dan later merkt dat er toch kinderen zijn daar in onder uit glijden?	
C43: ja, het is ook maar net wat als docent wil, je kan er zoveel tijd in steken als je zelf wilt. ik ben iemand die zich heel erg inleest en heel veel weten over de kinderen van tevoren al. en andere collega's zeggen ik vind dat zelf niet zo belangrijk, ik kom daar wel achter.	
K44; Welke van de twee denk je dat beter is?	
C44; <u>ik denk mijn methode, en ja dat kost veel tijd, maar ik weet van de onderbouw eigenlijk wel heel veel. niet zoveel als de zorgcoördinatoren. en ik weet van mijn eigen klas ook heel veel.</u>	Voorkennis belangrijk, maar kost tijd.
K45; en weet je dat alleen vanuit de dossierinformatie of ook van de gesprekken die je voert?	
C45: nou ik heb een opleiding gedaan een paar maanden geleden tot vertrouwenspersoon, omgangsvorm en integriteit. en ik ben niet benoemd hier en daar gaat het ook helemaal niet om, maar ik heb wel gedaan en ben benoembaar maar die rol als vertrouwenspersoon ligt mij heel goed. want ik hoor ontzeten veel van de leerlingen en ik vind ook, ik ben vertrouwenspersoon, of ik nou aangesteld ben of niet ervoor, ik ben het wel voor de kinderen. en de kinderen weten dat ook. en ik heb ook kinderen die ik regelmatig spreek en zie en dat is het MT ook van op de hoogte.	
K46; netjes, nou dan een leuke; de organisatie. in hoeverre denk je zelf dat de Bossche vakschool als organisatie een rol speelt bij het kunnen differentiëren tussen leerlingen. Dus doet de organisatie iets waardoor het mogelijk wordt of juist niet mogelijk wordt. moet er iets veranderen?	

C46; er moet hier sowieso veel veranderen. <u>nou het speelt wel een rol, heel erg zelfs. ik vind de klassen erg groot als je dat bedoelt.</u>	Klassen te groot
K47; ja onder andere, maar ook waar we het net over hebben gehad de voorkennis die we over de leerlingen hebben, is ook een stukje wat de organisatie voor kan zorgen dat het goed geregeld is bijvoorbeeld	
beh	Talent inzetten
K48; en merk je ook dat de leerlingen daar iets aan hebben?	
C48; ja heerlijk is dat, dat vinden zij ontzettend fijn. even tot rust komen bij iemand waar ze zich vertrouwt voelen. Nu worden ze naar de balie gestuurd. en dan met een hoop formulieren en een hoop geloop en een hoop getoeter over de gang. <u>Dus daarom vind ik het nu ook heel fijn dat we de kansklas hebben. Dat moeten wij hier gewoon hebben, wij zitten aan de onderkant van de maatschappij met onze leerlingen. en dan is het ook wel heel fijn dat we een soort van interne rebound hebben waar de leerlingen even terecht kunnen</u>	Behoeft gestuurde projecten.
K49; en heb je nog iets vanuit de organisatie nodig als persoon, mentor of docent zijnde om goed te kunnen differentiëren? Wat zou je willen vanuit de organisatie zoals klassengrootte, tijd voor time-out zoals je net benoemde.	
C49; <u>nou ik zou het wel fijn vinden dat een teamleider direct aanspreekbaar is als je hem nodig hebt. Nu zitten ze vaak met z'n drieën in gesprek of zijn ze er alle drie tegelijk niet. Het valt mij gewoon op dat het moment dat ik echt acuut iemand nog hebt van het MT, dat er niemand zit. Het wordt wel oplost, maar dan moet je er weer achteraan.</u> en ik vind de werkdruk hier ook heel erg hoog op deze school. naast dat je je lessen loopt te geven je ook nog veel andere dingen aan je hoofd hebt. <u>dingen die er nog moeten gebeuren.</u>	Direct aanspreekbaar Hoge werkdruk
K50; kun je daar een iets specifiekere voorbeeld van noemen?	
C50; <u>nou z'n unitvergadering, vind ik vaak vergaderen om het vergaderen. terwijl je op die momenten hele andere dingen zou kunnen doen.</u>	Vergaderen om te vergaderen.
K51; ah ja zo	
C51; wat ik zou ik nog meer kunnen vertellen. <u>Ik vind het jammer dat hier een moppercultuur hangt op school. iedere loopt gewoon met, en ik kan hier zelf ook aan mee doen hoor, aan de moppercultuur. Maar de openheid. Ik mis ook gewoon een stuk openheid hier.</u>	Moppercultuur Openheid
K52; en heb je ook een beeld voor hoe je dat meer zou kunnen die openheid	
C52: nou dat er veel meer gecommuniceerd wordt, van wat en waarom, wat, waarom hoe, wie.	
K53; dus eigenlijk moet de communicatie gewoon opener.	
C53; ja veel opener, en ik vind dat niet iedereen hier op gelijk manier behandeld wordt. sommige collega's hebben toch privileges is mijn gevoel. en als je hier maar hard schreeuwt dan wordt het voor je geregeld. en als je achtergrond houdt dan.	
K54; en wat voor invloed heeft dat op jou?	
C54; <u>nou veel, dat heeft op mij dan wel veel invloed, dan denk ik wel laat mij maar gewoon me lessen draaien en als die rompslomp erom heen, Ik weet dat de dingen die ik zelf moet regelen gebeuren goed. maar heb ik anderen nodig, collega's hier op school dat duurt het te lang. of dan gebeurt het niet. Ik kan heel erg op mezelf bouwen en ik kan regelmatig niet op collega's bouwen.</u>	Eigen eiland Geen conformisme

K55: en zou je dat wel willen?	
C55; ja tuurlijk wel.	
K56; nou de laatste vraag, speelt passend onderwijs een rol als het nu aankomt op differentiatie? is het makkelijker of moeilijker geworden om te differentiëren in de klas sinds dat er passend onderwijs is ontstaan?	
C56; <u>ja, heel veel. Ik vind het bijna een soort van speciaal onderwijs hier op deze school. Ik vind dat er veel te weinig leerling besprekingen zijn. dat zou hier wekelijks moeten zijn maar dat is hier een keer in het half jaar. Veel te veel bureaucratie.</u>	Bijna speciaal onderwijs Meer leerlingen besprekingen Bureaucratie
K57; wat bedoel met bureaucratie?	
C57; veel te veel dat papiergedoe allemaal. al die formulieren.	
K58; als je kijkt naar passend onderwijs in de klas, wat heeft passend onderwijs voor invloed in de klas?	
C58; <u>dat kinderen hier soort van handicapje hebben de meeste aandacht krijgen en dat de kinderen die voortvarend en goed gaan, die aandacht niet krijgen, maar wij allemaal roepen hadden wij er maar 65 zo van deze. dat je vaak ook niet de mogelijkheid hebt om kinderen met achterstanden en uh op cognitief maar ook op pedagogisch vlak, dat wij daar niet in kunnen handelen. ook al hebben wij al z'n groot zorgteam. We kunnen dit niet behappen.</u>	Aandacht naar probleemleerlingen Handelingsverlegenheid
K59; eigenlijk zeg je als je kijkt naar de klas dan gaat er te weinig aandacht naar de positieve kinderen, maar dat komt eigenlijk doordat zorgvraag..	
C59; zo hoog is hier	
K60; heb je daar een beeld bij of dat zou kunnen veranderen? en er iets aan zouden kunnen doen?	
C60; <u>als ze directie om zou gaan, het zorgteam moet veel zichtbaarder zijn in school en uhm het MT moet veel zichtbaarder zijn in school. en het MT is nu allemaal brandjes aan het oplossen maar zij zouden ook eens mee moeten doen met de positievere dingen. die wij hier met de kinderen doen.</u>	Zorgteam + MT meer zichtbaar Positieve betrokkenheid
K61; dus eigenlijk zouden we positiever moeten kijken naar de kinderen.	
C61; <u>ja, ik vind vaak dat er heel negatief gesproken wordt over kinderen. terwijl ik ten eerste denk, het is een kind van de rekening. het is een kind wat zo gemaakt is door de opvoeding. En in elk kind zit iets goeds en het is heel mooi om dat naar boven te krijgen. en het is ook heel mooi wat jij samen met L. doet die leerwerktraject klas. dat het dus mogelijk is voor deze kinderen op deze school. die het echt niet willen of echt niet kunnen, zo begeleidt worden en zo lekker met stages bediend worden. En als ik dan zie hoe die kinderen groeien.</u>	Positief richting leerlingen.
K62; dus eigenlijk zeg je als ik het zo om buig; je moet kijken naar wat het kind nodig heeft en niet kijken naar wat wij in huis hebben en dat aanbieden.	
C62; <u>nee, wat hebben onze kinderen nou nodig en daaruit voortvloeiend is, wat kunnen wij die kinderen nou bieden. wat hebben wij hier nou voor mensen en zitten wij hier wel met de goede mensen voor deze kinderen. dat denk ik ja.</u>	Kijken wat de leerlingen nodig hebben.
K63; nou dat was ie	
C63; was ie dat ja?	
K64; Ja	

Bijlage 7: Transcript docent D.

Interview docent D.

Duur; 31;25

Transcript	
K1; Nou om te beginnen eerst wat algemene vragen, uhm hoelang ben je al werkzaam op de Bossche Vakschool?	
D1; Op deze locatie, al 10 jaar	
K2; 10 jaar al, en waarom uhm, waarom deze doelgroep?	
D2; Waarom deze doelgroep? uhm eigenlijk ben ik er een beetje ingerold. ik heb natuurlijk eerst een andere carrière gehad. uhm rond de veertig ben ik gaan kijken van "ik wil wat anders", en onderwijs zat er altijd al wel in en ik ben voor deze doelgroep gegaan omdat ik niet alleen voor een klas wil staan om lesstof over te brengen, maar ook daadwerkelijk voor kinderen wil betekenen dus in de zin van ze verder helpen, de maatschappij in. Dat betekent dat je daar ook een beetje pedagogisch voor moet zijn, nou mijn leeftijd was in ieder geval dusdanig dat ik wat levenservaring had en eigen kinderen had, dus dat, dat kon ik in ieder geval inzetten. Dus daarom de doelgroep.	
K3; Dat is wel een bewuste keuze?	
D3; <u>Dat is wel een bewuste keuze.</u>	Bewuste keuze
K4; Oké	
D4; Er is natuurlijk wel een verschil, ik zat eerst op t Hervion, daar was de doelgroep, klein basis leerling component, veel kader leerlingen, <u>dus de doelgroep is wel een klein beetje veranderd in de loop van der jaren.</u> Ik denk dat het ook niet zo zeer te maken heeft met de insteek van de school zelf hier, maar ook wel met van kader een beetje naar basis, een echte beroepsopleiding, een Bossche Vakschool is geworden maar ook wel door maatschappelijke ontwikkelingen, <u>we hebben hier echt wel de kinderen op school, waar, waar uh, die uit sociaal moeilijkere gezinnen komen.</u>	Doelgroep veranderd Sociaal moeilijkere kinderen
K5; Dus een beetje de onderkant van de maatschappij?	
D5; Ja, ja,	
K6; Ja	
D6; Dus dat is een beetje een verschuiving, van zeg maar van dat gene waar ik oorspronkelijk voor ben gegaan. <u>Dat vind ik op zich niet zo heel erg, maar af en toe wel moeilijker.</u>	Meer moeite met doelgroep
K7; Ja, uhm, Ga ik toch even verder richting differentiatie	
D7; Ja	
K8; Komen we dadelijk nog wel op stukje, verandering van de doelgroep	
D8; uh hu,	
K9; maar als je kijkt, als we nu kijken naar differentiatie, hoe belangrijk is differentiatie voor deze doelgroep?	
D9; uhm, <u>ik denk dat voor deze doelgroep heel belangrijk is om te differentiëren, want je merkt dat leerlingen uitgedaagd moeten worden, als dat niet gebeurt dan vervallen ze heel gauw in een gevoel "van ik doe niks, ik hang, ik zak" en dat moet je zien te voorkomen.</u> Je moet ze dus uitdagen en je kunt een leerling uitdagen door uhm, <u>door hem wat moeilijkere stof te geven, maar</u>	Differentiatie is belangrijk. Differentiatie in de vorm van uitdagen. Hoger niveau aanbieden.

moet ook beloond worden. Je kunt uh een leerling uitdagen door te zeggen; "in dat vak ben je heel goed, daar kun excellent in worden" en dat doen we hier eigenlijk niet. Wij zitten hier nog steeds vast geroest in aparte vakjes en ieder doet zijn eigen ding en we zien helemaal geen relatie met de andere vakken meer. Leerlingen zou bijvoorbeeld heel goed kunnen zijn in wiskunde en wat minder goed in Engels, dus hij zou voor wiskunde op een wat hoger niveau, kader niveau zitten	Geen relatie met andere vakken
K10; Ja?	
D10; Die, dat kunnen wij hier op school niet bieden, want ze maken uiteindelijk toch een examen op één niveau en dat is wel jammer. Dat vind ik wel jammer aan het differentiëren.	
K11; Dus, maar je zegt eigenlijk dus dat wel meer zou moeten.	
D11; Het zou meer moeten. Ja zeker, je moet leerlingen meer uitdagen.	
K12; En wat ik jou ook vooral hoor zeggen is dat je ze positief moet differentiëren.	Positief differentiëren.
D12; Ja, ja. Je kunt natuurlijk op tempo differentiëren, maar dan kom elkaar op een gegeven moment tegen, op het moment dat je, dat je toetsen en rapportcijfers klaar moet hebben. Daar in lukt het mij niet altijd om te zeggen "ga jij maar vooruit, en hou deze leerlingen wat achter" maar ik vind wel dat je op niveau kan differentiëren en dat moet je breder trekken dan het vak zelf.	Niveau differentiëren. Breder dan het vak.
K13; en dus zeg maar, dat is dan weer op dat Engels, wiskunde?	
D13; Dus dat er vakken kunnen zijn die zij op een hoger niveau uh, uh verder, uh, uh examen in doen, dan andere vakken.	
K14; Ja, duidelijk, als je kijkt naar de randvoorwaarden, welke randvoorwaarden zijn er nodig om te kunnen differentiëren?	
D14; uhm, Dat vind ik een moeilijke vraag, randvoorwaarden. Je hebt natuurlijke te maken met je kerndoelen, je eind termen van het examen, je moet leerlingen. Ik spreek nu vanuit mijn eigen vak uit.	Einddoelen / termen
K15; Das goed	
D15; Dus dat is een theorie-vak, je moet natuurlijk dat die leerlingen dat gene hebben voorbereidt om dat examen goed te doen, want dat maakt de helft uit van hun eindcijfer, dus dat is een randvoorwaarden waarin je eigenlijk niet in kunt veranderen. anderen randvoorwaarde is denk ik ook wel het lesrooster, vind ik ook heel belangrijk. Om te differentiëren moet je in het lesrooster, moet je misschien ook wel wat vrijheid geven om, om te kunnen differentiëren. Een voorbeeld zou kunnen zijn, dat je twee wiskundedocenten tegelijkertijd wiskunde laat geven, aan twee klassen van verschillend niveau en dan kun je dus leerlingen onderling uitwisselen hé. De leerlingen die wat meer uitleg nodig hebben, die moeten misschien in een klein groepje gaan bij de ene docent en de leerlingen die wat sneller en beter vooruit kunnen of een hoger niveau kunnen hebben, gaan bij die andere docent. dus dan kun je klas overstijgend differentiëren. Binnen een klas zelf, wat is dan de randvoorwaarde, dat de groep wat mij betreft niet te groot moet zijn, en je niet teveel niveaus van differentiatie hebben.	Vrijheid om te differentiëren Klas-overstijgend differentiëren Groepsgrootte Niet te veel niveaus

K16; en hoeveel niveaus zouden er dan maximaal kunnen zijn?	
D16; Ik zelf kan, vind twee, in de huidige situatie vind ik twee niveaus vind ik meer dan genoeg, maar eigenlijk zou je minstens drie niveaus moeten hebben.	Minstens drie niveaus
K17; en waarom kunnen er nou geen drie niveaus zijn?	
D17; omdat de meeste groepen te bewerkelijk zijn om bepaalde zelfstandigheid te laten uitvoeren.	Door klas niet in staat om te differentiëren.
K18; Dus dan zou er meer zelfstandigheid bij de leerlingen,	
D18'; ja, ja	
K19; moeten zijn om te kunnen differentiëren.	
D19; Ja, ja	
K20 en moet die zelfstandigheid, hoort dat nou bij deze doelgroep of zit daar ook een stukje van ons als docenten in?	
D20; Ik denk wel dat we zelfstandigheid aan leerlingen kunnen meegeven, want ik had begrepen, <u>dat als leerlingen op een basisschool zitten, dat ze heel vaak gedifferentieerd aan het werk zijn en heel vaak zelfstandig aan het werk moeten</u> en ik heb het idee dat we hier toch wel weer een klein beetje loslaten omdat, we toch wel redelijk vast omliggende lessenprogrammaatjes, lesprogramma's hebben. Dus we zouden echt vanaf de brugklas die zelfstandigheid, ja, kunnen aanleren. <u>Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid.</u>	Meer zelfstandigheid bij leerlingen Verantwoordelijkheid Zelfstandigheid
K21; Dus eigenlijk, als ik dan ook uhm, zelf een conclusie trek, zijn verantwoordelijkheid en zelfstandigheid zijn eigenlijk ook randvoorwaarden om te differentiëren. Uhm ik hoor jou vooral didactische randvoorwaarden noemen dus het lesrooster, dat je klasoverstijgend, maar zijn er ook pedagogische randvoorwaarden?	
D21; In principe die zelfstandigheid en die verantwoordelijkheid, dat vind ik wel pedagogische elementen, die uhm ja, dat denk ik. uhm pedagogisch, <u>kijk op het moment dat je de klassen indeelt, hoe ze nu zijn, met al die treinopstellingen</u>	Pedagogische ruimte.
K22; Ja?	
D22; Dan kun je geen, zelfstandigheid en wellicht een beetje samenwerkingsverband creëren. Ik heb dat een keer geprobeerd, maar als alleen in mijn lokaal de leerlingen groepsgewijs leerlingen zitten, en in andere lokalen helemaal niet. Dan houdt het een keer op, want dan weten ze ook niet hoe ze er mee moeten werken, dus dat wel iets, in het geheel moet aanleren bij de leerlingen.	
K23; <u>Dus, dan als je goed wil differentiëren dan moet dat ook schoolbreed gebeuren.</u>	Differentiatie moet schoolbreed.
D23; Ja zeker, ik denk wel dat we met elkaar afspraken maken, hoe willen we dat doen? hoe pakken we dat aan? En de differentiatie die ik nu toe pas, dat is niet meer dan klassikale uitleg voor allemaal. en dan de groep die het al weet, die gaat lekker aan de slag. En de groep die het nog niet weet, krijgt of in een klein groepje of individueel nog extra uitleg. Dat is dan minimale vorm van differentiëren, vind ik eigenlijk	Kaders schoolbreed
K24; En zou je wel meer willen?	
D24; Ik denk wel, ik zou wel, want dan kun je bij sommige leerlingen er wat meer uithalen. Maar je bent wel beperkt omdat je	Intrinsieke beloningen.

ze niet iets kunt bieden, wat het niveau overstijgt, ze zitten in een basis klas of in een kader klas, en meer dan dat zit er niet in. Ik kan ze bieden werk verder in een T-boek, maar als daar verder niks van beloning aan vast zit, dan is het voor een leerling niet altijd even prettig om dat dan maar te gaan doen, het zijn natuurlijk toch ook pubers, die denken van vind het wel goed zo. snap je?	
K25; Dus eigenlijk hoor ik jou ook wel zeggen, dat motivatie een rol speelt bij differentiatie?	
D25; Ja motivatie zeker	
K26; En hoe belangrijk is motivatie dan? Ja eigenlijk heel belangrijk	
D26; Ik vind het voor leerlingen is motivatie toch heel belangrijk, wil jij graag dat hogere niveau bereiken en wil je er wat voor doen, dan is die motivatie wel belangrijk.	
K27; En zorgt motivatie er dan ook voor dat je beter kan differentiëren?	
D27; Dat is, uhm, mede. <u>Ik geloof niet dat alleen differentiatie daar voor zorgt, daar moet natuurlijk. Je moet daar ook een goede begeleiding in geven.</u>	Motivatie niet alleen door differentiatie. Begeleiding
K28; Ja oké. en begeleiding is dan, dat je in verschillende groepjes, uitleg kan geven.	
D28; Dat je leerlingen daar ook naar toe kan begeleiden, en dat je de juiste materialen hebt, en dat misschien ook de voorzieningen in een lokaal, <u>als we alleen lokalen hebben waar tafeltjes en stoeltjes staan en we hebben niet de mogelijkheid om heel makkelijk en snel met laptops, of computers te werken, dan ben je beperkt. en dus moet ook bijdragen, dus een docent voor willen gaan.</u>	Pedagogische ruimte
K29; Ja...	
D29; Om kinderen in groepjes te laten werken, maar je hebt ook lesmateriaal nodig om dat te kunnen doen.	
K30; Ja, als je kijkt naar het klassenklimaat speelt dat een rol als het gaat om differentiatie?	
D30; Ja, wij delen de kinderen in, min of meer als, in de bovenbouw hebben ze natuurlijk een beroepskeuze gemaakt, zijn ze ingedeeld op hun interesse, laat ik het zo maar even zeggen, maar ook op hun leeftijd uhm, <u>maar ze hebben er niet voor gekozen om in dat groepje te zitten dus je hebt eerst toch de groepsvorming die moet plaatsvinden, voordat je überhaupt eigenlijk aan het werk voor een vak kunt gaan denken. en uhm, ja dat, niet ieder klimaat in een groep is dusdanig hé, voor veiligheid of gewoon saamhorigheid dat je kunt zeggen hier kunnen we optimaal gaan werken.</u>	Groepsklimaat voor differentiatie Klimaat moet veiligheid bieden.
K31; en uhm, zie je daar kansen in hoe dat zou kunnen veranderen, kunnen verbeteren?	
D31; <u>Ja ik denk dat het zou kunnen verbeteren. ja weet je, ik blijf van mening, dat differentiëren niet, dat dat kun je niet in een klaslokaal echt goed tot stand brengen. differentiëren moet je veel meer, uhm, buiten het lokaal vinden, dus ook de ruimtes moeten daar dan op aangepast, als je leerlingen dus keuzes geeft, je kan op wiskunde op een hoger niveau werken, dan betekent dat je er wat meer tijd voor moet investeren, dan moet er ook een</u>	Pedagogische ruimte Klas-overstijgend differentiëren.

mogelijkheid zijn voor die leerling, om tijdens een ander vak daar ook aan te werken, dat moet je niet een Engels lokaal zitten, dan moet je in een ruimte zitten, waar je eventueel ook nog wat vragen kan stellen, dus dan ik dat uhm, <u>klassenverband niet een ideale situatie is om te gaan differentiëren, dat moet je eerder in groter groepsverband, een aantal klassen bij elkaar, die dan tegelijkertijd les hebben van Nederlands, Engels, wiskunde of ander vakken. En die dan ook mogelijkheid hebben om in een wat grotere ruimte hun vakken te kunnen uitwerken.</u>	
K32; <u>Dus eigenlijk hoor ik jou zeggen dat wanneer je met meer mensen samenwerkt wordt het makkelijker voor het individu uh, te differentiëren.</u>	Samenwerken met collega's
D32; ja, ja, zeker.	
K33; Ja, dan eigenlijk was mijn volgende vraag, hoeveel invloed heeft het klassenklimaat volgens u op het individu? dan denk ik,	
D33; <u>Ik denk dat ie wel groot is, van het klassenklimaat, misschien niet zoveel uit te halen is, als afhankelijk bent van de klas waarin je zit, als je net in een moeilijke groep zit, probeer dan maar eens boven het maisveld uit te steken.</u>	Individu afhankelijk van klassenklimaat
K34; en dat heeft dan ook weer invloed op de differentiatie?	
D34; Ja,	
K35; Ja interessant, uhm, als we kijken naar de rol van de docent, hoe vindt u dat de docent zich op moet stellen richting de leerling, als het ideaal beeld is.	
D35; <u>Ik zou de rol van een docent, veel meer coachend zien dan. Daar zijn de randvoorwaarden die we net noemde die zijn wel van belang, cruciaal belang. Dat je ze leert zelfstandigheid en samenwerkingsverband, keuzes en dat je er als docent als coach bij bent, ik denk dat, dat een meer ideaalbeeld zou zijn, dan..</u>	Docent moet coachend zijn. Randvoorwaarden essentieel.
K36; Hebben onze leerlingen dat ook nodig?	
D36; Leerlingen hebben het sowieso nodig om gecoacht te worden ja,	
K37; en wat doen we op dit moment dan uhm,	
D37; Op dit moment uhm, heb je klassikaal, geef je les. Dat betekent dat als je geluk hebt de klas niet te groot is, dat best wel tijd hebt om bepaalde leerlingen wat meer te coachen tijdens z'n les. Maar is de groep te groot, dan kom je lang niet toe aan, om iedere leerling apart nog een aantal zaken te bespreken, dat is echt heel moeilijk.	
K38; Ben je meer leidend?	
D38'; ja,	
K39; Ben je meer leidend bezig?	
D39; Ja, en dan is, dan gaat het om de groep en niet om het individu.	
K40; en het is wel belangrijk dat het om het individu gaat?	
D40; <u>Ja zeker, zeker. Er zijn leerlingen die echt heel erg gecoacht moeten worden, die begeleiding nodig hebben en niet zo zeer begeleiding in de wiskunde, maar begeleiding in "hoe pak ik het aan" of "ik ben steeds afgeleid" hoe krijg ik dat voor elkaar juffrouw? En op het moment dat ze een aantal keer een onvoldoende hebben gehaald, dan, dan laat ik me kop maar</u>	Individuele begeleiding. Begrijpende docent

zakken. Ze moeten wel positief gepusht worden om, om resultaten goed te behalen toch?	
K41; Ja, dus eigenlijk in je rol als docent moet coachend zijn en daarvoor zijn de randvoorwaarden essentieel.	
D41; Ja	
K42; Nee duidelijk. Als we kijken naar voorkennis over de leerlingen, hoe belangrijk is die als je de les ingaat?	
D42; <u>Ja die is wel belangrijk, onder deze doelgroep zeker. Je moet toch weten wat er speelt bij leerlingen.</u> Als het om thuissituaties gaat of om gedragsproblemen of leerproblematiek is toch wel belangrijk om te weten, dat daar in ieder geval kennis van hebt.	Voorkennis belangrijk, weten wat er speelt.
K43; En hoe kun je die kennis inzetten in de les?	
D43; uhm, Hoe kun je die inzetten in de les?	
K44; Of kun je die überhaupt inzetten in de les?	
D44; Ja en nee. <u>Je kunt het natuurlijk in je pedagogisch handelen inzetten want op het moment dat je iets weet van de leerling, kun je er ook naar handelen.</u> Kun je een leerling op een andere manier aanspreken, dan je normaal zou doen. Maar voornamelijk dat je leerlingen eens apart kunt spreken, en ze daarbij, <u>dan in ieder geval laten weten dat je er voor ze bent.</u> als het gaat om moeilijke thuissituatie of wat dan ook. een leerling met een leerproblematiek is ook belangrijk om te weten, als je eens een keer een probleem hebt, dat je ze apart neemt omdat met hun te bespreken of in ieder geval een beetje extra te begeleiden. Dus ik vind het wel belangrijk om te weten.	Inzetten pedagogisch handelen Begrip Begrijpende docent.
K45; Enne en als je dat dan doet, heeft gevolgen voor de leerling, als je dat terugziet in de les?	
D45; <u>ja, dat zie je wel, want de relatie is eigenlijk wel het belangrijkste. Een goede relatie opbouwen en dat, laat je zien doordat je dingen van een leerling weet en dat je daar rekening mee wilt houden en dat je dat ook uitstraalt.</u> Dat betekent dat z'n relatie met een leerling goed komt en dan merk je dat de dingen veel makkelijker gaan. Veel prettiger verlopen, dus een goede relatie is wel belangrijk. en onder andere is een goede relatie, "hé wat speelt er bij z'n leerling"	Relatie belangrijk wat er is.
K46; Ja, duidelijk. Als we kijken naar passend onderwijs, net noemde je van de doelgroep is veranderd en zwaarder te worden, speelt passend onderwijs een rol als het aankomt op differentiatie op dit moment?	
D46; uhm ja want kijk, tot nu heb ik differentiatie alleen nog maar gezien in het licht van het vak, dus eigenlijk, maar differentiatie zou nog meer kunnen betekenen want je gaat, er zijn leerlingen die op hele andere manier begeleid zouden moeten worden. Dan wanneer je ze over een kam scheert, met de rest van de groep. en dat is ook differentiëren natuurlijk, dan differentieer je eigenlijk op de manier waarop je met de leerling omgaat, of de manier waarop je datgene wil laten doen uitlegt. <u>Ik denk dat, dat wel heel belangrijk is, dat je dat, die differentiatie breder trekt dan alleen je vak.</u>	Individu begeleiden. Differentiatie breder dan je vak.
K47; Dus dan vooral ook pedagogisch differentiëren?	
D47; Ja,	

K48; En dat komt dan wel doordat passend onderwijs? Binnen is gekomen of moet dat stel passend onderwijs niet was gebeurt, moet het dan ook?	
D48; ja dan moet het ook wel, maar nu het wat, meer zichtbaar, vind ik. <u>Nu zie je toch wel grote verschillen tussen leerlingen, die eerst wat minder groot waren.</u> Er zijn echt leerlingen die in een klassenverband, aan het stuiten zijn. en als je die gewoon eens apart hebt en kunt begeleiden, daar krijg je er veel meer energie, dan haal je er veel meer uit. <u>Terwijl in groepsverband, in de klas, maken ze eigenlijk, uhm, zorgen ze er eigenlijk voor dat de rust en de regelmaat, die de klas zou moeten hebben, die de groep zou moeten hebben, dat die ook verstoord wordt.</u> Dus het is van belangrijk om te weten "oké met die leerling kan ik nog beter met een aparte wijze, na de uitleg mee verder gaan" dan dat je z'n leerling over de kam scheert met de hele groep.	Meer verschillen tussen leerlingen. Rust en regelmaat in de klas.
K49; Dan kom je eigenlijk ook weer terug op die randvoorwaarden, dat als je in een wat opener ruimte zou zitten dat, dat weer makkelijker wordt.	
D49; Dat zou makkelijker kunnen, want die ruimte kun je ook weer een beetje in verschillende vlakken.. een klein groepje die daadwerkelijk goede begeleiding nodig hebben en een hele grote groep die redelijk zelfstandig aan de slag kan gaan, die kan dan ook werken, daar heb je wat minder begeleiding voor nodig en op een groep van kinderen die wat meer begeleiding, dan heb je maar een klein groepje met voldoende begeleiding.	
K50; Dan heb je ook wat meer overzicht?	
D50; en meer mogelijkheden ook.	
K51; Ja, duidelijk, de laatste als je kijkt naar de organisatie.	
D51; uhm	
K52; Speelt de organisatie een rol zodat er gedifferentieerd kan worden in de lessen?	
D52; Speelt de organisatie een rol... <u>Ja die speelt sowieso een rol, nou differentiatie in mijn les zelf, ja de organisatie speelt een rol want dit zorgt voor de randvoorwaarden.</u> Die zorgt voor de leermiddelen, de lessen, de lessentabel. De organisatie speelt een grote rol. Ja	Organisatie zorgt voor randvoorwaarden.
K53; En wat is de rol op dit moment van de organisatie, Hoe vindt u de rol van de organisatie?	
D53; En bedoel je dan de organisatie het MT mee?	
K54; Uhm	
D54; Want ik ben natuurlijk ook onderdeel van de organisatie?	
K55; Ja dan vooral wat er boven zit, dus..	
D55; de sturing?	
K56; Ja	
D56; <u>Ik vind de, de leidinggevende sturen ze alleen maar het proces alleen maar omdat differentiëren moet. Maar verder wordt er weinig geluisterd naar wat docenten zouden willen, wat ze nodig hebben om te kunnen differentiëren. Er wordt dus nu wel gecontroleerd wordt er gedifferentieerd in de les, je krijgt z'n lesbezoek en dan wordt er gekeken wordt er wel gedifferentieerd, maar we zijn, we hebben daar nog nooit eens met z'n allen over</u>	Wordt niet geluisterd naar docenten. Controlerende rol. Gesprek over differentiëren Verwachtingen uitspreken.

gesproken. "van hé, wat vinden we nou eigenlijk, Hoe moeten we differentiëren, wat willen er eigenlijk mee bereiken". <u>Z'n organisatie moet zoiets wel, de discussie aangaan, en wat willen we er mee en hoe gaan we dat aanpakken.</u> en en wat wordt er van <u>jullie verwacht en wat heb er voor nodig.</u> Er is niet echt gevraagd wat je er voor nodig hebt om te kunnen differentiëren?.	
K57; Want m'n volgende vraag is ook, wat is er nodig vanuit de organisatie om goed te kunnen differentiëren?	
D57; Nou in ieder geval de discussie, dat we met elkaar in gesprek gaan erover, <u>en een visie.</u> Ik vind een visie ook wel heel belangrijk. <u>Want wat ik onder differentiëren versta, jij hebt nu een aantal mensen, je zult echt misschien, ik wil niet zeggen dat het totaal verschillende verhalen zijn, maar ieder heeft zijn eigen uitgangspunten.</u>	Er moet een visie zijn.
K58; Ja	
D58; en zijn eigen visie erop. Zoiets moet je in ieder geval met elkaar kunnen bespreken, dat één. en ten tweede moet je er ook voor zorgt dat, dat de elementen die in huis zijn om het te kunnen doen. Ik ben iemand die misschien zegt, ik wil een grote ruimte hebben en dan gaan we het zo doen. Dat is misschien iets wat, niet haalbaar is binnen deze organisatie, maar je moet het gesprek er wel over open houden. <u>Wat hebben we nodig om te kunnen differentiëren. en dan denk ik, waar denk ik dan aan. Dat het lesrooster daar op wordt aangepast, Materiaal hebben, laptops, computers, misschien moeten we met leerlingen moderne materiaal aanschaffen, dat ze met een laptop zouden gaan werken ofzo. Die mogelijkheden zouden gezien moeten worden.</u>	Wat hebben we nodig om te differentiëren.
K59; Maar wat ik jou vooral hoor zeggen is; "we hebben nog niet zo zeer iets nodig, maar we moeten voornamelijk gewoon gaan praten, wat hebben we nou eigenlijk nodig".	
D59; Ja, eerst maar met elkaar overleggen, wat verstaan we nou onder differentiëren en <u>hoe kun je dat in een soort van doorlopende leerlijn ook aan leerlingen kenbaar maken.</u> Als een organisatie zegt, "dat gaan we niet doen, we gaan niet per vak een niveau uitdelen", dat leerlingen op verschillende niveau's examen kunnen doen. Dan heb je natuurlijk wel een restrictie.	Doorlopende leerlijn.
K60; Ja	
D60; Dat betekent, dan moeten we dus wat gaan indammen, dan moeten we binnen die kaders aanpakken.	
K61; Dan hoor ik jou ook vooral zeggen, dat het gewoon een visie moet zijn, een structuur, dat iedereen het zelfde vindt.	
D61; Nee dat krijg je natuurlijk nooit voor elkaar, maar je moet wel een visie hebben als school zijnde, waar iedereen aan dat kapstokje zijn eigen jasje kan hangen. Snap je?	
K62; Ja, dus je moet hetzelfde denken, maar je mag je eigen uitvoering aan geven.	
D62; <u>Tuurlijk ja, je moet wel keuzemogelijkheden, keuze vrijheid eigenlijk, om daar binnen die kaders te bewegen.</u> Maar je moet allereerst is spreken over, wat vinden we nu eigenlijk, wat bedoelen we met differentiëren?	Kaders om te differentiëren.
K63; ja	

D63; als ik zeg; "differentiëren in mijn les, ik begin met een klassikale uitleg" dat kun je allemaal in boeken lezen en dan zet ik een groepje aan de slag, die kan het zelfstandig, dat is een klein groepje, groepje nummer 3. Nummer groepje 2, de grote groep die maakt gewoon huiswerk, zoals ik het opgeef, en groepje nummer 1, die geef ik extra uitleg, dat is differentiëren. Maar is dat wel iets, wat onze leerlingen nodig hebben? Want waar lijdt dat toe, deze groep is eerder klaar, deze groep is niet klaar, dus die haalt nooit een 10 voor de toets. Die hebben dan misschien de helft aan stof gemist. en de middelste groep, ja. En is dat differentiëren, dat weet ik niet, dat zou kunnen.	
K64; Dus vooral gewoon praten, "wat hebben we nou nodig"	
D64; <u>En wat kunnen we die leerlingen bieden, want differentiëren daar moeten ze ook iets aan hebben</u> , wat hebben ze aan dat differentiëren op zich. <u>Gaat om motivatie, motiveren om die dingen te doen</u> , je helpt ze vooruit. Misschien kunnen ze wel meer doen dan de vakken die we hier geven. Misschien kunnen we ze <u>wel anderen talenten laten ontwikkelen</u> . Buiten de lessen om als je heel snel met je werkt, wat je moet doen en je gaat daarnaast nog iets anders doen, misschien wel een typediploma halen of andere zaken. Dat is differentiëren	Wat heeft de leerling nodig Talenten ontwikkelen Positief differentiëren.
K65; En dan ook vooral positief insteken op..	
D65; Zonder meer	
K66; en een beetje belonen.	
D66; Belonen is belangrijk, want daar doen ze het voor, dat is hun motivatie. Belonen hoeft niet altijd in geld uitgedrukt zijn of in cijfers, maar belonen kan ook een compliment zijn of een certificaat, of een keer op een podium staan van "hé kijk is, dat heb ik gedaan" zulke dingen kun je mee belonen. Maar niet enen, daar beloon je niet mee. Tienen mwa, Zo ik dat een beetje.	Belonen is de drijfveer voor leerlingen.
K67; Nee duidelijk, dit waren eigenlijk al mijn vragen, wil je nog iets kwijt, Heb ik iets niet gevraagd? wil je nog wat zeggen?	
D67; Nee, ik vond dat je een helder vragenlijst had, ik vind ook dat je heel goed kunt samenvatten, dat je heel helder luistert naar wat ik zeg, want ik ben soms nogal warrig. en je haalt precies wel hele goede punten eruit. Dat doe je heel goed.	
K68; Nou dankjewel	
D68; Dat wou ik even kwijt. En verder hoop ik als jij dit verder uitwerkt en en naar de directie daar iets mee kan doen.	
K69; Dat hoop ik ook,	
D69; Dus ik hoor graag van je.	
K70; Dat gaat zeker lukken.	

Bijlage 8: Transcript docent E.

Docent E.

Duur; 16;27

Transcript	Open coderen
K1; Uhm, eerst gewoon wat algemene vragen, zoals hoelang je al les geeft op de Bossche Vakschool? Of Duhamel voorheen?	
E1; In het onderwijs, ja? uhm. Ik zit nu denk ik 13 jaar in het onderwijs.	
K2; en waarom de Bossche Vakschool?	
E2; Omdat ie gefuseerd is, en ik daar zelf helemaal geen invloed op had.	
K3; Oke, want daar was je dan voorheen, was je op het Duhamel werkzaam?	
E3; Ik ben begonnen bij het Fredrik Hendrik, dat heeft een jaar geduurd toen zijn we koning Willem 1 geweest, dat heeft drie jaar geduurd toen zij Duhamel geweest, dat heeft 5 jaar geduurd, toen zijn we Bossche Vakschool geweest. Dus ik had net zo goed bij Vlugo kunnen werken.	
K4; Is er wel keuze geweest voor deze doelgroep?	
E4; Ja! absoluut, het VMBO publiek vind ik geweldig, ja.	
K5; En kun je dat nog iets verder toelichten?	
E5; Ik hou van het primaire gedrag, uhm, je bent de klootzak, of je bent geen klootzak, ze zijn ras eerlijk, en daar hou ik van. Dus geen poespas, ze doen niks stiekem. Dat proberen ze wel, maar daar zijn ze in principe niet slim genoeg om dat doen. Dus ik vind dat primaire van BAM. Dat vind ik geweldig. Daar hou ik van.	
K6; Nou oké Ja duidelijk. Als je kijkt naar differentiatie, hoe belangrijk is differentiatie voor deze doelgroep?	
E6; <u>Heel belangrijk, want we hebben echt een groep, als je 20 leerlingen hebt, heb je echt ook echt 20 verschillende leerlingen en uhm, daar is wel belangrijk dat je daar rekening mee houdt</u> , zal niet altijd gaan natuurlijk, want 20 leerlingen is lastig om allemaal te bedienen, maar je moet wel daar je keuze in maken, van hoe en wat. Ja dat is wel belangrijk.	Differentiatie is belangrijk. Zoveel mogelijk op het individu.
K7; Dus je zegt eigenlijk; dat als het kan, ook op individueel niveau moet om te differentiëren?	
E7; In hoever dat kan wel ja, tuurlijk. Je moet bij elke leerling. Het maakt niet uit of je nou een VMBO leerling, <u>elke leerling heeft een eigen aanpak en eigen handvat, en eigen bagage. Dus daar moet je natuurlijk zoveel mogelijk op inwerken. Ja!</u>	Individueel gericht.
K8; Oke, uhm, als je kijkt naar differentiatie, daar horen ook bepaalde randvoorwaarden bij in de les, die nodig zijn om te kunnen differentiëren. Welke randvoorwaarden zijn volgens jou nodig om te differentiëren?	
E8; Ja, natuurlijk hebben wij allemaal al opleidingen, en cursussen en dat soort dingen gehad en die leg ik allemaal gewoon compleet naast me neer want, er is niet een boek of, of, of begeleiding wat voor elke leerling, <u>die bestaat niet, dus het is een gevoelswerk, het is een aankijk werk en het is een maatwerk wat je zelf moet maken.</u> Daar zijn geen boeken voor. We hebben allemaal cursussen "hoe omgaan met	Feeling Moet zelf ontdekken hoe het moet.

ADHD, PDD-NOS en noem ze allemaal maar op" en dan krijg je allemaal, dat moet je individueel, maar als je er 20 in de klas hebt, gaat dat niet en zeker niet in 50 minuten, om dan iedereen te bedienen, op zijn niveau, of op zijn bagage zal ik maar zeggen. En je moet er echt een goede middenweg in vinden en dat is persoonlijk, dat is puur persoonlijk.	
K9; Dus eigenlijk is het dan de "feeling" die je hebt?	
E9; Ja,	
K10; Met hoe je het aanpakt	
E10; <u>Ja, en die kan er soms compleet naast zitten, maar je kunt er soms ook spot-on zitten. en dat is, dat leer je door de jaren heen en zeker als je de eerste jaar die leerlingen hebt, leer je door het jaar heen; "oke wat heeft die, en wat heeft die". Ik ben bijvoorbeeld iemand, die nooit de dossiers leest voordat ik een klas krijg. Omdat ik vind ze moeten allemaal blank binnen komen en als je iets leest heb je altijd een vooroordeel en als ik echt last heb met een leerling, of er gaat iets niet goed. Dan ga ik pas dossier in, en dan ga ik pas kijken; "wat is er aan de hand?" Daarvoor doe ik dat nooit.</u>	Ervaring Blanco kunnen starten Vooroordeel Wanneer het niet goed gaat wel dossier lezen.
K11; Want ik heb toevallig een vraag over voorkennis. Dus jij zegt dat....	
E11; Ik doe dat niet,	
K12; en de reden daarvoor is om,	
E12; Omdat, ik vind dat ze blank moeten binnen komen, "ow wat is die druk", "owja dat is die ADHD'er, want dat heb ik gelezen. Nee "ow wat is die druk' hmm, kijken wat er aan de hand is en dan proberen te voelen en zonder.... Je weet zelf ook wel, dat wanneer je over iemand leest, dan heb je je vooroordeel altijd al klaar en dat wil ik niet. <u>iedereen heeft gelijke kansen, iedereen komt binnen en iedereen is een leerling van mij.</u> En als ik daar moeite mee heb of dat het niet gaat, dan ga ik mij er in verdiepen en denk van hé, er is iets waar ik niet grip of heb, "wat ga ik daar mee doen?" Waar ligt dat aan, ligt dat aan mij, ligt dat aan hem, dan ga ik ze dossier doorkijken, daarvoor niet. Het is mijn professionele keuze en mening, een leerling blanco te leren kennen.	Leerlingen gelijk behandeld.
K13; Dus voorkennis is niet zo zeer belangrijk, maar....	
E13; Nee vind ik, vind ik.	
K14; Ja dat klopt, maar uiteindelijk is kennis wel belangrijk?	
E14; <u>Als ik niet, als ik niet. Ja kennis van mij zelf uit, Ja door het vak heen, door de jaren heen, wat je aan kennis hebt opgebouwd. Ja dat is zeker belangrijk.</u>	Ervaring als kennis middel.
K15; en zo leer je eigenlijk ook gewoon voelen...	
E15; Ja!	
K16; hoe de leerling is?	
E16; Op een gegeven moment, weet je dat. elk kind heeft zijn eigen kenmerken, elk, elk hoe moet ik dat zeggen. Ik vind bagage of, of stoornis een moeilijk woord, maar ik vind elke adhd'er heeft een specifiek iets, dat herken je, dat zie je, dat erken je. En dat is bij een PDD-NOS'er en noem ze allemaal maar op; asperger. Die hebben allemaal hun eigen kenmerk. En daar moet je als professioneel iemand, kunnen	Differentiatie op eigen gevoel

zien, zonder dat je z'n dossier doorleest. en de ene keer lukt dat wel, en de andere keer lukt dat niet.	
K17; Oké duidelijk, dus eigenlijk moet...	
E17; Is mijn mening, het is niet dat het de mening, sommige zeggen ik ga eerst voorlezen, want dan weet ik, en dan kan ik daarop uhm, participeren. Nee ik wil eerst het kind zichzelf laten ontwikkelen en laten zien hoe dit is, voordat ik weet wat er aan de hand is.	Wijkt af van protocol waarom anders een dossier aanleggen = fout in afspraken
K18; Dus je zet je professionaliteit in om met een kind aan de slag te gaan?	
E18; Ja!	
K19; Oke duidelijk, als je kijkt naar het klassenklimaat, uh, uhm, speelt dat een rol als het gaat om differentiëren?	
E19; Nee, dat zou niet, nee dat zou niet hoeven, nee dat zou niet moeten kunnen, nee, nee. Want als de sfeer onderling niet of de, de, de sfeer of de dreiging op school kan anders zijn dan dreiging of de sfeer in jou klas. Elke leerling reageert op een docent anders. Bij de een kun je alles mee en, die haat je bij de eerst aanblik en dat zal nooit veranderen, terwijl, dat is gewoon zo maar daarvoor kun je er niet op uitgaan, schoolbreed. <u>De sfeer en dingetjes moet je in je klas creëren niet schoolbreed. Het moet wel een lijn zijn, het moet wel, als ik op de gang loop, weten wie ik ben en hoi, hoi en allemaal gezellig.</u> Maar het moet niet zo zijn, in de gang ben ik anders, dan in de klas.	Docent moet zelf sfeer in de klas creëren.
K20; Nee maar als je dus zo zegt, heeft het klassenklimaat voor jou als individu, dan wel invloed op differentiatie?	
E20; Ja, natuurlijk, dat is mijn publiek zeg maar. Daar moet ik mee werken, dat zijn me leerlingen daar moet ik mee werken en dat is belangrijk om te kijken hoe de feeling is met hoe en wat en hoe ik dat ga aanpakken.	Klassenklimaat invloed op differentiatie
K21; als je kijkt, vanuit jou vanuit het individu, dan heeft het invloed, maar schoolbreed moet je het niet doen?	
E21; differentiëren?	
K22' differentiëren wel, maar dan heeft het klassenklimaat niet zo zeer invloed. * stilte* even terug...	
E22; Dit is een lastige he, dit.	
K23; Jij gaf net aan, klassenklimaat moet wel schoolbreed moet er duidelijk richtlijn wat er is...	
E23; Ja absoluut.	
K24; Maar je kan niet zeggen schoolbreed heeft het klassenklimaat invloed op differentiatie?	
E24; Nee, want elke docent is anders. Die heeft zijn eigen methodes en de ene leraar gaat met die leerling zo om en ik met dezelfde leerling compleet anders omgaan. Maar er kan wel een klik zijn of geen.	Elke docent is anders.
K25; Dus het is per docent afhankelijk of het klassenklimaat invloed heeft op differentiatie.	Klassenklimaat docent afhankelijk.
E25; Ja	
K26; Oké, duidelijk. Als we kijken naar motivatie, speelt motivatie een rol als het gaat om differentiatie.	

E26; <u>Ik denk dat motivatie de drijfveer is van alles, als je niet gemotiveerd bent, moet je weg gaan. Dit is een vak wat je niet kunt uitoefenen als je niet gemotiveerd bent, als je er geen feeling voor hebt, dan moet je hier weg gaan, dat kan niet anders. Je moet met dit soort leerlingen, of ik denk met elke leerlingen, of welk niveau ook. Daar moet je gemotiveerd voor zijn en of dat die leerlingen nou gemotiveerd zijn, dat maakt niet uit. Het is jou baan of opdracht om die gemotiveerd te maken.</u>	Motivatie docent is belangrijk Taak om leerlingen te motiveren.
K27; Dus leerlingen zijn niet vaak vanuit zichzelf gemotiveerd?	
E27; <u>Nee, nee, maar dat is geen een leerling, welk niveau. School is altijd blegh en dat hoort ook zo, dat was in mijn tijd al en dat zal ook nooit veranderen.</u> School is voor heel veel leerlingen een plicht, want ze MOETEN naar school, ze hebben niet in de gaten dat het gaat om hun toekomst en dat hoort ook zo.	Leerlingen niet gemotiveerd.
K28; Oké, dus. Kun je ze dan nog wel intrinsiek nog motiveren of?	
E28; Dat is mijn baan, dat is mijn bedoeling, dat wil wel doen ja.	
K29; Eigenlijk moeten wij school leuk maken voor hun?	
E29; Nee, we moeten het zo proberen te krijgen dat dat zelf doen, dat is onze taak. Wij moeten zelf, wij moeten hen zo proberen te sturen, dat ze zelf gemotiveerd worden voor school	Motivatie sturen voor school
K30; Wow, hahahaha	
E30; Maar het is wel waar, wij moeten hun het idee geven, dat ze zelf de school mooi maken, maar uiteindelijk sturen wij ze daar naar toe. Want een blij kind op school is voor jou ook ideaal en daar wordt je zelf ook vrolijk van en dat hoeft je niet; "EN JIJ MOET" Nee, en die begint heel z'n verhaal te vertellen wat die in het weekend gedaan heeft, heerlijk!. Ook al interesseert het me bij wijze van spreken niet, ik vind het wel heerlijk om die verhalen aan te horen. En als iemand, als een kind zo gemotiveerd is om tegen mij te vertellen, wat die in het weekend, nou die is gemotiveerd, dat vind ik heerlijk.	Klassenklimaat (veilig voelen)
K31; Ja, ja	
E31; <u>Onze taak is te sturen om hun gemotiveerd te maken, door ze zelf te laten denken dat ze gemotiveerd zijn.</u> Dat ze dat zelf hebben veroorzaakt.	
K32; Ja, Ja ik vind het een hele mooie. Als je kijkt naar de rol van de docent, hoe moet de docent zich hier opstellen richting de leerlingen?	
E32; <u>oeeh, dat vind ik een hele moeilijke want ten eerste is elke docent natuurlijk anders, net zoals elke leerling. en mijn visie is, maar ik ben denk ik dan nog een beetje van de oude stempel; discipline en regelmaat vind ik belangrijk, maar zeker met een partij humor.</u> Ze moeten wel doen wat je zegt, en dat klinkt heel autoritair, maar uiteindelijk zijn ze hier om te leren en dus ze moeten ze wat wij zeggen. Maar wel met humor, als een leerling, <u>we hebben ook een soort opvoedingstaak en dat is al ze naar mij toekomen en zeggen: "hé spiijkers, Ik noem maar wat. Dan roep ik altijd</u>	Humor Elke docent is anders Discipline en regelmaat Opvoedingstaak.

"schroeven" en dan snappen ze het niet, zeggen ze "nee spijkers". mmh "moertjes, "hé ik snap het niet meneer?". Zeg ik "ik ook niet en jij komt naar me toe en zegt spijkers". Dus ik denk we gaan een woordspel doen, "Ow mag ik?". "Ow ja maar tuurlijk". En dat is de humor die je moet doen en niet zeggen; "jij moet zeggen mag ik spijkers", want de derde komen en zeggen ze weer spijkers en dan roep je ik weer schroeven en dan "ow nee meneer mag ik". Dat is de humor die je moet maken en proberen wijs te maken ga met een normale toon met elkaar om en zorg ervoor dat, dat als ze naar mij toe komen; "ik wil hout hebben", dan zeg ik "hé slager doe mij vlees?" en dan snappen ze het niet en bij de derde keer snappen ze, ik moet weten wat voor hout, hoe dik, hoe breed, hoe dun. Dat soort humor moet je gebruiken weet je. Je moet zeggen ik moet weten wat je wil hebben en dan kan ik zeggen "je moet de maat, de dikte en de breedte". Nee "hé slager doe mij vlees?" "of groenteman doe mij groente?"	
K33; Eigenlijk moet je gewoon een beetje de feeling hebben om met deze leerlingen om te gaan?	
E33; Absoluut! Absoluut. <u>Dit is geen boekwerk, wat je hier hebt. Je kunt geen boek open slaan.</u> "Dag 1; dan gaan we dit en dit doen" "dag 2 we gaan dit doen en dat". <u>Nee, die leerlingen is zo divers en iedereen heeft een stempeltje of een rugzakje of wat doen.</u> Daar is geen boek op te schrijven, maar dat maakt het werk zo mooi. Vind ik!	Diverse doelgroep Feeling met de doelgroep.
K34; Oké, als we kijken naar passend onderwijs, heeft passend onderwijs een rol als het aankomt op differentiatie?	
E34; Je zou natuurlijk zeggen ja, want het een bijna pleonasme, passend onderwijs en differentiatie. Maar ik zeg gewoon; "nee" want dat is zo moeilijk. <u>Passend onderwijs is eigenlijk al wat wij hier al doen. zonder dat we daar over na denken. Je bent al aan het passend onderwijs aan het toevoegen. Van die 20 hebben we al, 19 met allemaal verschillende, dus je bent al bezig. Maar je kunt wel leuk woord differentiëren verzinnen, maar we doen het al zo lang, we hier mee bezig zijn. Elk kind heeft zijn eigen aanpak, en er zijn er misschien 3,4 die hetzelfde hebben, maar de rest is allemaal "bij de ene hé Joey, goedemorgen, heb je lekker geslapen?" en bij de ander zeg je; "hé". Het zijn de woorden en het zijn de spelings, die je moet doen bij een kind en dat is differentiëren. Ja maar dat is je vak.</u>	Doelgroep is al passend onderwijs. Differentiëren al tussen leerlingen. Differentiëren is je vak
K35; Oké, ook duidelijk gewoon. De laatste als we kijken naar de organisatie, speelt de organisatie een rol zodat er gedifferentieerd kan worden in de lessen?	
E35; <u>Ja uiteraard, die moeten jou de mogelijkheid, en de cursus moeten geven, hoe jij je onderwijs neerzet en hoe jij je lessen klaar maakt en bevordert en neerzet.</u> En weten dat ze achter je staan, dat als het een keer fout gaat, want dat gebeurt natuurlijk ook, dat je weet dat ze achter staan, dat jij op je donder krijgt, van jij doet je werk niet goed	Organisatie is verantwoordelijke voor differentiatie
K36; en hoe je ze dat op dit moment?	
E36; Momenteel is een puinhoop,	
K37; en kun je dat nog iets verder toelichten?	

E37; <u>Ja het feit dat wij hier na 3 jaar nog steeds niet echt een goed reglement hebben en dat de leerlingen langzamerhand steeds meer de overhand hebben, om toch te doen wat ze willen. en de directie doet daar weinig tot niks aan. Terwijl de mensen daar om schreeuwen. Ik denk dat het duidelijk is, dat het niet echt werkt, momenteel.</u>	geen reglement leerlingen de baas collega's willen duidelijkheid
K38; En wat zie je als eerste verbeterpunt?	
E38; Wanneer?	
K39; Nu, direct? Wat zou er nu moeten veranderen om...	
E39; <u>Ik denk dat er duidelijk vanuit het management of de directie, duidelijk een signaal dat ze er mee bezig zijn en dat ze achter ons staan en dat er aan gewerkt wordt en dat missen we nu.</u>	Achter de docenten staan
K40; eigenlijk een stukje bevestiging?	
E40; <u>Ja absoluut, bevestiging, maar ik denk dat, welk onderzoek, met die fusie die we hebben gehad, en de blamages qua geld en verspillingen. Ik denk niet dat dit een doorsnee school is, waar we nu op zitten. Met al de problematiek die we hebben.</u>	Bevestiging Geen doorsnee school.
K41; er is dus ook veel problematiek vanuit de organisatie?	
E41; Absoluut,	
K42; Waardoor het misschien mis kan lopen in de lessen?	
E42; Ja bij sommige zeker, ik merk de afgelopen tijd collega's zich steeds meer terugtrekken in hun eigen lokaal en denken van ohh, en dat ze zich inderdaad maar gewoon moet redden en...	
K43; Je krijgt steeds meer eigen eilandjes?	
E43; Nog steeds meer, <u>ja en zodra niemand het gevoel geeft, of het idee heeft dat we samen aan een product werken, waar we allemaal om schreeuwen en waar we wel allemaal om vragen? zal dat niet verder veranderen. Ik denk dat dat de eerste eis, dat we zorgen dat we allemaal dezelfde kant op staan en dat we het gevoel hebben, dat uit het hogere segment of management of MT, daar gigantisch in steunen en ons daarop dragen, in plaats van dat we alleen maar beloftes krijgen waar niks van waar gemaakt wordt.</u>	Geen conformisme Een visie op alles Steun vanuit het MT
K44; Dus eigenlijk, dat er iets gaat gebeuren,	
E44; Ja, maar goed, we krijgen een nieuwe directeur, ik ben benieuwd wat dat gaat worden als dat dezelfde is, als wat we hebben gehad dan gaan we nog verder zinken. En <u>we zijn al een costa concordia, want we liggen al op onze zij, denk ik. We liggen nog net niet onder water, maar we liggen wel op onze zij.</u>	
K45; Dus er moet nou gewoon iets gaan gebeuren.	
E45; Er moet absoluut nu iets gaan gebeuren, absoluut!	
K46; Oké, ja duidelijk, nou dat waren eigenlijk al mijn vragen.	
E46; Oké	
K47; Wil je nog iets toevoegen?, Wil je nog iets zeggen?	
E47; Nee, nee	
K48; Nou bedankt dat je hebt meegewerkt.	
E48; nou succes met je studie en ik hoop dat je hier iets aan hebt.	

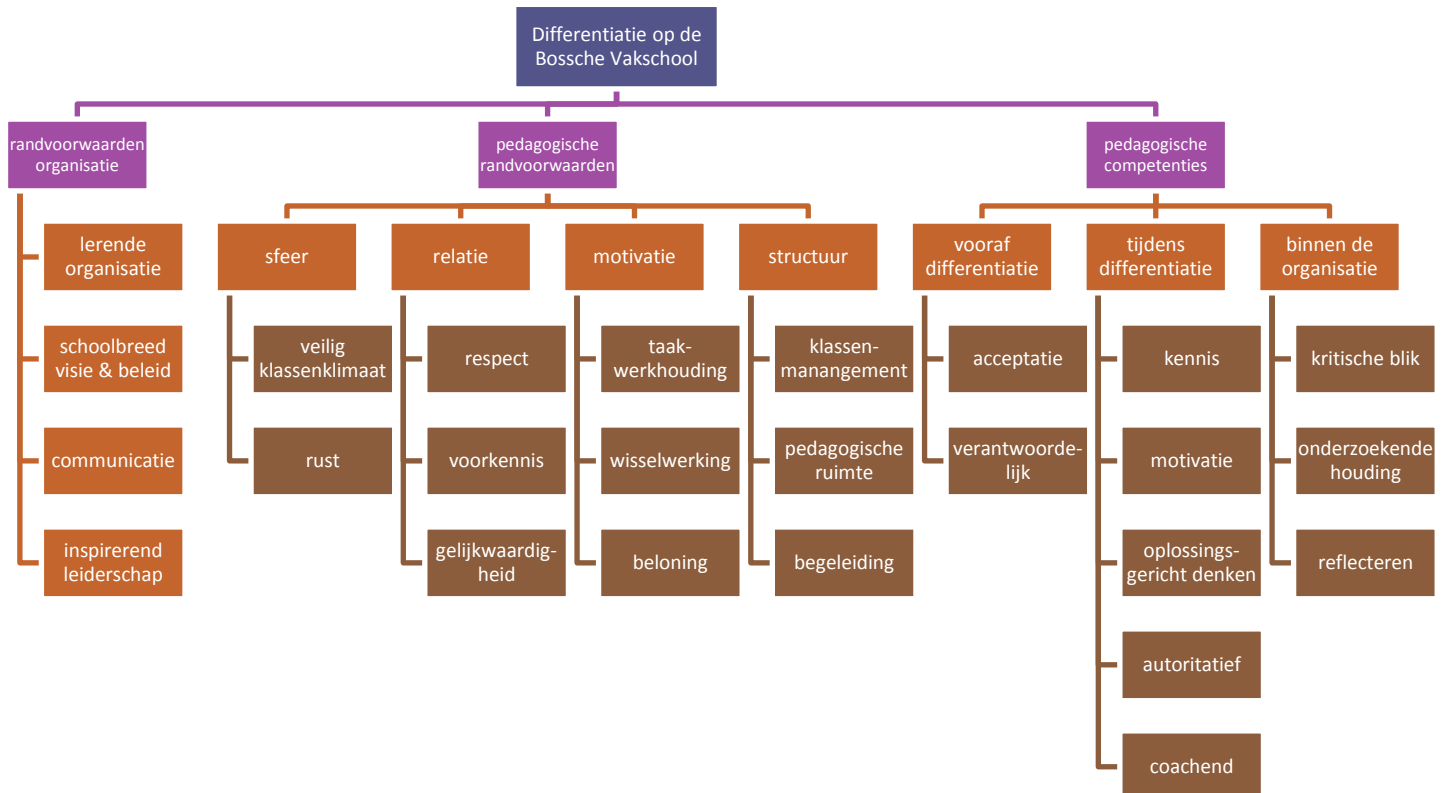
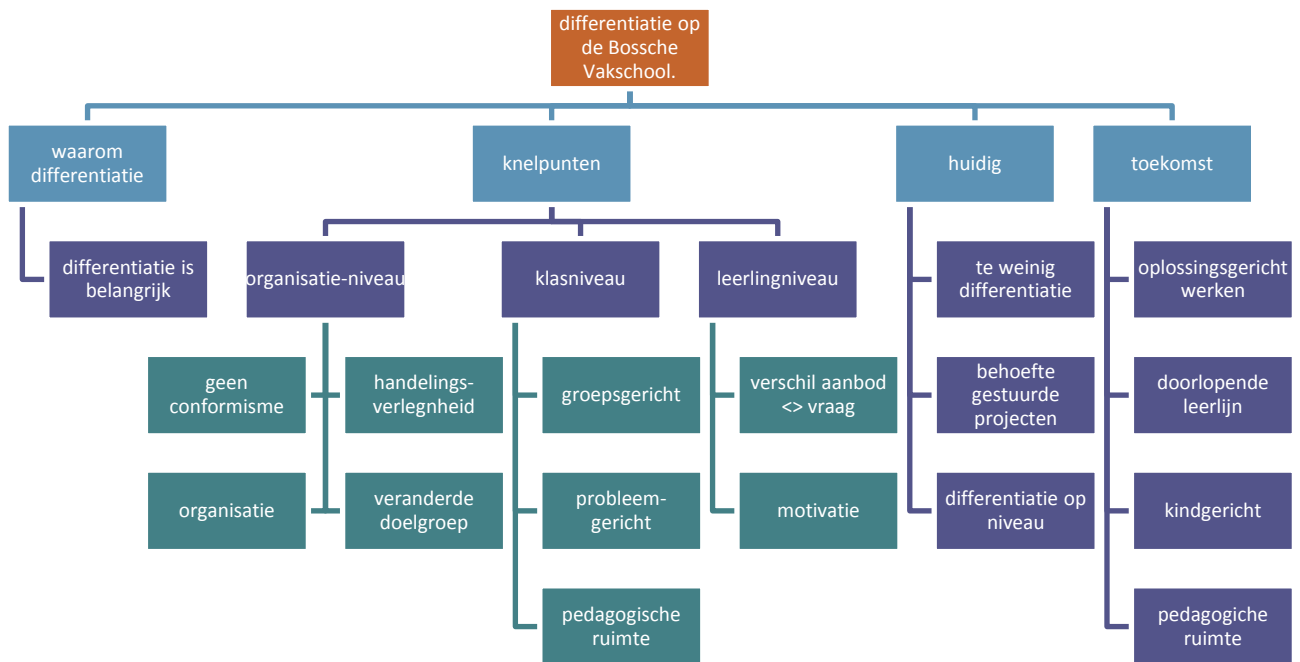
Bijlage 9: Lijst met codes

Randvoorwaarden organisatie	Pedagogische randvoorwaarden	Belangrijke differentiatie	Pedagogische competenties	Toekomst	Op welke wijze nu verschillen	Knelpunten
Inspirerend leiderschap A.	Klassen-management A, C.	Belangrijk om te differentiëren. A. B. C. D. E.	Eigen tools A.	Oplossings-gericht-werken B.	Te weinig differentiatie A. B.	Aanbod sluit niet aan. A. C.
Leidende en helpende organisatie A.	Taak-werkhouding A.	Differentiatie ten goede van klassenklimaat en motivatie B.	Motivatie A. B. E.	Doorlopende leerlijn B. D.	Behoeft gestuurde projecten A.	Groeps - gericht A. B.
Duidelijkheid in de organisatie A. E.	Motivatie A.	Door differentiatie kind: Rustiger Taakgerichter Duidelijkheid Reflecteren B.	Opnieuw blijven proberen A.	Op drie niveaus kunnen differentiëren. B. D.	Differentiatie Op drie niveaus B.	Leerlingen met lage intrinsieke motivatie A.
Praten met elkaar A. B. C. D.	Regels A. B. D.	Differentiatie op niveau D.	Oplossings-gericht denken. A. B.	Kijken naar wat de leerlingen nodig hebben B. C. D.	Door klassen-samenstelling niet in staat om te differentiëren D.	Veranderde doelgroep A. D.
Vertrouwen en veiligheid B. C.	Wisselwerking motivatie A. E.	Differentiatie op individueel niveau E.	Flexibiliteit A.	Betere dossiervorming C.	Differentiatie door middel van feeling/ervaring E.	Meer gedragsproblemen A.
Schoolbreed B. D.	Veilige sfeer/ klassenklimaat A. C. D. E.	Differentiëren is je vak E.	Leidend A.	Meer leerling-besprekingen C.	Differentieert nu al op deze school E.	Handelings-verlegenheid A. C. D.
Kaders stellen B. D.	Voorkennis A. B. C. D.		Helpend A.	Positieve instelling C.		Verwaarlozing onderwijs A.

	• Didactisch • Sociaal					
Visie & beleid op differentiatie B. D. E.	Zelfstandig werken B. D.		Feeling A. C. E.	Vrijheid om te kunnen differentiëren. D.		Verschillende visies A. B.
Differentiëren tussen behoefte docent B.	Relatie B. C. D.		Begrijpend B. C. D.	Klas overstijgend differentiëren. D.		Verschillende protocollen A. C. E.
Lerende organisatie B.	Respect C.		Acceptatie dat er verschillen zijn. B.	Differentiatie moet zoveel mogelijk op individueel niveau		Roosterwijzigingen A.
Talent inzetten C.	Pedagogische ruimte C. D.		Verantwoordelijk B.E.	Talent ontwikkelen D.		Geen conformisme A. E.
MT aanspreekbaar + zichtbaar C.	Klassenopstelling C.		Reflecteren B.			Leerlingen ervaren geen differentiatie B.
Units inefficiënt C.	Verantwoordelijkheid D.		Kritisch blik B.			Gedachte geen differentiatie bij homogene groepen. B.
Meer openheid C.	Beloning C. D.		Onderzoekende houding B.			Werkdruk B. C.
Samenwerken D.	Begeleiding D.		Naast de leerlingen staan C.			Grotere verschillen tussen leerlingen B. D.
Organisatie verantwoordelijk voor randvoorwaarden D. E.	Rust D.		Kwetsbaar opstellen C.			MT en docenten staan uit elkaar B. D.
Luisteren naar docenten D.	Regelmaat D.		Coachend D.			Probleemgericht B. C.

MT moet achter de docenten staan. E.	Positieve differentiatie D.		Humor E.			Gespannen docent C.
	Gelijk worden behandeld.		Discipline en regelmaat E.			Zorgzwaarte C.
						Klassen te groot C. D.
						Moppercultuur C.
						Bijna speciaal onderwijs A. C.
						Bureaucratie C.
						Geen relatie met anderen vakken D.
						Geen regelement E.
						Geen doorsnee school. E.

Bijlage 10: Codeboom Interview

Bijlage 11: Analyse enquête

1. Ik vind een goede band met de docent belangrijk.

Ja 62 66,7%	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Beetje 29 31,2%	////--////--////--////--////--////
Nee 2 2,2%	//

2. VIL

1. Bij de docent mag je eigen keuzes maken	
Geen 9	////--////
Een beetje 51	////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Veel 24	////--////--////--////--////
Zeer veel 9	////--////

2. Als je iets niet snapt, begrijpt de docent dat	
Geen 4	///
Een beetje 30	////--////--////--////--////--////--
Veel 41	////--////--////--////--////--////--////--////--//
Zeer veel 18	////--////--////--///

3. De docent doet vriendelijk tegen	
Nooit 2	//
Soms 37	////--////--////--////--////--////--////--//
Vaak 37	////--////--////--////--////--////--////--//
Altijd 17	////--////--////--//

4. De docent lijkt les te geven niet leuk te vinden	
Nooit 42	////--////--////--////--////--////--////--////--//
Soms 35	////--////--////--////--////--////--////--
Vaak 18	////--////--//
Altijd 3	///

5. De docent stelt hoge eisen aan de leerlingen	
Nooit 12	////--////--//
Soms 53	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Vaak 20	////--////--////--////--
Altijd 8	////--//

6. De docent is bereid iets opnieuw uit te leggen	
Nooit 4	///
Soms 26	////--////--////--////--////--/
Vaak 43	////--////--////--////--////--////--////--////--//
Altijd 20	////--////--////--////--

7. De docent is uit zijn humeur	
Nooit 14	////--////--////
Soms 48	////--////--////--////--////--////--////--////--////
Vaak 24	////--////--////--////--////
Altijd 7	////--//

8. De docent laat leerlingen hun gang gaan	
Nooit 14	////--////--///
Soms 46	////--////--////--////--////--////--////--////--////--/
Vaak 26	////--////--////--////--////--/
Altijd 7	////--//

9. De docent kan kwaad worden	
Niet 3	///
Een beetje 45	////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Erg 33	////--////--////--////--////--////--/
Heel erg 12	////--////--//

10. De docent is streng	
Niet 8	////--///
Een beetje 59	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Erg 22	////--////--////--////--/
Heel erg 4	///

11. De docent kan goed leiding geven	
Niet 7	////--//
Een beetje 27	////--////--////--////--////--/
Erg 40	////--////--////--////--////--////--////--////--
Heel erg 19	////--////--////--////

12. De docent treedt slap op	
Niet 52	////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Een beetje 28	////--////--////--////--////--//
Erg 5	////--
Heel erg 8	////--//

13. De docent kan goed lesgeven	
Niet 3	///
Een beetje 26	////--////--////--////--////--/
Erg 46	////--////--////--////--////--////--////--////--////--/
Heel erg 18	////--////--////--//

14. De docent is driftig	
Niet 33	////--////--////--////--////--////--//
Een beetje 46	////--////--////--////--////--////--////--////--////--/
Erg 12	////--////--//
Heel erg 2	//

15. De docent zorgt voor een prettige sfeer in de klas	
Niet 10	////--////--
Een beetje 31	////--////--////--////--////--////--/
Erg 41	////--////--////--////--////--////--////--////--////--/
Heel erg 11	////--////--/

16. De docent treedt aarzelend op	
Niet 42	////--////--////--////--////--////--////--////--//
Een beetje 35	////--////--////--////--////--////--////--
Erg 10	////--////--
Heel erg 6	////--/

3. Kruis de eigenschappen aan die jij vindt passen bij een goede docent. Je mag dus meerdere eigenschappen aankruisen. Achter ieder begrip wordt er een voorbeeld gegeven.

Onzeker 4	///
Dwingend 22	////--////--////--////--//
Begrijpend 65	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Gestructureerd 44	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////
Helpend 73	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////
Corrigerend 50	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Meegaand 62	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Ontevreden 3	///

4. Mijn motivatie wordt beïnvloed door de **manier** waarop de docent les geeft. .

Waar 61	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Beetje Waar 27	////--////--////--////--////--//
Niet Waar 5	////--

5. Mijn motivatie wordt beïnvloed door de **sfeer** in de klas.

Waar 56	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--//
Beetje Waar 23	////--////--////--////--//
Niet Waar 14	////--////--////

6. Mijn motivatie wordt beïnvloed door het **gedrag** van mijn klasgenoten.

Waar 34	////--////--////--////--////--////--////
Beetje Waar 38	////--////--////--////--////--////--////
Niet Waar 21	////--////--////--////--

7. Mijn motivatie wordt beïnvloed als de docent extra tijd **aandacht** aan mij besteed als ik de opdracht niet begrijpt

Waar 50	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Beetje Waar 34	////--////--////--////--////--////--////--////
Niet Waar 9	////--////

8. Mijn motivatie wordt beïnvloed als ik het gevoel heb dat de docent mij **begrijpt**

Waar 45	////--////--////--////--////--////--////--////--////
Beetje Waar 39	////--////--////--////--////--////--////--////
Niet Waar 9	////--////

9. Mijn motivatie wordt beïnvloed als ik het gevoel heb dat de docent mij met **respect** behandelt.

Waar 65	////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--////--
Beetje Waar 20	////--////--////--////--
Niet Waar 8	////--////

10. Volgorde

Meest belangrijk	
4	////--/// 8
5	////--// 7
6	/// 3
7	//// 4
8	//// 4
9	////--////--////--//// 19

2 ^e belangrijk	
4	////--//
5	////--////
6	///
7	////--
8	////--//
9	////--//

3 ^e belangrijk	
4	////--//
5	///
6	///
7	////--/
8	////--//
9	///

4 ^e belangrijk	
4	///
5	//
6	////--/
7	///
8	//
9	//

5 ^e belangrijk	
4	//
5	//
6	//
7	////--
8	/
9	/

6 ^e belangrijk	
4	//
5	//
6	
7	/
8	/
9	

Bijlage 12: Kennisoverzicht leerling.

Kennisoverzicht leerling

Algemene gegevens	
Naam:	Testgegevens:
Profiel:	Schooladvies:
Klas:	Diagnose:

Wie ben ik?	
Krachten	Aandachtspunten

Ondersteuningsbehoeften		
Cognitief	Sociaal	Overig

Hoe pakken we dit aan	
Algemeen	
Nederlands	
Rekenen	
Praktijkvak	
Eventuele andere vakken	